

Fabrikalardan makine sesinden önce *İşçinin Sesi* gelecek
Yıl:16 Sayı:396

İŞÇİNİN SESİ

Gün örgütlenme ve hazırlık günüdür!
11 Haziran 1990

BÜTÜN ÜLKELERİN PROLETERLERİ BİRLEŞİN! KARKERÊN HEMÛ WELATAN YEKBIN! BÜTÜN ÜLKELERİN PROLETERLERİ BİRLEŞİN! KARKERÊN HEMÛ WELATAN YEKBIN! BÜTÜN ÜLKELERİN PROLETERLERİ BİRLEŞİN! KARKERÊN HEMÛ WELATAN YEKBIN!

İktidar, muhalefet boşluğu derken düzen kördüğüm oluyor

KÖRDÜĞÜMÜ ANCAK İŞÇİ SINIFI ÇÖZER

SİAR araştırmasında, ANAP'a "kesinlikle oy vermem" diyenlerin oranı %74,8. Aynı oran DYP için %56,6, SHP için %56,7, DSP için %63,8, RP için %79'dur. Bu, halkın üçte ikisine yakın bir kesiminin, *"burjuva partilere hayır"* dediğini kanıtlıyor.

Haziran ayında, Türkiye işçi sınıfının şanlı 15-16 Haziran ayaklanmasının 20.yıldönümünü kutluyoruz. O gün İstanbul ve İzmit'te yüzbinden azdık. Ama öfkeyle çıktığımız sokakta o gün, burjuvaziye dehşetli korku saldık. Bugün sınıfımızın sayısı nüfusun yarısı! Ve örneğin, yalnızca belediyelerden, yalnızca "viziteye" gitmek üzere sokağa çıkıyoruz, 50 bin ediveriyoruz. Siz varın burjuvazinin korkusunu düşünün. Korkuyorlar, korkacaklar, korksunlar!.. Geliyoruz, *Geleceğiz!* Yakındır!

Korkmayıp da ne yapsınlar? Burjuvazinin genelkurmayına, her cepheden, yitirilen muharebelerin haberleri geliyor. Ekonominin "lokomotifi" tekstil, alevler içindeymiş. Lokomotif katarı çeksin diye, 300 sayfalık ihracat "mevzuatını" 4 sayfaya indiriyorlar. Bunun Osmanlı artığı bürokraside yaratacağı kargaşa bir yana, bu kez de ekonominin rayllarının yüksek ısıdan eğrilmiş olduğunu görüyorlar. Emperyalist ülkelerin koyduğu gümrük ve anti-damping duvarlarını aşmaya güçleri yetmiyor. TÜSİAD başkanı, "göz göre göre batıyoruz" diyor.

Asgari ücret komisyonu görüşmelerinde devlet, asgari ücret "ne gerektiğinden fazla, ne de gerektiğinden az olmalıdır" gibi herkesi güldüren bir "ilkeyle" masaya oturmuştu. Komisyon daha koltuğunu ısıtmamıştı ki, Belediye-İş'in imzaladığı sözleşme asgari ücret tartışmasını, daha başlamadan sonuçlandırdı. Zor, sağlığa zararlı ama geneliyle az nitelikli işgücü kullanan belediye işkolunda imzalanan toplu sözleşme, asgari ücreti *fiilen* saptadı.

Belediye işkolunda ulaşılan ücret düzeyi, bütün işkollarında işçilerin ücret istemlerini etkileyecektir. Metal işçilerinden, (özel sektörde buna benzer bir sözleşme imzalamış olan) kamu sektörü çimento işçilerinden yükselen homurdanmalara, daha şimdiden hekimlerin boykot vb. tehdidi katıldı.

Toplumdaki kaynamayı anlatmak için sayısız örnek verilebilir: Eczacılar eyleme gideceklerini açıkladılar. Halk otobüslerinin İstanbul'daki eylemi, esnaf örgütlerinin toplantılarındaki militanca hava, Türk Kablo'da Hak-İş'li gerici bazı -sendikacıların bile durduramadıkları ve işçilerin polise meydan okudukları dayanışma eylemleri, toplumsal hareketlenmenin bazı örnekleridir. 100 bin dolayında öğrencinin İstanbul'da gerçekleştirdikleri, 12 Eylül sonrasının en büyük boykot eylemi de kaynamanın başka yansımasıdır.

Öte yandan, çok sayıda cezaevinde yüzlerce devrimcinin giriştiği militan açlık grevi, "huruç yapıyoruz" diye çok böbürlendikleri Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Konferansı (AGİK) öncesinde burjuvaziyi güzel cezalandırdı. Hele, içeride beş devrimcinin, Bayrampaşa'nın dört duvarını terketmesi, burjuvaziye saçını başını yoldurdu. Şimdi içişleri bakanlığı ile adalet bakanlığı birbirinin gırtlağını sıkıyor.

Hele kadınlarımız! Cezaevinde açlık grevi yapan devrimcilerle dayanışmak üzere, Mardin Dargeçit'te eyleme geçen, süngülere meydan okuyan yiğit Kürt kadınları... Türk Kablo'da polisin hırıltısına karşı yumruğunu sıkan işçilerle dayanışmak üzere fabrika önüne toplanan ve "erkekkadın işçinin kıvançta, kavgada birliğinin" güzel örneğini veren, işçi sınıfının kadınları... Cola, et boykotu derken, öfkelerini haykırırken valileri, cici burjuva kadınları dehşetli ürküten emekçi kadınlar... Polis kurşunuyla gelen felci, "benimki de herhangi bir hayat işte, ülkemde yaşayan herhangi bir insanın hayatı gibi..." diye, umut ve dirençle karşılayan Gülay kardeşimizin kavgasını sürdüren kadınlar... Evlat acısını tüfeğine şarjör yapan kadınlar... İşte bunlar, bizim kadınlarımız! Nerede o, "kadının adı yok, kadınlar nerede" diye ahkam kesen liberal zıpırlar?

Halk, tüm burjuvaziye "hayır" çekiyor!

Geniş emekçi yığınların öfkesi böyle dalga dalga büyürken, burjuva devletteki felç de dalga dalga ilerliyor.

Azınlık sınıfın iyice azınlık cumhurbaşkanı Özal, şamar oğlanına döndü. Vuran vurana. Dışişlerindeki skandalın "organizasyonunda" Özal'ın parmağı olduğu iyice ortaya çıktı. *Hürriyet*'te Emin Çölaşan, "bu skandal Çankaya'ya dayanmıştır" diye yazdı. Bunun üzerine, kendi partisinden Haşan Celal Güzel, Turgut-Semra Özal çiftini kastederek, "ite dalaşmak gerekirse dalaşırız, gerekirse yılanlarla mücadele edeceğiz" dedi. Siyasetçişi, hukukçusu, öğretim üyesi, vb. Özal'a laf yetiştirip duruyor. Altında kalır mı, o da onlara laf atıyor. Bir dalaştır gidiyor.

İşçi sınıfının tüm emekçi ve ezilen yığınları harekete geçirmesinin burjuvazi içinde yarattığı çekişmeler, Ziraat Odaları'nda, Odalar Birliği'nde, Belediyeciler Derneği'nde, Esnaf ve Sanatkarlar Konfederasyonu'nun genel kurullarında, Türk Standartlar Enstitüsü'nde güzel yansıdı. Sabancı'nın ANAP'a verdiği destek TÜSİAD'ın da içini karıştırdı. Hangi işverenlerin hangi "siyasetlere" eğilimli olduğunun reklamının da yapıldığı bu tartışmalar sırasında, tekeller arasındaki kanlı-bıçaklı çekişmelerin de ufak bir yansımasını gördük.

Bu arada, bir kısım beldede yapılan seçimler ANAP'ı yüreklendiriyor gibi oldu. Garipler öyle sevindiler ki, halay falan çekecek oldular. Oysa, son on yılın uygulamalarını yaşamış, devlet olanaklarının ANAP için ne denli partizanca kullanıldığını bilen seçmenler, hiç olmazsa yol, elektrik, telefon vb. bazı devlet hizmetlerinden mahrum kalmamak için, böyle oy kullandı. Bu nedenle seçim sonuçları, ANAP'ın güç kazandığını değil, halkın, burjuva muhalefetin beş para etmediğine olan inancını veriyor.

Milliyet, SHP'nin Türkiye Kürdistanı'nda "çöktüğünü" yazarken, Demirel, "görkemli" mitingler yaptığı yerlerin seçmenleri için, "gürlediği kadar yağmadılar" sözünü kullandı. Kalktı, halkı suçladı. Demirel şöyle dedi:

> "Halkın tepkisi *olmadığı sürece,* Türkiye bir erken seçime zorlanamaz. Ama halk küçük beldelerde bile bunları zorlayacak yerde, bunlara rahatlık getiriyorsa, Türkiye'nin işi zordur." (*Hürriyet,* 6 Haziran 1990)

Bu, kasıtlı olarak yanlış yapılmış bir yorumdur. Demirel, halkın öfke kustuğunu, ANAP'a rahatlık getirme gibi bir niyete ise *hiç* sahip olmadığını bilmez mi? Demirel'i böyle konuşmaya yönelten neden, halkın öfkesinin DYP, SHP gibi burjuva partilerin kanalına akmamasıdır. Morali *bundan* bozuktur.

Gerçekten de "Türkiye'nin (siz burjuvazi anlayın-*İ.S.*) *işi zordur". Tercüman*'ın 9 Haziran 1990 tarihli sayısında yayınlanan kamuoyu yoklaması, herşeyin açıklamasını kanıtlarıyla birlikte yapıyor. Gazetenin SİAR'a yaptırdığı araştırma, sağlı-sollu bütün burjuva partilerin adlarını sayıp, halka şu soruyu sormuş: "Önümüzdeki pazar günü seçim olsa şu partiye oy verebilir misiniz?" Gelen yanıtlar o kadar dehşetli ki, *Tercüman,* haberi "SİAR partilere kesinlikle oy vermeyecek seçmen oranını tespit etti" diye vermek zorunda kalmış.

SİAR araştırmasında, ANAP'a "kesinlikle oy vermem" diyenlerin oranı %74,8. Aynı oran DYP için %56,6, SHP için %56,7, DSP için %63,8, RP için %79'dur. Bu sonuçlar, kamuoyu araştırmasına katılanların öğrenim düzeyi ilkokul da üniversite de olsa, pek fazla *değişmiyor.*

Tercüman'ın sonuçlarda yapmış olabileceği bütün tahrifatı yok saysak bile, bu kamuoyu araştırması, *halkın yarıdan fazlasının,* hatta üçte ikisine yakın bir kesiminin, *"burjuva partilere hayır"* dediğini kanıtlıyor.

SİAR araştırma sonuçlarının yayınlanmasından birkaç gün önce, 12 Eylül öncesine ilişkin olarak verdiği ve 4 Haziran 1990 tarihli *Milliyet*'te yayınlanan demecinde, Demirel, "biz AP olarak yeraltına ilgi göstermedik, sokağı beslemedik, sokağın karşısında olduk" diyor.

Bayram değil, seyran değil, Demirel bu lafları *neden* ediyor? Çünkü büyük bir olasılıkla o, kamuoyu araştırmasının sonuçlarını *yayınlanmadan* önce biliyor. Soru çıkmadan gelen yanıttan bellidir ki, Demirel, burjuva partilere metelik vermeyen işçi sınıfının — ve onun ardına dizilmeye başlayan emekçi yığınların — "yeraltına" ilgi gösterdiğinin (yani komünist partisini aradığının), hakların "sokakla" alınacağını gördüğünün, sokaklara taşmayı savunduğunun farkındadır. O yalnızca, burjuva muhalefet olarak görevinin *bunu önlemek olduğunu* anlatmaya çalışıyor. Rauf Tamer'in bir zamanlar yazdığı gibi, halkın öfkesini düzen-içi kanallara "kilitlemeye" uğraşıyor.

İnönü de, "yarım cumhurbaşkanı, çeyrek başbakan var" gibi ilginç açıklamalarda bulunurken, kendilerinin "sıfırı bulduğunu" unutup, "halkın umuduyuz" sözünü ağzında geveliyor. İnönü, ANAP'a saldırıyor, "demokrasiyi soysuzlaştırdılar" diyor. Oysa o, burjuva demokrasisi olduğu için, baştan beri soysuzdu. Sınıf mücadelesi geliştikçe, soysuzluğu iyice ortaya çıkıyor. Olan budur!

Burjuvazinin aynı soysuz "demokrasi"sidir ki, yükselmekte olan devrimci dalgaya karşı şimdi siper kazıyor. Taa Avrupa'lardan özel anlaşmalarla getirdiği Sargın-Yağcı bölüklerini sipere yerleştiriyor. Eğitim olsun diye, ellerine burjuva bayrağı veriyor, istiklal marşını okutuyor, "Bulgar Lada'sıyla" gönderdiği Anıtkabir'de cumhuriyetçi burjuvazinin "ata"sına çelenk koydurtuyor, ulusal egemenlik ve "ulusal mutabakat" türküleri söylettiriyor. Burjuvazinin Yağcı'larına ne de güzel yakışıyor!

Uyanıklığı elden bırakmayalım!

Bütün güçsüzlük ve bunalımına karşın burjuvazi, "yaklaşan felaket"e karşı önlem almak için yırtınıyor. İçişleri bakanı Akşu, "Kürt sorununun çözümünde İspanya'nın Bask, İrlanda'nın IRA'ya benzer mücadelelerinden verilecek" diye döktürüyor. TÜSİAD üyeleri, işçilerin toplu sözleşme görüşmelerinde yükselttikleri istemler karşısında "bu gemi batar", "ulusal uzlaşma gerekli", diye çığlık atıyorlar. Hatta TİSK'in yöneticisi, işçiler yüksek zam istemesinler diye, onlarla birlikte meclisin önünde yatma "eylemi" teklifinde bulunuyor.

Özellikle, Belediye-İş'in oldukça başarılı sözleşmesinin ardından çeşitli toplantılar yapan kapitalistlerin, işçi sınıfını güçten düşürmek vb. amacıyla çeşitli hinlikler tezgahlamalarını beklemek gerekiyor. Ücretlerin dondurulması, iflas ve işten çıkarmaların daha da hızlandırılması, Türk-İş'i tepedekilerin çabalarıyla bölme, "DİSK"in açılması vb. Herşey olabilir.

Burjuvazinin yönetemezlik krizi derinleşirken, ücretlerin *ve fiyatların* sürekli arttığı bir kısır döngü içinde, çalışma ve yaşam koşulları giderek kötüleşen, buna karşılık "vurup da devirecek" örgütlülüğü oluşturamamış bir güç olmak istemiyorsak, sendikal birliğe dört elle sarılmalı ama sendikalara da görevlerini hatırlatmalıyız. Görevleri yerine getirecek önderlerimizi, sendikalarda öne çıkartmalıyız.

Sendikaların sınırlılıklarını da görerek, varolan siyasal boşluğu *devrimci siyasal merkezler* yaratmayı hızlandırarak doldurmalıyız.

Kördüğümü ancak biz işçiler, devrimle çözebiliriz.

Salih Can

İŞÇİNİN SESİ

Türkiye'den 4 kitap gönderilerek abone olunabilir. ☐ Yazışma adresi: PO Box 513, London N16 5QB, England ☐ Baskı: Multiline Systems Ltd. (TU) ☐ Gönderilen yazıları yayınlayıp yayınlamama ve tersine bir istek belirtilmedikçe düzeltme, ya da kısaltma hakkı yayın kurulunundur. Hiçbir yazı geri gönderilmez.

Komünizmde "suç" olmaz

Sevgili yoldaşlar,
Bugün yaşadığımız bir olayı toplumsal nedenleri ile anlatmaya çalışacağım.

Biraz moralim de bozuk çünkü elde olmayan nedenlerden dolayı iki haftadır yoldaşlarımla buluşamıyorum. En kısa zamanda düzeleceğine inanıyorum.

Benim çalıştığım yerde çalışan birisi, komşu dükkana girip senet ve mal çalmış. Delilleri ile doğrulanıyor. Kendim de ayrıca araştırdım. Yaptı mı yapmadı mı diye hiç kimseye inanmadan ve aynasızlara, yani burjuvazinin köpekleri polislere de inanmadan, çevredeki kişilerin konuşmalarını, gördüklerimi, o şahsın önceden yaptıkları ile birlikte değerlendirdim. Senetleri arkadaşlarına vermiş. Masa sandalye evinde. Komşudan çaldığını satarken yakalanıyor zaten.

Yoldaşlar, belki diyeceksiniz ki, bu insandan niye bahsediyorsun, bulamadın mı başka yazacak birşey? Hırsızlık adi suç, yapılmaması gerekli, bu tür suçları tasvip etmiyorum. Ama bunların toplumsal nedenleri yok mu? Bunlar bugün yaşadığımız ekonomik ve toplumsal bir takım olaylar sonucu değil mi? Hırsızlık yapan bu kişi eğer ki devrimci bilinç almış olsaydı yapar mıydı? Ben inanıyorum ki devrimci bilinç alsaydı yapmazdı. Çünkü içi temiz bir kişiydi. O ayrı yerde çalışıyordu, ben ayrı yerde. Haftada bir veya iki gün, genellikle iskele yapmak için aynı yerde çalışıyorduk. Bu süre içinde aramızda geçen konuşmalar yeterli ve sağlıklı değildi. Ama yine de inanıyorum ki bazı sözlerimi hatırlayacak, karşılaşmasak da bana hak verecek.

İnsanlık tarihinin başlangıcından bugüne kadar yaşanan ekonomik toplumsal düzenlerde, o devre göre çeşitli suçlar ortaya çıkmıştır. Hepsinin çıkış nedeni ve kökeni vardır. Eğer bu nedenler ve kökenler yok edilirse, o suçlar da ortadan kalkar. Hatta "suç" sözünü kaldırmam gerekli, çünkü toplumun yarası, düzenin suçu, burjuvazinin suçu insanları suça itiyor.

Proletarya diktatörlüğünde insana değer verme, halk için çalışma anlayışı aşılanır, insanın insanca yaşaması için tüm kaynaklar sarfedilir. Sosyalizmin başarısı, gelişmesi, güçlenmesi ve aynı zamanda diğer ülkelerde sosyalizme geçilmesi için gerekli olan herşey yapılır. Üretim güçlerinin gelişmesiyle oluşacak bolluğu da hesaba katarsak, böyle bir dönemin ardından gelecek komünizmde acaba suç olabilir mi? Hayır, hayır bin kere hayır. Komünizmde suç olamaz.

Cengiz Aydınoğlu, İzmir

Ölümcül darbe birlik mücadeleyle

Selam yoldaşlar,
Baskılar Kürdistan'daki mücadeleyi engelleyemiyor. Kürt halkının zulme, sömürüye, ulusal baskıya karşı mücadelesi her gün biraz daha gelişiyor.

Türkiye Kürdistanı'nda baskı ve sürgünlere günümüzde bir yenisi daha eklendi: Sansür yasası ve Bölge valiliğinin yetkilerinin genişletilmesi. Devrimci mücadelenin yükseldiği ülkemizde, burjuvaziyi bu baskı ve sansür yasaları da kurtaramayacaktır.

Kürt ulusunun kurtuluşu ancak işçi sınıfımızın mücadele yolundan geçmektedir. Düşman ortaktır. Onun için birlikte mücadele etmek gerekir. Burjuvaziye ölümcül darbeler ancak böyle bir mücadele ile vurulabilir.

Kerim Yılmaz, Fransa

Haydi yeni ve daha ileri 15-16 Haziranlar'a!

Partimiz, tüm yoldaşları, 15-16 Haziran'ın 20. yıldönümünde, bu dev ayaklanmayı, sınıfa yaraşır, aktif eylemlerle kutlamaya çağırıyor.

Türkiye işçi sınıfı 15-16 Haziran ayaklanmasının 20. yılını, yeni ve daha bilinçli ayaklanmaların yaklaşmakta olduğunu müjdeleyerek kutlamaya hazırlanıyor.

Bundan 20 yıl önce, o zamanki hükümetin, işçilerin toplu sözleşme ve grev hakkına yönelik olarak başlattığı saldırıya işçi sınıfının yanıtı 15-16 Haziran ayaklanması olmuştur. Türkiye işçi sınıfı, bu şanlı ayaklanmasıyla, burjuvazinin sendikal haklara yönelik saldırısını geçici de olsa geriye püskürtmüş ve sonuçta önemli kazanımlar elde etmişti. Bu ayaklanma 1968'de birlikte başlayan devrimci durumun 1971 öncesi ulaştığı en yüksek noktadır.

15-16 Haziran, Türkiye işçi sınıfının kendiliğinden bir ayaklanmasıdır. İşçiler ayaklanmanın başlangıcında "işçi-ordu elele" diye slogan atıyorlardı. Ama askerler yolu kesince, o sloganı atan işçiler, tank-top dinlemeyip, ordu birliklerinin üzerine yürüyüp, barikatları aştılar. İki gün içinde işçi sınıfı 20 yıllık deneyim yaşadı, çok şey öğrendi.

Türkiye işçi sınıfı 15-16 Haziran'dan bu yana çokşeyler yaşadı. Savaştı, geçici zaferler kazandı, yenildi, bunlardan ders çıkarıp ilerledi. Sosyal demokrasiyi, oportünizmi ve ihaneti tanıdı. Şimdi sosyalist sistemin çöküşünü ve karşı devrimi, dünya kapitalizminin girmekte olduğu yeni bunalımı yaşıyor. Partisinin öncülüğünde, çöküşün ve bunalımın etkisiyle dünya çapında (ve Türkiye'de) bir süre objektif olarak yaşanacak olan yıpratma savaşına hazırlanıyor.

Partimiz, tüm yoldaşları, 15-16 Haziran'ın 20. yıldönümünde, bu dev ayaklanmayı, sınıfa yaraşır, aktif eylemlerle kutlamaya çağırıyor.

***Toplumsal Kurtuluş*'un yanlışları 394. sayımızda değinildiği kadar da değildir**

Cün yt'in bir kurşunu v gerçek

Değerli yoldaşlar,
Merkez organımız *İşçinin Sesi*'nin 394. sayısının 11. sayfasındaki, "Yazdıklarını okumayanlar okumadan da yazıyorlar" başlıklı yazıyı ilgiyle okudum. Yazı, *Toplumsal Kurtuluş* dergisinin Nisan 1990 sayısında Haluk Yurtsever'in yakında çıkacak bir kitabına Çelik Bilgin'in yazdığı önsözün yayınlanması üzerineydi. S.Günbudak yoldaşın yazısı, Çelik Bilgin'in önsözünde geçen, bizi de ilgilendiren yanlışlara değiniyordu. S.Günbudak yoldaş bu yanlışlara değinirken, zamanla unutulan bazı detay noktaları atlamış. Ben de unutulan bu üç detay noktaya değinmek istiyorum.

Haluk Yurtsever'le epey eskiye dayanan bir tanışıklığımız vardır. TKP'de Lenininci kanat ayrımı çıktığında da epey bir süre kendisini kazanmak için çalıştım. Bu sürede kardeşi Cüneyt'le de tanıştım ve çalışmalarını bir yönetici olarak yakından izledim. Düzeltmek istediğim birinci nokta Cüneyt'in "üzerindeki" iki kurşunla ilgilidir.

Toplumsal Kurtuluş'ta Çelik Bilgin, "Haluk'un küçük kardeşi ve yoldaşım Cüneyt, belki de üzerinde taşıdığı, birisi faşistlerin ve diğeri eski yol arkadaşları TKP'lilerden gelen hatıra iki kurşunun da etkisiyle..." diye sözünü sürdürüyordu. Benim bildiğim kadarıyla Cüneyt'in "üzerindeki" iki kurşundan birisi üzerinde değildir. 1980 öncesinde kaldığı örgüt evinde yoldaşları yokken sorumsuzca tabancayla oynayan Cüneyt, yanlışlıkla kendisini bacağından vurdu. Kurşun dizin üstünden girdi, kemiği parçalayarak çıktı gitti. Cüneyt öteki yoldaşların şans eseri eve gelmeleri ve kendisini acele hastaneye götürmeleri sonucu kurtuldu. Yoksa kan kaybından ölecekti. İyice parçalanan kemik ameliyatla platin çivilerle tutturuldu. Ameliyatın epeyce yüksek tutan maliyeti de zaten mali sıkıntı içinde olan örgütün fonlarından karşılandı.

Düzeltmek istediğim ikinci nokta Haluk Yurtsever'in 12 Mart öncesi CHP'li olmasıyla ilgilidir. Haluk Yurtsever, S.Günbudak yoldaşın belirttiği gibi, 12 Mart öncesinde gerçekten de CHP'lidir. Ancak yalnızca CHP'lidir demek eksik olur. Çünkü kendisi, aynı zamanda, CHP gençlik örgütlenmesinde aktif çalışmıştı.

Üçüncü nokta ise Haluk Yurtsever'in Lenininci kanada gelişiyle ilgilidir. Haluk Yurtsever'in bu dönemde geçirdiği ikircimi, sallantıları yakından biliyorum. Bu sallantıları, Haluk Yurtsever'in kendisi de TKP Lenininciler 1.Konferansı'ndaki konuşmasında dile getirdi. Haluk Yurtsever'in Lenincilere katılmasında etken olan şey, S.Günbudak yoldaşın yazdığı gibi, bir yazısını menşevik *Savaş Yolu* dergisinin sansürlü basması değildir. Haluk Yurtsever *Savaş Yolu*'na yolladığı yazıyı, bilgi için *İşçinin Sesi*'ne de yollamıştı. Yazı, *Savaş Yolu*'nda anlamı epeyce değişecek şekilde redakte edilerek basıldı. Haluk Yurtsever'in sallantılarından, kararsızlıklarından hepimiz ülser olmuştuk. Dananın kuyruğu, *İşçinin Sesi* aynı yazıyı redakte edilmeden aynen basınca koptu. Haluk Yurtsever tavır almak zorunda kaldı!

Değerli yoldaşlar,
Bu üç nokta da, yazdıklarını okumayanların okumadan yazmalarındaki vehameti artırıyor.

Kemal Koldaş

Böyle bir dönemde, Adana gibi bir yerde, nereye el atsak

K münist işçi fışk rıy r

Olağan örgütsel gelişme hızını çok aştık . Yüzde 400'lük bir büyüme. Ve elinin altında da yüzde 400'lük ikincil bir örgütsel potansiyel. Yüzde 100'lük işçi oranı. Bunlar dokuz ay içinde oldu. El attığımız yerden komünist, devrimci işçi fışkırıyor.

Dünya sosyalist sisteminde geriye dönüş, yaşanan bu olayların özellikle önemli bir dönemeci olan Romen karşı-devrimi ve tüm dünya komünist partilerindeki hızlı sosyal demokratlaşma-son bir yılın en önemli dünya olayları böyle özetlenebilir. Bunun bir de bizim gibi ülkelere yansıması var. Bilimsel teknolojinin gelişmesiyle, dünya hızla küçülüyor. Yani dünyanın öteki ucunda gelişen bir olay anında burada duyulabiliyor.

Burjuvazi, uluslararası tekelleşmenin evrimine bağlı olarak, giderek uluslararası örgütlenmelerini güçlendiriyor. Ulusal sınırlar belirsizleşmeye başladı. Burjuvazinin kendi içinde kimin eli kimin cebinde belli değil. İletişim teknolojisi dünya ölçüsünde burjuvazinin denetiminde. Böyle bir dünya ortamında dünyanın bir yanında işçi sınıfı aleyhine gelişen bir olay bizim gibi ülkelerde moral bozucu etki yapabiliyor. Hele ki yukarıda özetlediğimizin basit bir toplumsal olay olmadığını, koca sistemin çöküşünün söz konusu olduğunu da gözönüne alırsak bunun etkisini hesaplayabiliriz ve dünya işçi sınıfı ile dünya burjuvazisi arasındaki moral kavgasının önemini anlarız.

Bu perspektif ışığında Adana'da işçiler olarak, "biz ve onlar" bilincini geliştiriyoruz. Yani, "biz" dediğimiz, işçiler ve işçinin dostları, emekçi halkımız, Kürt halkı ve Aleviler. "Onlar" dediğimiz ise her boydan burjuvazi ve TBKP vb. hain reformistler. Her olayı bu çerçeve içine yerleştiriyoruz. Örneğin İstanbul'da yaşanan grev bizim grevimiz, Kürdistan dağlarında, şehirlerde güvenlik güçlerine karşı koyanlar bizimkiler, emekçi halkımız, yoksul köylüler hep bizden yana olanlar. "Onlar" da burjuvazi ve ona yaranmaya çalışanlar.

Aynı zamanda örgüt olarak 9 aylık çalışmalarımızı değerlendiriyoruz. Örgüt olarak bir hiç olduğumuz 9 ay öncesiyle bugünü karşılaştırıyoruz. Hem de bu dünya ortamında geçen bu dönemi incelediğimizde, partimizin "bu dönemden de güçlenerek çıkabiliriz" saptamasının ne kadar doğru olduğunu görüyoruz.

İnanın yoldaşlar, biz bile şaşkınız. 40 yaşına merdiven dayamış işçiler kazanıyoruz. Hiç abartı yok. Bir tane olsa, kayda değmez dersin. İki olsa keza öyle. Ama öyle değil. Yalnızca 1980 kuşağı genç işçileri değil, hiçbir siyasal çalışmaya girmemiş orta yaşlı işçileri de kucaklıyoruz. Bunu çok önemli bir veri olarak değerlendiriyoruz. Şakası yok, bu, Türkiye'deki kavganın kızıllığını gösteriyor. Bu insanlar hem de bu dünya koşullarında komünist fikirleri yeni öğrenerek komünist partisine geliyorlarsa, "ilahi" denir bu Türkiye'ye. Önümüzdeki dönemi ciddiye almalıyız, çok ciddiye almalıyız. Keskin bir kasırga eseceğe benziyor. İşi şakaya almamak gerek, hazırlık gerek.

Yaş ortalaması tek başına önemli değil. İlk defa komünist fikirlerle tanışan insanlar, birkaç ay içinde kendilerini partinin de olanaklarıyla yetiştirip komünist partisi yöneticisi oluyorlar. Bu da önemli. Olağan örgütsel gelişme hızını çok aştık . Yüzde 400'lük bir büyüme. Ve elinin altında da yüzde 400'lük ikincil bir örgütsel potansiyel. Yüzde 100'lük işçi oranı. Bunlar dokuz ay içinde oldu. El attığımız yerden komünist, devrimci işçi fışkırıyor.

Dünyadaki gelişmeler canalıcı önemde. Sosyalist sistem yıkılıyor. Ama bunların yanında Türkiye'nin bilmem neresinde bir komünist örgüt bu hızda gelişiyor. Yalnızca birkaç insan kazansan, hadi neyse dersin. Bu düzeyde büyüme sağlıyorsun ve kazandığın insanlar ya sendika yöneticisi, ya baştemsilci ya da sendikaya başkan adayı, yani, lider işçiler.

Parti yayınları önümüzü açan, yol gösteren, kucaklayan ana etken oldu. Yetki devretmekten çekinmedik. Sınıf mücadelesine inançlı, kavgada azimli ve yeteneği çalışma alanına uyan yoldaşlara görev verirken elimiz titremedi. İşçi sınıfımız bu insanları yaratmışsa biz neden onlardan çekinelim. Parti onlara görev verirken hem güçlendi, hem de onları yetiştirdi. Bu önemli bir deneyim bence. Yüzde 100'lük işçi üyenin olduğu komünist partisinde, hele hele TKP'mizde normlar düşmez, disiplin azalmaz diye düşündük. Haksız da çıkmadık. Komünist disiplinle işçi disiplini kucaklaştı. Örgütümüzün bu yönü de şaşırtıyor bizi. İşçi sınıfının gücüne ve disiplinine saygımız artıyor.

Eğitimi hiç, ama hiç aksatmadık. Partiye giren tüm yoldaşlar program eğitiminden ya geçtiler ya da geçiyorlar. Hem de boylu boyunca eğitim yapmaya çalışıyoruz. Bu iş için bir yoldaşımızı ayırdık, verdiği emek saygıya değer. O koca insanlar, ilkokul talebeleri çocukları ile birlikte ders çalışıyor oldular. Aynı masada çocukları abeceyi "güzel Türkçe"yi öğrenirken, o yoldaşlar da TKP programını öğreniyorlar. 9 ay önce "oportünist"e "oponüst" ya da başka birşey diyen yoldaşlar bugün seminer verir hale geliyorlar.

En önemli ve güzel yanımız da yırtıcı ve hırçın çalışmamız idi. Adana'da ilk defa, Adana'nın en küçük örgütüyken koca Harb-İş mitingini devrimci bir yöne sürükledik. Dost da, düşman da kabul etti bunu. İki işçi eylemini bilfiil parti planladı ve yürüttü. 1 Mayıs'ta, Adana'dan yola çıkanlar herşeye rağmen 1 Mayıs alanındaydı.

Sempatizanları işe katıyoruz. "Ya adam ol, ya adam" — yanaşımımız bu. Gelişmeyen, ikircimli davrananla uğraşmıyor, atlıyoruz. İlişkiye geçtiğimiz insanlar içinde yanılma payımız yüzde 10 oldu. Gelen bilgileri sistemleştirdik. Etraflıca değerlendirdik ve o kişi hakediyorsa, yol yöntem gösterip iş verdik.

Adana'da önümüzdeki haftalarda 2. yıl hedeflerini belirleyeceğiz. Ama sanırım biz "işçiyi başa alarak üye kazan" belgisini, bu yıl, "işçiyi ve öğrenciyi başa alarak üye kazan" olarak uyarlayacağız. Gözümüzü diğer toplumsal tabakalara diktik. İlk semt çalışmasının startını da bu arada verdik (...).

Bir de erken taarruz tasarımız var. Eğer merkezden yoldaşlar izin verirlerse taarruzu erken başlatacağız. Teknik eksiklerimizin ucu çalışmalarımıza dokunmaya başladı. Halletmek istiyoruz. Mali konuda daha çok kafa yormaya başladık. Güçlüklerimiz ve eksiklerimiz, bunlarla mücadele içinde kendimizi geliştirmemiz için birer fırsattır. Böyle algılıyoruz.

Herşey TKP için!

Mustafa Kaplan

Sendikanın eski yöneticilerinin de işbirliğiyle Adana Yaprak Bakımda oynanan

Burjuva oyunları birliğimizle bozacağız

Yaprak Bakım işçileri olarak, bizleri zor günlerin beklediğini biliyoruz. Tek güvendiğimiz birliğimiz ve bunun simgeleştiği 8 nolu şubemizdir Birliğimizle her güçlüğün üstesinden geleceğiz.

Ülkeyi idare edenler çağ atlayan Türkiye'den, demokrasiden, hak ve hürriyetten, insan haklarından, işçi sağlığından, emeğe saygıdan, iş barışından vb. bahsediyorlar.

Devlet adına, Adana Tekel Yaprak Tütün İşletmeleri Merkez Müdürlüğü görevini yapmakta olan Erol Kocagil, bu söylenenlerin boş maval olduğunu bize gösteriyor.

Adı geçen işyerinde, yetkili olan Tekgıda-İş sendikasının 8 nolu şubesi yöneticileri işçiler adına haklı taleplerde bulunmuşlardır. Bu haklı talepler şu sorunların giderilmesidir:

1. Kreşin yetersiz olması.
2. Banyoların kullanılmaz ve sıcak suyunun akmaz durumda olması.
3. Tuvaletlerin bakımsız ve yetersiz olması.
4. Yemeklerin kalitesiz ve 2000 kalorinin altında olması.
5. Depolarda çalışan işçi arkadaşların ilkel şartlarda götürülüp getirilmeleri.
6. Depolarda çalışan işçi arkadaşların iş kazalarına karşı iş güvenliğinin olmayışı, bu tür durumlarda telefonla haberleşmenin mümkün olmayışı vb.

Bu haklı talepler karşısında, bırakın onları yerine getirmeyi, Erol Kocagil, 8 nolu şube yönetimiyle görüşmek bile istemedi. Bunun üzerine şube yönetiminin biz işçilerin de isteğiyle almış olduğu yemek boykotu kararını işçiler olarak 3 Mayıs 1990 günü uyguladık.

Merkez Müdürü Erol Kocagil, Kamu-İş sendikası ile sendikamız Tekgıda-İş'in bağıtladığı ve 1.3.1989 - 28.2.1991 tarihleri arasında geçerliliğini koruyan toplu iş sözleşmesini okumamış herhalde. Sözleşmenin 19. sayfasındaki 18. maddenin A bendi gereği, işyerinde çalışan, sendika yönetim, denetim, disiplin kurulları başkan ve üyeleriyle, işyeri sendika temsilcileri, sırf sendikal faaliyetler nedeniyle cezalandırılamazlar. Onların hizmet akitleri bu nedenle bozulamaz. Bu yönetici ve temsilciler meslekleriyle ilgili başka bir işe rızaları dışında nakledilemezler.

Sözleşmede böyle yazdığı halde, müdür efendi başta şube başkanımız Mehmet Ünsal olmak üzere, diğer yöneticileri, temsilcileri, sendikasına sahip çıkan işçileri, görevlerinden alarak, işçinin olmadığı, iş koşullarının zor olduğu, belediye hudutları dışında sürgüne gönderdi. Daha bundan iki ay öncesine kadar bölge şube başkanlığı görevini yapan Erhan Çiftdalöz ve onunla birlikte mali sekreterlik görevini yapan Nevzat Bulut da Merkez Müdürü Erol Kocagil ile işbirliği yaptılar. Sendikal örgütlenme özgürlüğümüz kısıtlanmak isteniyor. İş yerine gereksiz zamanlarda polis çağrılarak sindirme politikası uygulanıyor. Sendikayı işçisinden, işçiyi sendikasından soyutlamak amaçlanıyor.

Bu burjuva oyunları, Yaprak Bakım Evi'nin demokrasi mücadelesi veren yiğit işçilerinin birlik ve beraberliği karşısında eriyip gidecektir. Müdürle işbirliği yapan eski sendikacılar ve yandaşları da, bir kez daha yenilgiye uğrayacaklardır.

Müdür Erol Kocagil 9 Mayıs 1990 Çarşamba günü yerel gazetelerden birine verdiği demeçte, işçilerin sağlıklı bir ortamda çalıştığını söyleyerek, bu ileri sürülen iddiaların aslı yoktur, işyerimiz basına açıktır, gördüklerinizi yazabilirsiniz demişti.

15 Mayıs 1990 Cumartesi günü çıkan *Güneş* gazetesinde, Tekel İşçilerinin ne şartlarda yaşadıkları ve çalıştıkları resimleriyle birlikte yer aldı. Durum şöyle anlatılmış:

"Merkez Müdürlüğü'ne bağlı olan her depoya gittiğimizde içeri girmemize izin verilmedi. Depo güvenlik görevlileri, Merkez Müdürlüğü'nden gelen talimat üzerine, sendika ve basın mensuplarını içeriye alamayacaklarını söylediler."

"Belediye sınırları dışında kalan ve şehire 20 km uzaklıkta olan Merkez Müdürlüğü'ne bağlı Yarbaşı deposunda işçiler, banyo ihtiyaçlarını, açık havada, soğuk suyla, üstü çuval parçalarıyla kapalı, iki derme çatma kabinde gideriyorlardı. Temizlikten yoksun, ilkel bir yemekhane ve kapısız, sıhhi olmayan tuvaletler bulunuyordu."

Sorarım sana müdür bey! O yalan dedin, bu yalan dedin. *Güneş* Gazetesi muhabirinin çektiği resimlere, yazdıklarına da yalan diyecek yüreğin var mı?

Yaprak Bakım işçileri olarak, bizleri zor günlerin beklediğini biliyoruz. Tek güvendiğimiz birliğimiz ve bunun simgeleştiği 8 nolu şubemizdir. Birliğimizle her güçlüğün üstesinden geleceğiz.

Haklıyız, kazanacağız.

Uğur Taşkın, Adana

Burjuva basının Aleviliğe karşı sürdürdüğü sinsi saldırıyı yanıtlamanın tek yolu vardır:

Gel neği gelec ğe bağlayalım!

Önümüzde Anadolu tarihinin görmediği şiddette bir sınıf mücadelesi var. Bu mücadelede düşmanımız burjuvazi! Resmi dini Sünni olan devletin gücüyle, devlet eliyle örgütlediği Sünni gerici tarikatlar, dinci gerici-faşist çeteler aracılığıyla işçi sınıfına, devrimci harekete, Aleviliğe saldıran burjuvazi! Bu mücadelede *bizim safta*, işçi olduğu için ezilen, sömürülen, baskı altında tutulan milyonlarca işçi var. Hızla proleterleşen öğrenci, Sünni gericiliğin yeniden "mutfağın beyni körleştiren ortamına" hapsetmek istediği milyonlarca emekçi kadın var. Bizim safta, işçi hareketinin selefi, şanı, onuru olan Alevilik-Bektaşilik var!

Mercan Köklü

Son sıralarda burjuvazi, Alevilik konusuna alışılmadık bir ilgi gösteriyor. *Sabah*'ından *Cumhuriyet*'ine, *Nokta*'sından *Tercüman*'ına dek burjuva basın, makaleler, "inceleme-araştırma" dizileri, "soruşturmalar" vb. hazırlıyor. Kitaplar yayınlanıyor. Öte yandan, ANAP'ından SHP'sine dek tüm burjuva partiler, Hacı Bektaş törenlerinde, Semah gecelerinde boy gösteriyorlar. Özal'ın Alevilerle gizli toplantılar düzenlediği, Diyanet İşleri'nde Alevi Dairesi'nin kurulduğu vb. haberleri dolaşıyor.

Bu ilginin bir hikmeti olmalıdır. Türkiye'de, geçmişle karşılaştırılamayacak denli şiddetli ve derinden bir sınıf mücadelesi yürüyor. En ufak bir işçi eyleminin bile militan-yığınsal nitelik alması, gösterilerde "işçiler birleşin, iktidara yerleşin" ve "demokrasi işçilerle gelecek" gibi iktidarı ele geçirmeyi hedefleyen sloganların yükselmesi bunun güzel bir örneğidir.

İşçi sınıfıyla birlikte tüm emekçiler kavga meydanındalar. Kürt halkının kentlerde yükselttiği başkaldırıdan öğrenci eylemlerine, gecekondulunun su ve trafik gösterisinden küçük üreticinin jandarmayla çatışmasına, esnafın cola boykotundan ev kadınlarını sokağa çıkartan tüketici boykotuna dek, emekçi yığınların başkaldırısını yaşıyoruz. Haksızlığa ve ezgiye karşı başkaldırıyı yüzyıllar boyu temsil etmiş olan Alevilik, elbette bu gelişmenin dışında değildir. Aleviler de seslerini yükseltiyorlar.

Dahası, son sıralarda komünistler, Aleviliği Marksist bir yaklaşımla değerlendirip, işçi hareketinin atası olarak ona kucak açıyor, Aleviliğin demokratik haklar kavgasına onlar da seslerini katıyorlar. Bunun burjuvaziye saldığı dehşet büyüktür.

Öte yandan, burjuvazi, tarihinin en derin bunalımlarından birini yaşıyor. Giderek derinleşen iktidar ve muhalefet boşluğu, burjuva devletin ciddi bir kriz içinde olduğunu anlatıyor. Burjuvazi, bu ortamda devleti koruyabilmek için taktik üstüne taktik geliştirmeye çabalıyor. Örneğin, bir eliyle, işçi sınıfının lanetlediği Yağcı'lara kapıyı aralıyor, fabrikalardan sokağa taşan öfkeyi bu "sahte sol" aracılığıyla düzen-içi bir çanakta toplamaya çalışıyor. Öteki eliyle ise, işçi sınıfının devrimci değerlerine, tarihine, Marksizm-Leninizme, illegal komünist partisine azgınca saldırıyor.

Burjuvazinin Alevilik karşısındaki tutumu da bundan çok farklı değildir. Aleviliğin, hem de burjuvazinin şu sıkıntılı ortamında, devrimci gelenekler ışığında, işçi sınıfının saflarında aktif yerini alması, burjuva devlete, Sünni gericiliğe yönelik dev bir tehdittir. Bu nedenle burjuvazi, bir yandan Aleviliğin toplumda tuttuğu yere ve temsil ettiği ilerici-devrimci değerlere, tarihine saldırıyor. Bir yandan da, onu çeşitli legal mekanizmalar yoluyla Sünni gericiliğin bir eklentisi, düzenin genel kabul gören bir parçası durumuna getirmeye çabalıyor.

Ancak burjuvazinin iç çelişkileri, eğilim farklılıkları, ister istemez onun Aleviliğe takındığı tutumda da yansıyor. Burjuva basının son sıralarda yayınladıklarını bu gözle değerlendirdiğimizde görüyoruz ki, hepsi düşman, ama farklı ölçülerde ve biçimlerde saldıran düşmanlar! Biz bu yazıda, asıl olarak, en ince ve sinsi saldırıda bulunan *Cumhuriyet*'te çıkan ve sayısız çarpıtma taşıyan dizinin, yalnızca *bazı* yanlarına değineceğiz.

Aleviliğe karşı sinsi saldırı

Örneğin *Tercüman*'ın çabası, Aleviliği, bütün ileri, devrimci değerlerini yokederek, onu, Sünniliğin kabul edebileceği bir çerçeveye oturtmak, burjuva devlete, bu yoldan, azılı gerici bir temelde bağlamaktır. Hacı Bektaş'ın Ahmet Yesevi'nin müridi, Lokman Perende'nin öğrencisi olduğu yalanını savurması, Bektaşilikle Mevlevilik arasında köprü kurmaya çabalaması, Hacı Bektaş törenlerine, semah gecelerine vb. ilgi göstermesi bundandır.

Cumhuriyet ve *Yankı* gibilerinin amacı ise, Aleviliği, sözde laik *burjuva devlete* Kemalist temelde bir eklenti yapmaktır. Bütün farklılıklarına karşın, her iki yaklaşımın da ortak hedefi, yüzyıllar boyu haksızlığa ve egemen sınıfa başkaldırının simgesi olmuş Aleviği düzenin bir unsuruna dönüştürmektir.

Cumhuriyet'in mayıs ayı başlarında yayınladığı "Günümüzde Alevilik" dizisinde, bu amaç uyarınca, gerçekleri, doğru görüşleri gizleme, bu olmazsa onların yerine yalanları geçirme, tarihi tahrif etme çabasının çokça örneği vardır.

Biçtiğiniz gömlek Aleviliğe dar gelir. *Cumhuriyet* dizisinin hazırlayıcısı Gencay Şaylan, "Alevi mezhebi"ni, "esas olarak Anadolu'ya özgü bir *İslami mezhep"* olarak tanıtıyor. (G.Şaylan, "Aleviler kimlerdir?", *Cumhuriyet*, 6 Mayıs 1990) İlhan Selçuk, "Alevilik,... Müslümanlığın Anadolu'daki yorumudur" diyor. (İ.Selçuk, "Ortaçağ'a Dönüş mü?", *Cumhuriyet*, 8 Mayıs 1990) Bu tanımlamalar, çeşitli açılardan eksik ve yanlıştır.

Şaylan, Aleviliğin kökeninde, yalnızca — İslamın iki ana mezhebinden biri olan — Şiiliği görüyor, Aleviliği İslamla *sınırlıyor.* Burada da kalmıyor, kimi zaman Aleviliği Şiilikle özdeş gösteriyor, kimi zaman Anadolu Şiiliği olarak sunuyor, ya da Bektaşilikten başlatıyor. Verdiği tarihler bunu gösteriyor:

"Aleviliğin tarihsel kökenleri *yedinci yüzyıla,...* dek inmektedir." (G.Şaylan, "Aleviler neden şeriata karşı?", *Cumhuriyet*, 7 Mayıs 1990)

"Kuşkusuz Alevilik, hatta Şiilik, kendilerine özgü bir öğreti olarak *10.yüzyıldan sonra* tarih sahnesine çıkmış gözükmektedir..." *(agy)*

"*Yedi yüz yıllık* tarihi geçmişi olan Bektaşilik..." (G.Şaylan, "Bektaşilik nedir?", *Cumhuriyet*, 9 Mayıs 1990)

"Şiilik,.. ancak *10.yüzyılın ortalarında* kendini gösterebilmiştir. Aslında Şii öğretisi ya da bir başka deyişle fıkhı, daha önce *8.yüzyılın başlarında* belirlenmiştir." (G.Şaylan, "Kerbela'da ayrılan yollar", *Cumhuriyet*, 8 Mayıs 1990)

"Anadolu'ya özgü bir mezhep sayılabilen... Aleviliğin 13.yüzyıldan sonra Anadolu'da etkinlik kazanmaya başladığı, Türk toplulukları arasında da kabul görmeye başladığı söylenebilmektedir." (G.Şaylan, "Kerbela'da ayrılan yollar", *Cumhuriyet*, 8 Mayıs 1990)

Belli ki, "bilim adamı" Gencay Şaylan bir türlü karar verememiş. Amaç, gerçeği yansıtmak için bilimsel bir sentez yapmak değil de, Aleviliği devlete yamayabilmek amacıyla tarihi zorlamak olunca, ortaya böyle bir çorbanın, eklektik bir derlemenin çıkması doğal olur. Biz düzeltelim:

"İslam mezhebi" sözü Aleviliğe dar gelir. Şii görüşlerinin Batınilikle (mistisizmle) yoğrulmasıyla ortaya çıkmış, asıl olarak Bektaşilikle temsil edilen, İsnaaşeriye mezhebine bağlı mistik bir düşünce ve inanç sistemi olan Alevilik, yalnızca İslamın *değil*, "72 milletten insanlığın" ortaya çıkardığı düşüncelerin üzerine oturur.

Alevilikte, Şii İslamın yanısıra, Doğu uygarlıklarının panteist (vahdeti vücutçu) düşüncelerinin, Hristiyan mistisizminin, eski Yunan felsefe ve inançlarının izlerini bulmak olanaklıdır. "Bektaşilik, yalnızca Muhammed'in inanç sistemi ve düşüncesiyle bağlı *değildir.* O güne dek insanlığın yarattığı tüm önde gelen din ve inanç sistemlerinden, teoloji ve felsefeden yararlanmıştır. Yapısındaki olağanüstü evrensel yaklaşımları veren onun *bu* özelliğidir." (R.Yürükoğlu, *Okunacak En Büyük Kitap İnsandır*, s.160) (abç)

Bu kadar engin bir temel üzerinde yükselen Aleviliğin tarihine ilişkin rakamlar verilecekse, en doğrusu, Sufizmin 2500 yıllık, İslamın 1400 yıllık, Şiilik ve Şii-mistisizminin 1200 yıllık, Babailik-Bektaşiliğin 800 yıllık tarihlerini (R.Yürükoğlu, *agy*, s.16) *birarada* vermektir.

Aleviliğin tarihini "uzlaştırma" girişimi elinizi yakar. Gencay Şaylan'ın, tarihlerde karışıklık yaratması, Aleviliğin şanlı halk ayaklanmalarıyla dolu olan *asıl* tarihini birkaç cümlede geçiştirmesiyle ve "uzlaştırma" çabasıyla birlikte düşünüldüğünde anlam kazanıyor.

Şaylan, Alevilikle Sünni gericilik arasında uzlaşma noktası bulabilmek için resmen sahtekarlık yapıyor.

Cumhuriyet yazarı, "Aleviliğin kökeninde yatan Şiiliğin Caferi fıkhı ile Türkiye'deki Sünni topluma egemen Hanefi fıkhı arasında önemli bir fark olmadığını" ileri sürüyor. (G.Şaylan, *Cumhuriyet*, 6 Mayıs 1990) Gerçekten, İslamda hukukun babası sayılan Ebu Hanife ile İmam Caferi Sadık, birbirlerinin çağdaşıdırlar (8.yüzyıl). Sünni hukukla Şii hukukun henüz birbirlerinden iyice farklılaşmamış olduğu bir dönemde (ki, klasik Sünni teori, 9.yüzyılda Muhammed Şafi'nin görüşleriyle berraklaştı, İslamın en gerici yorumu ortaya çıktı) bu "yakınlık" anlaşılır birşeydir. Ama, şu anlaşılamaz:

"Birçok İslam tarihçisi, Ebu Hanife'nin gizli olarak 12 imama biat ettiği olasılığından söz etmektedir..." *(agy)*

Ebu Hanife 699-767 yıllarında yaşamış. 6.İmam Caferi Sadık 765'te öldürülmüş. Ebu Hanife, 7.İmam'ı bilir. Bu durumda, Gencay Şaylan'ın Ebu Hanife'yi "12 imama biat" ettirebilmesi için, ya imamların doğum-ölüm tarihlerini öne kaydırması gerekecek, ya da Ebu Hanife'yi tam 100-150 yıl yaşlandırması gerekecek. (Bakınız: G.Şaylan, "Aleviler 12 İmamı bekliyor", *Cumhuriyet*, 8 Mayıs 1990)

Sahtekarlık girişimi bununla kalsa neyse. *Cumhuriyet* yazarı, 9 Mayıs'ta yayınlanan "Bektaşilik nedir?" yazısında Bektaşiliğin "yediyüz yıllık tarihi geçmişi olduğunu" ileri sürüyor, aynen *Tercüman* gibi, Hacı Bektaş'ı Sünni eğilimli Ahmet Yesevi dergahının dervişi(!) yapıyor, onun Anadolu'ya Babai ayaklanması *sırasında* geldiğini (yani ayaklanmayla önceden hiçbir ilişkisi *olmadığını*) vb. ileri sürüyor. (Gencay Şaylan, "Bektaşilik Nedir?", *Cumhuriyet*, 9 Mayıs 1990)

Bilindiği gibi, bu konuda iki görüş vardır:

"1209-1271 yıllarını kabul edenler, Hacı Bektaş'ın Babailerle ve devlete karşı isyanlarla bağını ortaya koymaktan çekinmeyen, ilk Osmanlı beyleriyle 'dostluğu' savından bir yarar beklemeyenlerdir... 1248-1337 yıllarını kabul edenler, Hacı Bektaş'ın Babailerle ve ayaklanmalarla ilişkilerinden korkan, onu Osmanlı sultanlarının ve devletin yakın dostu olarak göstermeye çalışan, toplumda meşruluğu bu yoldan arayanlardır."

(R.Yürükoğlu, *agy*, s.169-170)

Gencay Şaylan, melun amacı gereği, ikinci gurupta yer alıyor. Böylece, aklınca Hacı Bektaş'ın Anadolu'nun gördüğü en büyük halk ayaklanması olan ve 1240'ta ayaklanan Babailerle hiçbir ilişkisi "olmadığını" gösteriyor(!) Hacı Bektaş'ın Yesevi dervişliğinin en basit matematikle bile uyuşmaması bir yana, "1240 Babai isyanı *öncesinde* Anadolu'ya geldiği çeşitli tarihsel kaynaklarca doğrulanmış olan... Hacı Bektaş Veli'nin Baba İlyas halifelerinden olduğuna dair İbn Bibi'de, Aşıkpaşazade'de ve Baba İlyas'ın torunu Elvan Çelebi'de kayıt vardır." (R.Yürükoğlu, *agy*, s.174-175)

Cumhuriyet'in, Hacı Bektaş Veli-Babai ayaklanması ilişkisini hasıraltı etmeye çalışarak Aleviliğin tarihine yaptığı sinsi saldırı burada da bitmiyor. Dizinin bir yazısında, "aslında Osmanlı sultanlarının en azından 16.yüzyıla dek Aleviliğe olumsuz bir gözle bakmadıkları"ndan söz ediliyor. (G.Şaylan, "İslam Anadolu potasında", *Cumhuriyet*, 9 Mayıs 1990)

Hacı Bektaş'ın Babailerle ilişkisi olmadığını "gösterebilmek" için olmadık soytarılık yapan *Cumhuriyet* yazarı, böylece kalkıp, Osmanlı beyliğinin kısa kuruluş dönemiyle *sınırlı* kalmış olan Babai-Osmanlı ilişkisini, Osmanlılar'ın yüzyıllar süren terörünü gizlemede kullanmaya çabalıyor.

Ama, yukarıda da söylediğimiz gibi, tarih bunların elini yakar! 13.-16.yüzyıllar arasında, Selçuklu egemen sınıflarına karşı da, Osmanlı egemen sınıflarına karşı da, sayısız Alevi halk ayaklanması olmuştur. Aleviliğin tarihi Anadolu halk ayaklanmaları tarihidir! Osmanlı döneminde, Şeyh Bedreddin ayaklanması (1357-1420), Şahkulu Baba ayaklanması (1511), Amasyalı Şeyh Celal ayaklanması (1518) ve Kalender Çelebi ayaklanması (1526-1528), bunların önde gelen birkaçıdır. Bu ayaklanmaların tümü de, Osmanlı'nın ekonomik-toplumsal haksızlıklarına, Alevilere karşı uygulanan dehşetli Sünni terörüne karşı Aleviliğin isyan sancağının yükseltilmesidir.

En azılı Sünni gericiliği ile liberallerin birleştiği nokta. *Cumhuriyet*'in sinsi Alevi düşmanlığının bir önemli yönüne daha değinmeden edemeyeceğiz.

Burjuvazi onyıllardır, yalanlarla dolu bir tarihle emekçilerin kafasını ütülüyor. Bu tarihin emekçi halka özellikle "bize(?) düşman" diye tanıttığı güçlerden ikisi, Timur imparatorluğu ve Safavi devletidir.

Ne tesadüf(!), *Cumhuriyet* yazarı Şaylan, sözü edilen dönemlerin tarihsel-toplumsal-siyasal çerçevesine *hiç değinmediği* "İslam Anadolu Potasında" yazısında:

a) "Siyasal olarak Aleviliğin Anadolu'da yayılışını hızlandıran olay Timur istilasıdır,... Timur istilası ve *Timur'un Alevileri desteklemesi* yayılmayı hızlandırmıştır", diyor.

b) "Belli siyasal amaçları olan Kızılbaş hareketinin kurucusu" Erdebilli Şeyh Cüneyd'in torunu Şah İsmail'in "Safavi devletinin kurucusu" olduğunu ve "bu devletin Anadolu'da yaygınlaşan Kızılbaş hareketi ile Batı'ya doğru yayılmaya çalışmakta" olmasının, "işte bu gelişmenin, Osmanlı padişahı I.Selim'in resmi öğreti olarak *katı bir Sünniliği* benimsemesine *yol açtığını*"(!) vurguluyor.

c) Alevilere karşı Sünni Osmanlı terörünün nedenlerini de şöyle açıklıyor: "Osmanlı devletinin Alevilere karşı tutum alması tamamen siyasal bir gerekçeden, Aleviliği resmi ideoloji olarak kullanan Safavi devletinin Anadolu'yu nüfuz altına almaya kalkmasından kaynaklanmıştır." (*agy*) "I.Selim'den itibaren Osmanlı devleti Alevileri karşısına almış ve sürekli olarak baskı altında tutmuştur..." (G.Şaylan, "Aleviler siyasetle içiçe", *Cumhuriyet*, 10 Mayıs 1990)

d) Ve konuyu, şu sözlerle bağlıyor: "Anadolu'nun son dört yüz yıllık tarihi birçok Alevi ayaklanmasına sahne olmuştur ve *doğal olarak* bu da Aleviler üzerindeki baskının daha da artması ile sonuçlanmıştır..." (*agy*)

Burada biraz duralım.

Cumhuriyet, yukarıda, hiç kuşkuya yer bırakmayacak biçimde, Alevilerin hep dış, düşman güçlerin yardımıyla geliştiğini, (Osmanlı tarihinin en azılı emekçi ve Alevi düşmanı sultanı olan) Yavuz Selim'in, bu durum karşısında "katı" bir Sünniliği *seçmeye mecbur kaldığını(!)*, bunun sonucunda Alevileri baskı altında tutmak zorunda kaldığını, hele bir de Alevilerin ayaklanmalarının, Osmanlı'yı baskıyı daha da artırmak zorunda bıraktığını vb. ileri sürüyor. *Cumhuriyet*, burjuva devletin ağzından Alevilere tehdit savuruyor: "Uslu durmazsanız, ben de size daha ağır baskı uygulamak zorunda(!) kalırım!"

Bilim adamıyım diye ortaya çıkan, "Alevi dostu" havalarda en hain görüşleri yaymaya çalışan *Cumhuriyet* yazarı Gencay Şaylan'ın bu yazdıklarıyla; en azılı Alevi düşmanı, Sünni gericisi görüşler arasında yalnızca derece farkı vardır. Farklı görüntülerde ve ölçülerde saldıran düşmanlar, ama hepsi *düşman!*

Egemen sınıfın ülkeyi eski yöntemlerle yönetemez duruma geldiği, siyasal egemenliğini sürdüremez olduğu dönemler (savaş, iç savaş, derin siyasal krizler vb.), aynı zamanda ezilen sınıfların da başkaldırıp öne atıldıkları dönemlerdir. Timur'un Anadolu'yu istilası, Osmanlı egemen sınıfının egemenliğinin tuzbuz olduğu, böyle bir dönemdir. Bu dönemde, emekçi halk yığınlarının da aktif olmayacağını düşünmek, sınıf mücadelesinin mantığını hiç anlamamış olmak demektir. Ezilen halk yığınlarının ideolojisi olarak Alevi-Bektaşi düşüncesi elbette yayılacaktı. Kaldı ki, Timur da, Sufizmin etkisinin yoğun olduğu bir devleti temsil ediyordu.

Şah İsmail'e gelince, "daha çıkışından ezilen alt sınıfların ve Arapların fethettikleri topraklarda yaşayan 'ikinci sınıf' halkların ideolojisi, *muhalefet dini olmuş" olan (R.Yürükoğlu, agy*, s.164) Şiiliği, o, ilk kez bir devletin resmi ideolojisi durumuna getirmiştir. Ve de Sufizmle yoğurmuştur.

Bektaşilik gibi Şii mistisizminden yükselen Safaviler'in, bu özellikleriyle, egemen sınıflara karşı halk ayaklanmalarının simgesi olmuş Aleviliği etkilememesi düşünülebilir miydi? Hele, Safavilerin yanında çarpışanların önemli bir bölüğü Anadolu Türkmenleriyse! Hele Yavuz Selim'in savaş yoluyla halifeliği İstanbul'a getirmesi, Osmanlı egemen sınıfıyla halkın arasını daha da açmış, halkı Safavilere yakınlaştıran faktör olmuştur. (Yani tarihsel gerçek, *Cumhuriyet*'in ileri sürdüğünün tersidir.)

Şiilikle Aleviliğin arasının açılmasını da yine burada aramak gerekir. Şiilik, Safavi devletiyle egemen sınıfın dini olurken, Alevilik, günümüze dek halk dini olma özelliğini korumuştur.

"Asimilasyon gerçekleşememiş, Aleviler Sünnileşmemiş"(!) *Cumhuriyet*, bunu şaşırdığından değil, üzüldüğünden böyle yazıyor. Sünni İslamın, Aleviliğin etkinlik kazanmasını frenlemek amacıyla Sünni tarikatlara hız verdiğini, Osmanlı'nın Alevi-Bektaşiliğe karşı, Hacı Bektaş'ın ölümünden iki buçuk yüzyıl sonra ne gibi hainlikler tezgahladığını, "dedebabalığın", mücerret dervişlik denilen kolun nasıl dayatıldığını ele almaması da bundandır. "Hatırlanmasın" istiyor. Çünkü, kendi amacı farklı değildir. O, Aleviliği Sünni ve "laik"(!) T.C. devletine asimile etmeye çabalıyor.

Cumhuriyet dizisi Diyanet İşleri Başkanı'nın "Alevilikle Sünnilik arasında dini manada farklılık yoktur" zırvasıyla başlıyor. Alevilerin burjuva partilere oy verdiği konusunun üstünde çokça dururken (ve bu yönde röportajlara yer verirken), büyük bir çoğunluğu emekçi olan Alevilerin işçi sınıfı düşüncesiyle, devrimci hareketle olan ilişkilerine değinmiyor bile. Aleviliğin burjuva Kemal'i alkışladığını ileri sürüyor, ama bugünkü diyanet işlerinin 1925'te kurulduğunu, Alevilikle ilgili cem, dergah vb. yasaklarının Kemal'in döneminden kalma olduğunu nedense "yüzeysel" geçiyor! Aleviliği Kürt ulusal hareketinin karşısında duran bir güçmüş gibi göstermeye çabalıyor da, burjuva Kemal'in ordularının onbinleri vahşice katlettiği, cumhuriyet tarihinin en büyük halk ayaklanmasını, 1935 Dersim Alevi-Zaza isyanını es geçiyor.

Cumhuriyet, son onyıllarda devletin, sivil faşistlerin, Sünni gericiliğin Alevilere yönelik saldırılarını, 1966'da Pakistan'daki bir Sünni-Şii çatışmayla, ya da Sünni-Alevi burjuvaların "yarışmasıyla" bağlıyor. Ama ne hikmetse(!), o dönemde Türkiye'de yükselen sınıf mücadelesini, bu kavgada — ezici çoğunluğu emekçi olan — Alevi halkın, işçi sınıfı ve devrimcilerle *aynı sınıf cephesinde* yer aldıklarını, burjuvazinin sivil-asker devlet güçlerinin, faşistlerin, Sünni gericiliğin, işverenlerin tam da bu nedenle *elele* Aleviliğe saldırdığını yazmıyor. Dahası, "devlet etkisiz kalmıştı" diyerek, Kemal'in kurduğu devleti, en temelden sorumlu olduğu Alevi kıyım kampanyalarında, utanmadan temize çıkarmaya çabalıyor. (G.Şaylan, "Aleviler 12 Eylül Darbesi", *Cumhuriyet*, 12 Mayıs 1990)

Alevileri devletle uzlaştırabilmek için yaptığı bunca manevradan sonra, *Cumhuriyet*'in getirdiği somut öneri, Cemal Şener'in, Aleviliğe burjuva devlet içinde "pay verilmesi", Sünni yapının Aleviliğe "hak tanıması" planıyla üstüste düşüyor. İlhan Selçuk, "Anadolu'nun 'din kültüründe' 20 milyon Alevinin hiç mi yeri yok" sorusunu, bu pazarlığın parçası olarak soruyor. Resmi dini Sünni olan, Sünni gericiliğin en azgın tarikatlarının cirit attığı *burjuva devletten* Aleviler adına(!) yanıt bekliyor!

Gazetenin Alevilere gösterdiği siyasal örgüt hedefi de, hiç şaşılmayacağı üzere, burjuvazinin, meclis duvarları içinde bile sesini yükseltmekten korkan, uyuz sosyal demokrat partisi SHP'dir.

Komünistlerin tutumu

Komünistlerin tutumu, bu yazı boyunca yeterince açıldı sayılır. Alevilik tarihi, ezilen halk yığınlarının egemen sınıfların haksızlıklarına, ezgi ve baskısına karşı başkaldırı tarihidir. Alevilik tarihi, modern Türkiye işçi hareketinin geleneğidir. Komünistler, bu şanlı geleneği geleceğe uzatmak, yaşamın Alevilik ile işçi hareketi ve komünistler arasında zaten kurmuş olduğu köprünün bilinçlerde iyice berraklaşmasını istiyorlar.

Önümüzde Anadolu tarihinin görmediği şiddette bir sınıf mücadelesi var. Bu mücadelede düşmanımız burjuvazi! Resmi dini Sünni olan devletin gücüyle, devlet eliyle örgütlediği Sünni gerici tarikatlar, dinci gerici-faşist çeteler aracılığıyla işçi sınıfına, devrimci harekete, Aleviliğe saldıran burjuvazi! Bu mücadelede *bizim safta*, işçi olduğu için ezilen, sömürülen, baskı altında tutulan milyonlarca işçi var. Hızla proleterleşen öğrenci, Sünni gericiliğin yeniden "mutfağın beyni körleştiren ortamına" hapsetmek istediği milyonlarca emekçi kadın var. Bizim safta, işçi hareketinin selefi, şanı, onuru olan Alevilik-Bektaşilik var!

Dört yanımız düşman. Haydi birliğe! Haydi kavgaya!

"Kendini t mizleyemey n, başkasını temizleyemez"

İkibine Doğru'nun 3 Haziran tarihli sayısında, "devletin Alevi hesabı" başlıklı bir yazıda, devletin Aleviliği Sünnileştirme çabası içinde olduğu, bu nedenle çeşitli "gizli" girişimlerde bulunduğu ele alınıyor.

Yazının bir yerinde ortaya, "Alevilikle Bektaşiliğin", devletin işine yarayabilecek bir Alevilik amacıyla "özdeşleştirildiği" gibi bir sav atılıyor. "Alevilik bir mezhep, Bektaşilik bir tarikattır", "uzlaşan Bektaşilik, muhalif Alevilik" gibisinden bir görüş getiriliyor. (*agy*)

Eğer, İstanbul ve Rumeli'de raslanan, halkın hemen hemen hiç benimsememiş olduğu, Osmanlı tarafından dayatılmış mücerred dervişlik ve dedebabalık "Bektaşilik" diye niteleniyor, ezici çoğunluğu oluşturan Alevi-Bektaşi-Kızılbaş halkı da "Alevi" olarak görüyorsa, sorun, bir terminoloji sorunu demektir.

Ama burada bile, Alevi-Bektaşi kavramlarını birbirinden ayırmak doğru kaçmıyor. Doğru bilgiyle düzeltilmesi gerekiyor.

"Bektaşilik, İslam'ın Şii İsnaaşeriye mezhebine bağlı, Batıni inançlara sahip bir sufi tarikatıdır. Bu inancı taşıyanlara 'Alevi', ya da kötüleme anlamında 'kızılbaş' denmiştir. Anadolu Aleviliğinde, Bektaşilikten önce de (Haydarilik, Kalenderilik, Vefaiye, Melametilik vb.) sonra da (Melametilik, Bedreddinilik vb.) başka Şii temelli sufi tarikatları varolmuştur. Ancak, kendinden önceki tarikatlar, Babailik ve onun devamı Bektaşilikte güçlerini birleştirmişlerdir. Sonrakiler ise yine Bektaşilik içinde küçük farklılıklar taşıyan bir çeşit 'iç tarikat' olmuşlardır... Alevilik-Bektaşilik, dünyada rastladığımız heresi, heterodoksi örnekleri içinde, halkçılıkta, kavgacılıkta, insancıllıkta en önde gelen örneklerden biridir." (R.Yürükoğlu, *Okunacak En Büyük Kitap İnsandır*, s.209-210, s.306)

Yok, böyle değil de, ciddi ciddi Alevi-Bektaşi farkı yaratılmaya çalışılıyorsa, o zaman sormak gerekir: Bu bölücülük çabası "kim için"?

Değinilecek bir nokta da başyazıya ilişkin. Hasan Yalçın, " 'Alevilik Bildirgesi' Sünnileştirilmiş bir Alevilik için devlet tarafından kabul edilmeyecek hiçbir talep öne sürmüyor" dedikten sonra, yazısının sonunda, "ey demokratlar, sizin neden bir Kürt hakları bildirgeniz yok" diye sesleniyor. En temel ulusal hak olan ayrılma hakkından soyutlanmış, "burjuvazinin kabul edeceği talepleri içeren bir "Kürt Hakları Bildirgesi" de yayınlanabilir. Demek ki Yalçın'ın asıl derdi herhangi bir bildirgenin içeriği değil, bir de Alevi-Kürt diye bölücülük tohumu ekmektir.

Son bir nokta da bizimle ilgili. *İkibine Doğru* şöyle yazıyor:

"Dinsel özü ön plana çıkarılmış, Sünnilik içinde eritilebilecek bir Alevilik: Düzen için, rejim için bulunmaz nimet! 'Marksizme ölüm' çanlarının çalındığı bir dönemde toplumsal muhalefeti, Sünnileştirilmiş Alevilik içine hapsetmek hiç de fena plan değil. *Nokta*, bu noktaya dikkat çekiyor! TKP'nin İngiliz Kanadı'nın önderi R.Yürükoğlu'nun *Tarihte ve Günümüzde Alevilik* kitabına değiniyor. Cemal Şener'in, 'Kaba materyalist bir yaklaşımla' hakaret ettiği din adamlarından özür dileyişini ön plana getiriyor. Bir de Ülkücüler ilgi duymaya başlamışlar Aleviliğe, kaymaklı kadayıf oluyor yani." (*İkibine Doğru*, 3 Haziran 1990)

Ne demek istiyorsunuz?

Türkiye Komünist Partisi'nin merkez organı *İşçinin Sesi*'nin editörü olan R.Yürükoğlu yoldaşın, devrimci hareketimizin atası, halk mücadeleleri tarihimizin geleneği olan Alevilik ile ilgili kitap yazmış, komünistlere ve devrimcilere unuttukları bazı görevleri hatırlatmış olmasının, burjuvazinin "toplumsal muhalefeti Sünnileştirilmiş Alevilik içine hapsetme" *planıyla* bağını kurabilmek için, ya TKP'nin verdiği mücadeleyi anlamamış olmak gerekir, ya da her türlü çarpıtmaya başvurabilecek kadar gözü dönmüş bir TKP düşmanı olmak gerekir!

"Kendini temizleyemeyen, başkasını temizleyemez." (Hacı Bektaş Veli)

Geçmişten doğruları alıp geleceğe uzatmak gerek

İGD gibi işçi sınıfının yolunda Dev-G nç gibi dövüşk n

Bugün için her iki gençlik örgütünün de geride kaldığı açıktır. Görevimiz, bu deneyleri bugünün gereksinimleriyle birleştirerek, tüm gençliğin sorunlarını burjuva legalitesini zorlayarak, sokakta militanca dövüşerek çözmeye çalışan ve bu dövüşü "gençliğin yolu işçi sınıfının devrimci savaş yoludur" belgisiyle dolduran bir gençlik örgütlenmesi yaratmaktır. Bu da sosyalist yığın örgütlenmesi demektir.

Ufuk Doğan

Gençlik örgütlenmesi tartışması, gençlik hareketinin yeni bir yola girme zorunluluğunun dayattığı ve partimizin gençlik örgütlenmesinin de ayakları üstüne basmaya başladığı bir döneme denk düştü. Bu, tartışmanın önemini ve aciliyetini gösteriyor. İnanıyorum ki, bu tartışmanın sonucunda komünist gençlik ve tüm gençlik hareketi sağlıklı bir perspektife kavuşacak, örgütsel anlamda da ciddi adımlar atacaktır.

Tartışmaya, neden ayrı bir gençlik örgütlenmesi gereklidir sorusuyla başlayacağım.

"Gençlik halkımızın geleceğidir. Ülkemiz nüfusunun yarısından çoğu 20 yaşın altındaki gençlerden oluşmaktadır. Gençliğimizin büyük çoğunluğu halk sınıflarından gelmektedir." *(TKP Programı, s.42)*

Ayrıca, gençlik toplumun en hızlı politize olan kesimidir. Kendi sorunlarına duyarlı olduğu gibi, yaşadığı toplumun sorunlarına da duyarlıdır. Siyasal sahnede yerini çok hızlı alır. Gençliğin o günkü örgütlülük düzeyi ve istemleri o ülkedeki atmosferi de yansıtır. Bunun için gençlik örgütlenmesine önem vermek ve gençlik örgütlenmesi konusunda kafa yormak zorundayız.

Gençliği salt parti örgütü içinde tutmak, onun ayrı örgütlenmesini sağlamamak, geniş gençlik kesimini burjuvazinin ve yanlış eğilimlerin kucağına itmek demektir. Partimiz gençlik örgütlenmesine ayrı bir önem vermek zorundadır ve veriyor da.

Şimdi de, kısaca, geçmiş gençlik örgütlenmesine bakarak bugünün gençlik örgütlenmesinin çerçevesini çizmeye çalışalım.

Gençlik konusunda ülkemizde zengin bir deneyim yaşanmıştır. Bu yazıda geçmişe uzun uzun girmeyeceğim. Yalnızca ana vurgusuyla geçeceğim.

Geçmişi bir kalemde silmek ne kadar yanlışsa, olduğu gibi alıp bugüne sığdırmak da o kadar yanlıştır. İki farklı dönemi ve iki farklı karakteri yansıttığı için 1970 döneminin başlarına damgasını vuran Dev-Genç ile sonlarına damgasını vuran İGD örgütlenmesine bakacağım. İkisinden de alıp geliştirmemiz, ayakları üstüne dikmemiz gereken yanlar vardır.

Dev-Genç, işçi sınıfı partisinin siyasi sahneye damgasını vuramadığı koşullarda, gençliğin — küçük burjuva öğrenci gençliğin — örgütlüydü ve ideolojisi de küçük burjuva idi. Ama o dönemin örgütlü ve savaşkan gücüydü. Bizim bu örgütlülükten alıp bugüne taşıyacağımız en önemli yan, onun, militan, sokakta dövüşken yanıdır. Dövüş mantığının yanlışlığını bir yana koyarak.

İGD, TKP'nin atılım döneminden sonra, sınıf savaşımına işçi sınıfının damgasını vurduğu ve toplumun tüm kesimleri üzerinde işçi sınıfı hegemonyasının belirginleştiği bir dönemde gençlik sahnesindeydi. "Yolumuz işçi sınıfını yoludur" belgisi İGD'nin geneliyle doğru bir anlayışla gençliğe baktığını gösterir. Ama parti yönetiminin giderek koyulaşan oportünist çizgisinin İGD'yi de etkilememesi düşünülemezdi. İGD'li gençlik geri çekilmeye, onun militanlığı burjuva legalitesi çerçevesinde söndürülmeye başlandı ve sonunda İGD kof bir gençlik örgütü olarak mişyonunu yitirdi. Herşeye rağmen, İGD'nin gençlik hareketine katkıları oldu. Bizim bugün sahip çıkıp geliştirmemiz gereken yanı gençliğin kavgasını işçi sınıfının kavgasına bağlayan yanıdır.

Bugün için her iki gençlik örgütünün de geride kaldığı açıktır. Görevimiz, bu deneyleri bugünün gereksinimleriyle birleştirerek, tüm gençliğin sorunlarını burjuva legalitesini zorlayarak, sokakta militanca dövüşerek çözmeye çalışan ve bu dövüşü "gençliğin yolu işçi sınıfının devrimci savaş yoludur" belgisiyle dolduran bir gençlik örgütlenmesi yaratmaktır. Bu da sosyalist yığın örgütlenmesi demektir.

Şimdi de bu sosyalist yığın örgütünün karakteri, işlevi ve partiyle bağı ne olmalıdır ona bakalım. Önce konunun mantığını daha iyi anlamak için Yürükoğlu yoldaşımızın *İşçinin Sesi*'nin 223-224. sayısında çıkan "Sosyalist Yığın Örgütleri Üzerine" makalesine bakalım.

"1 -Sosyalist yığın örgütü, sınıfsal özü açısından proletarya örgütüdür....

"2 -SYÖ, kapsamı açısından yığın örgütüdür...

"3 -SYÖ, kuruluş biçimi açısından yan örgüttür. Parti değildir, çünkü iktidara yürümez, iktidarı amaçlamaz. ... Kendi çalışmasının özel amaçları, toplumdaki devrim kavgasının bütünü için program sahibi olan partinin amaçlarının çeşitli yönlerini anlatır, onları destekler.

"4 -Taşıdığı bu üç özellik nedeniyle ... kuruluş ilkesi, 'örgütsel bağımsızlık, davranışta bağımlılık' olarak ortaya çıkar.

"Örgütsel bağımsızlık, kendi kongresini yapan, kendi organlarına ve hiyerarşisine sahip ayrı bir örgüt olmayı anlatır.

"Davranışta bağımlılık, siyasal sorunlarda proletarya partisinin tutumuna bağımlılığı anlatır.

"5 -SYÖ'nün genel amacı her somut devrimci aşamada işçi sınıfına o aşamanın hedeflerini gerçekleştirmede omuz vermesidir...

"6 -SYÖ'nün bu genel amaç doğrultusunda başlıca iki temel görevi vardır:

"a -Üyelerine bilimsel-sosyalizmi öğretmek, komünizm okulu olmak...

"b -...Yalnız kendi üyeleri değil, yöneldiği toplumsal kesimin tümünü savaş alanına çekmek...

"SYÖ, demokratik yığın örgütünden özellikle amaç ve görevler konusunda derin bir farklılık taşır. DYÖ'nün taşımadığı görev ve amaçlara sahiptir. Ancak kendisi, DYÖ'nün amaç ve görevlerini de *içeren* daha yüksek bir örgütlenmeyi temsil eder... SYÖ'nün, DYÖ'den farkı kızıllığında, komünizmi savunmasındadır. Çalışma alanlarından çok, çalışmanın içeriğindedir...

"...SYÖ de disiplinli, örgütlü bir kollektiftir ama bu disiplin demir disiplin değildir...

"Yığın örgütünün üyesi bir partili, partisi öyle istediği için orada üyedir. Bir partili, son çözümlemede yalnız ve yalnızca partisinin disiplinine bağlıdır...

"...SYÖ'nün var oluş nedeni, işlevi, partinin tutumunu yığınlara ulaştırmak, ve giderek genişleyen sempatizan havuzları yaratmaktır..."

Sosyalist gençlik örgütü legal olmalı, KGÖ'ye bağlı çalışmalıdır. Gazetesiyle, oluşturacağı öğrenci birlikleri, çırak örgütlenmeleri vb. salkımlarla tüm gençliğin örgütü olmalıdır. Bu örgütlenmenin bugünkü ana vurgusu da partiye genç kadrolar kazanmak olmalıdır.

Şimdi gelelim partimizdeki ve Türkiye'deki somut örgütlülük durumuna.

Dağınık da olsa, yanlışlarıyla da olsa değişik gençlik örgütlenmeleri vardır. Ve bunların tamamı öğrenci gençliği kapsamaktadır. Bugün hiçbir örgütlülük, gençliğin gereksinimlerini karşılayamamaktadır. Partimizin gençlik örgütlenmesi de giderek yükselmektedir, ama o da gençliğin geniş yelpazesini henüz kucaklamış değildir. Sosyalist gençlik örgütlenmesi tüm gençliği kapsamına alan bir örgütlülük olaçaktır.

Ülkemizdeki örgütlülük düzeyinde acil gereksinim öğrenci gençliğin derlenip toplanmasıdır. Bu örgütlülük giderek işçi ve toplumun diğer gençlik kesimlerine doğru sarkıtılmalıdır. "İşçi-öğrenci ve diğer" gençlik kesimleri kavgaya çekilmeden gençlik örgütlenmesi tam anlamıyla yükselemez gençlik doğrusunu unutmadan hareket ederek, işçi ve diğer salkımlar olmadan gençlik örgütlenmesi olmaz yanlışına da düşmeden, varolan gereksinimi karşılayacak gençlik örgütlenmesi yaratılmalıdır.

Gençlik örgütlenmesi konusundaki tartışmalara, ad üzerine görüşlerimi belirterek katılmak istiyorum

İGD adını kullanmak gerekmiyor

İGD adını kullanıp kullanmamakla, TKP adını kullanıp kullanmamak aynı şey değildir. Biri ilkeseldir, öteki seçime bağlı.

Gençlik örgütlenmesi konusundaki tartışmalara, "İGD adı kullanılmalıdır" görüşü üzerine düşüncelerimi belirterek katılmak istiyorum.

İGD adının kullanılmasını bir gereklilik, hatta zorunluluk gibi gören yoldaşların hangi noktalardan çıktıklarını ve bunlar hakkındaki düşüncelerimi birkaç maddede toplayacağım.

1- TKP adını kullanmak bizim için ne anlam taşıdıysa, İGD adını kullanmak da aynı anlamı taşır, bu nedenle, TKP adına sahip çıktığımız gibi İGD adına da sahip çıkalım, deniyor.

Bu karşılaştırma doğru değildir yoldaşlar. TKP adı bizim için vazgeçilmezdi. Ne o gün, ne bugün, ne başka bir gün, ne de başka bir yerde komünistler komünist adını terkedemezler. O örgütün, bizim koca tarihimiz olması bir yana, TKP adını kullanmanın böyle ilkesel bir zorunluluğu vardı. Komünist partisi adı, örgütün niteliğini, biçimini, nasıl bir örgüt olduğunu belirliyor, örgütü tanımlıyor. Ama bir yığın örgütü için kullanılan "ilerici" sıfatı öyle değil. Yerine daha başka pek çok terim kullanabilirsin. Devrimci diyebilirsin, demokratik diyebilirsin, hiçbirini koymayabilirsin vb. Sonra dernek diyebilirsin, birlik diyebilirsin, örgüt diyebilirsin, sesi diyebilirsin vb. vb. Yığın örgütüne, amacına ters düşmeyen herhangi bir ad koyabilirsin. Bu farkı unutmamak gerekir. Yığınsal gençlik örgütlenmesinden sözediyoruz. Adı, kendini iyi anlatan herhangi bir ad, o gün de olabilirdi, bugün de olabilir. Dolayısıyla İGD adını kullanıp kullanmamakla, TKP adını kullanıp kullanmamak aynı şey değildir. Biri ilkeseldir, öteki seçime bağlı.

2- Bazı yoldaşlar "İGD mirasına sahip çıkmak", "ilerici gençler ruhunu yaşatmak" gerek diyorlar.

Bunu söylemek İGD'yi biraz abartmak olmuyor mu? Elbette İGD'nin, bugünkü gençlik örgütlenmesinde de sahip olması gereken olumlu yanları vardı. Ama doğrusu İGD, hem örgüt yaşamının kısalığı yüzünden, hem de TKP yönetiminin derin oportünizme battığı yıllarda yaşamış olmasının getirdiği pek çok yanlışı yüzünden belleklerde öyle derin bir iz ve bugüne iyi bir miras bırakamadı.

Biz hangi "ilerici gençler ruhu"nu yaşatacağız? Tabanındaki ateşli militanların, o zamanki TKP yönetiminden gelen pasifist, legalist, uyuşturucu etkilerle demoralize edilmeye çalışıldığı bir örgüt deneyimi yaşadık. Bu nedenle İGD ilk kuruluş yıllarının coşkusu dışında devrimci bir atılganlık gösteremedi. TKP yönetimine egemen olan oportünizm İGD'ye de sindi ve İGD oportünist ruhun etkisine girdi.

Ne yazık ki, bu etkiler yüzünden, biz bugün, İGD tarihinde, her devrimci gençlik örgütünün tarihine yazılmış olması gereken, hem de devrimci durum yıllarında kolayca yazılabilecek olan kahramanlık destanları okuyamıyoruz.

O zaman bu bize birşey anlatmalıdır. İGD adında ısrarlı olmak için neden yoktur.

Nezihe Dalyan

İŞÇİNİN SESİ
ÇEK-AL

Fabrikalardan makine sesinden
önce *İşçinin Sesi* gelecek!
Yıl:16 Sayı:396

Gün örgütlenme ve
hazırlık günüdür!
11 Haziran 1990

Sosyalizmde devlet ve parti ilişkisi:

BİR GÖVDEDE İKİ KAFA

Gülen Erdilek

Sovyetler Birliği'nin bugün geçirmekte olduğu serüven, burjuvazinin yaymaya çalıştığının tam tersine, Marksizm-Leninizmin doğruluğunu bir kez daha kanıtlıyor.

Partimiz, Sovyetler Birliği'nde yapılan tahrifatları, şimdilerde herkesin "işte bu da var" diye söylemesinden yaklaşık on yıl önceden beri söyledi, tarihten ders çıkararak, bu duruma düşmemenin yollarını da gösterdi. Yürükoğlu yoldaşımızın *Yaşayan Sosyalizm* ile *Sosyalizm ve Demokrasi* kitapları ve çeşitli makaleleri çıktığında, "anti-komünist, anti-Sovyet" diye saldıranlar, şimdi o yazılarda getirilenleri, aynen, hem de kendileri gerçekten anti-komünist, anti-Sovyet konumlardan söylüyorlar.

Sovyetler Birliği'nde, devlet, parti ve bunlar arasındaki ilişkiler alanında komünist anlayış uygulanmamıştır. Marksizmin temel sorunlarından biri olan bu konu tepetaklak edilmiştir. Parti, devlet diye ayrı örgütlenmeler kalmamış, tek bir gövde ve bu gövdenin gerektiği yerlerde kullanmak üzere iki kafası olmuştur.

Tarihteki deneyimi ve bugünkü durumu doğru değerlendirmek, devrimi yaptıktan sonra neyi kurmayı amaçladığımızı göstermek açısından önemlidir.

1. Sosyalizmde devlet

Toplumsal işbölümünün, kafa-kol emeği ayrımının, devletin ortaya çıkışı açısından en önemli biçimi kent-kır ayrımı olmuştur. Kentlerin gelişmeye başlaması, yönetim, polis, vergi gibi belediye unsurlarını gerektirmiştir. Bunlar devletin doğuşu ve siyasetin çıkması demektir.

"Bireyin çıkarı ile topluluğun çıkarı arasındaki bu çelişkinin içinden topluluğun çıkarı, bireyin ve topluluğun gerçek çıkarlarından kopuk, *devlet* olarak aynı zamanda, her zaman ... birinin tüm ötekileri üzerinde egemenlik kurduğu sınıflara dayanan hayali toplumsal yaşam olarak bağımsız bir biçime bürünür." (Marks-Engels, "Alman İdeolojisi", *Seçme Yapıtlar*, 3 ciltlik, İngilizce basım, c.1, s.34-35)

Toplumdaki ortak çıkarı hayali-çarpık şekilde temsil eden devlet, egemen sınıfın üstünlüklerini korur. Toplumun bir bütün olarak resmi temsilcisidir, görülebilir bir örgütlenmede somutlanışıdır. Her dönemde bir sınıfın diktatörlüğüdür.

Komünizmin alt aşaması olan sosyalizmde de devlet varlığını sürdürür. Bu aşamada kapitalizmin çeşitli öğeleri henüz yokolmamıştır. Toplumsal işbölümü ve sınıflar hâlâ vardır. Proletaryanın diğer sınıflar üzerinde baskısı vardır. Devlet, kapitalizmde nasıl egemen sınıf burjuvazinin diktatörlüğü demekse, sosyalizmde de egemen sınıf proletaryanın diktatörlüğü demektir. Proletarya diktatörlüğünde bütün devletlerde olduğu gibi, hukuk, çalışma disiplini, mahkemeler, iş yasaları, ordu, polis yani baskı aygıtının tüm unsurları vardır. Genel çıkarın yansıması olarak devlet, proletarya için de geçerlidir. Ona karşı da işleyebilir.

Devlet, en başta sınıfsal çelişkileri "düzenlemek", baskı altında tutmak için vardır. "Devlet sınıf çelişkilerinin uzlaşmazlığının ürünü ve belirtisidir. Sınıf çelişkilerinin nesnel olarak uzlaştırılamadığı yerde, zamanda ve ölçüde devlet ortaya çıkar." (Lenin, *Devlet ve Devrim*, Bilim ve Sosyalizm yayınları, s.15)

İşçi devleti (proletarya diktatörlüğü), sınıfların ortadan kalkacağı komünizm aşamasına kadar zorunludur. Bu süreç içinde sınıf savaşımına bağlı olarak çeşitli biçimler alır. Üretim güçlerinin gelişmesi temelinde sınıflar ortadan kalktığı zaman devletin işlevi de biter.

Lenin şöyle diyor:

"... Proletarya diktatörlüğü de sınıf savaşımının sürdüğü bir dönemdir. Sınıflar varolduğu sürece kaçınılmaz olan sınıf savaşımı bu dönemde biçim değiştirir. Sermayenin yıkılmasından hemen sonraki dönemde özellikle keskindir ve özellikle özgüldür. Proletarya siyasal erki ele geçirdikten sonra sınıf savaşımını durdurmaz. Sınıfları kaldırana dek sürdürür. Tabii değişik koşullar altında, değişik biçimde ve değişik araçlarla." (Lenin, "Büyük Başlangıç", *Ütopik ve Bilimsel Sosyalizm*, Bilim ve Sosyalizm yayınları, s.161)

"Devletin tamamen eriyip gitmesinin ekonomik temeli, komünizmin, kafa ile kol emeği arasındaki anti-tezin yok olduğu, dolayısıyla çağdaş toplumsal eşitsizliğin ana kaynaklarından birinin yok olduğu denli yüksek bir gelişme aşamasına ulaşmasıdır." (Lenin, Devlet ve Devrim, *Toplu Yapıtlar*, İng. basım, c.25, s.473)

Her devlet ihtiyaçlarına göre çeşitli şekillerde örgütlenebilir. Örneğin burjuva devleti, çıplak diktatörlük olarak da, burjuva demokrasisi olarak da örgütlenebiliyorsa, proletarya diktatörlüğü de, demokrasi ya da çıplak diktatörlük olarak örgütlenebilir.

Sosyalizmde devlet yönetimi hâlâ bir uzmanlık alanıdır. Bu durum ancak çoğunluğun yönetime katılmasıyla ortadan kalkar. O yüzden proletarya diktatörlüğü çoğunluğun katılımı demek olan demokrasiyi gerektirir. Bir başka deyişle, proletarya diktatörlüğünün en uygun devlet biçimi *aktif yığın demokrasisidir.*

Demokrasi konusunda Lenin şöyle diyor:

"...Demokrasi olmadan sosyalizm olanaksızdır, çünkü: 1) Proletarya, demokrasi uğrunda savaşım vermek suretiyle sosyalist devrim için hazırlanmazsa sosyalist devrimi yerine getiremez, 2) Utkan sosyalizm, tam bir demokrasi uygulanmadan utkusunu güçlendiremez ve insanlığı devletin sönüp gitmesi aşamasına götüremez." (Lenin, "Emperyalist Ekonomizmin Bir Karikatürü", *Toplu Yapıtlar*, İng. basım, c.23, s.74)

"Sosyalizm ancak, burjuvaziye, yani nüfusun azınlığına karşı şiddeti, demokrasinin tam gelişmesiyle, yani, nüfusun *tüm* yığınının bütün devlet işlerine ve kapitalizmi yoketmenin karmaşık sorunlarına, gerçekten silme katılımını birleştiren proletarya diktatörlüğü *yoluyla* uygulanabilir." (Lenin, *agy*, c.23, s.25)

İşçi devletinin önemli özelliği, burjuva devletinden farklı olarak, yasamanın canlı, işleyen bir organ olmasıdır. Oysa Marks, kapitalizm için "kuvvetlerin ayrılığı" adını verdiği teori ile, yasamanın yaşamda işlemediğini, yürütmenin yasama üzerindeki zaferi ile yönetici bir kliğin oluştuğunu anlatır.

2. Sosyalizmde parti

Sosyalizmde devlet ve sınıflar varolduğuna göre, bunların bir öğesi olan partilerin varlığının da sürmesi gerekir. Komünist partisinin bu süreçte önemi büyüktür. Proletarya diktatörlüğünü kurmak, sürdürmek, sağlamlaştırmak için parti gereklidir. Eskiye karşı savaş sürerken, bir yandan da yeniyi yerleştirme sorunu vardır. Partinin işi, bir anlamda devrim öncesi dönemden daha zordur. Ancak sınıflar ortadan kalktığı zaman partiye gereksinim kalmayacaktır.

Lenin, devrimden üç yıl sonra (1920), parti ilkesini yadsıyanlara karşı *Sol Komünizm* kitabında şunları diyor:

"Komünizm açısından, parti ilkesini yadsımak, kapitalizmin (Almanya'da) iflasının öngünlerinden, komünizmin en aşağı, ya da orta evresine değil, üst evresine sıçramak demektir. Biz, Rusya'da (burjuvazinin iktidardan uzaklaştırılmasından üç yıl sonra), henüz kapitalizmden sosyalizme ya da komünizmin en aşağı aşamasına geçiş yolunda ilk adımlarımızı atmaktayız. Sınıflar varlıklarını sürdürmektedirler ve proletarya iktidara geçtikten *yıllarca* sonra da her yerde varlıklarını sürdüreceklerdir. Bu süre belki köylülerin bulunmadığı (ama buna rağmen küçük mülk sahiplerinin bulunduğu) İngiltere'de daha kısa olacaktır. Sınıfları ortadan kaldırmak, yalnızca büyük toprak sahiplerini ve kapitalistleri kovmak değildir — bizde bu, nispeten kolay oldu — sınıfları ortadan kaldırmak demek, *küçük* meta üreticilerini de ortadan kaldırmaktır, oysa bunlar *kovulamaz*, ya da ezilemez, bunlarla birlikte *yaşamayı öğrenmek zorundayız.* Bunlar, ancak çok uzun, yavaş ve dikkatli örgütsel çalışma yoluyla değiştirilebilir ve yeniden eğitilebilirler (ve öyle de yapmak gerekir)... Buna karşı direnebilmek için, proletaryanın *örgütlendirici* rolünü (ki, bu onun *başlıca* rolüdür) başarıyla ve zafere kadar yerine getirmesini gerektiği gibi sağlayabilmek için, proletaryanın siyasal partisi saflarında sert bir merkezi yönetim ve disiplin egemen olmalıdır. Proletarya diktatörlüğü eski toplumun güçlerine ve geleneklerine karşı, kanlı ve kansız şiddete başvuran, barışçı, askeri, iktisadi, eğitici ve yönetsel, inatçı bir savaştır. Milyonlarca ve onmilyonlarca insandaki alışkanlık gücü, en korkunç güçtür. Savaşta çelikleşmiş bir parti olmadan, söz konusu sınıf içinde namuslu olarak ne varsa onun güvenini elde etmiş bir parti olmadan, yığınların havasını izlemeyi bilen ve bunu etkileyebilen bir parti olmadan, bu savaşı başarıyla yürütmek olanaksızdır."(Lenin, *Sol Komünizmin Bir Çocukluk Hastalığı*, Sol Yayınları, s.39-40)

Sınıf savaşımının değişik bir biçim altında sürdüğü komünizmin alt aşaması olan sosyalizmde, parti işçi sınıfının ideolojik-siyasal öncüsüdür.

Partinin işçi sınıfının öncü örgütü olabilmesi için sınıf ile sıkı sıkıya kaynaşması gerekir.

Parti, proletaryanın sınıf birliğinin en yüksek biçimidir. Ama tek örgütü değildir. İşçi sınıfı, sendikalar, kooperatifler, fabrika örgütleri, kadın, gençlik örgütlenmeleri, basın, aklınıza gelebilecek diğer eğitim birlikleri ve en önemlisi devlet örgütüne (tarihten örnek verecek olursak sovyet tipi örgütlenmeye) sahiptir. Parti, Lenin'in "hareket iletici kayışlar" diye adlandırdığı bu örgütlenmelerde çalışma yürütür. Proletaryanın, bu örgütleri kullanmadan, burjuva düzenin yerine sosyalist düzeni getirmesi olanaksızdır.

Parti her dönemde olduğu gibi bu dönemde de hizipçiliğe izin vermez. İrade ve hareket birliği olan (ki disiplin bunlar üzerinde yükselir) parti, proletarya diktatörlüğünü sürdürmede başarı sağlar. Parti, kendi içinde irade birliğini, eleştiri-özeleştiri mekanizmasını ve parti içi demokrasiyi işleterek korur. Öte yandan toplumdaki farklı sınıf ve katmanlara örgütlenme özgürlüğü tanınarak farklı yanaşımların partiye sızmaması sağlanır.

3. Devlet-parti ilişkisi

Komünizmin üst aşamasına ulaşmasında partinin, onun izleyeceği siyasetin büyük rolü vardır ama parti, işçi sınıfının yeni düzeni örgütlemedeki büyük aracı olan devletle

özdeş değildir. Çünkü parti bütün sınıfı kucaklayamaz, sınıfın yerini tutamaz. Parti, önderlik rolünün bütün önemine karşın, sınıfın *bir parçasından* (en ileri unsurları) başka birşey değildir. *Sosyalizm ve Demokrasi* kitabında Yürükoğlu yoldaşın anlattığı gibi, partiler devletin izleyeceği siyaseti belirler. Devlet kendisi uygular. Devlet katlarındaki partililer parti üyesi olarak bu işleyişi kolaylaştırır, çabuklaştırır, yaşama daha tam, daha etkin geçmesini sağlar.

Lenin, devlet ile partinin özdeş olmadığını vurgulamıştır. Ama devrimden sonraki yıllarda, bir dönem geldi ki, zorunluluktan, devlet ile partinin çakıştığı alanlar oldu. Daha sonra da Stalin'den itibaren devletle parti, gittikçe artan ölçüde birbirine karıştı.

Sovyet deneyine bakarken, dönemleri, çok partili-tek partili dönem diye ayırmak ve partinin yönetici rolüne, yasama-yürütme organlarının çalışmasına, sosyalizmde anayasanın anlamına değinmek, devlet ile parti ilişkisini anlamak açısından yararlı olacaktır.

3.1. İşçi devletinin ilk yılları (Lenin dönemi) ya da çok parti dönemi

Rusya'da Ekim 1917 devrimiyle proletarya devleti kuruldu. Devrim "tüm iktidar Sovyetlere" sloganı altında gerçekleşti.

İlk olarak 1905 devrim döneminde işçilerin insiyatifiyle kurulan, yıllar geçtikten sonra yine devrim döneminde ortaya çıkan Sovyetlerin, komünist partisiyle bir ilgisi yoktu. Lenin, Sovyet iktidarının, "kararname ya da parti kararıyla kurulmadığını, çünkü *partiler üstü* olduğunu" (Lenin, *Toplu Yapıtlar*, İng. basım, c.26, s.497) (*abç*) yazılarında belirtmiştir.

Devlet örgütlenmesi olan Sovyetler ile Bolşeviklerin ilişkisi şöyle olmuştur:

Sağ Sosyalist Devrimciler (Sağ SD) ve Menşevikler devrimden hemen sonraki Sovyet kongresini terk ediyorlar. 2.Sovyet Kongresi'nde yetki Bolşeviklere veriliyor. Ama diğer partiler de faaliyetlerini sürdürüyorlar. Yetki Bolşevikler'e verilmesine rağmen, Bolşevikler Sol Sosyalist Devrimcilere (Sol SD) hükümette üç bakanlık teklif ediyorlar, ama onlar reddediyorlar.

Aralık 1917'de Sol SD partisi fikir değiştirip, hükümete katılıyor. Aralarında canalıcı önemi olan Tarım Bakanlığı da olmak üzere üç bakanlık alıyor. Almanlar'la Brest-Litovsk antlaşmasının imzalanmasıyla Sol SD'lerin hükümetten çekildikleri Nisan 1918'e kadar bu ortaklık sürüyor. Ondan sonra hükümetten çekiliyorlar ama bakanlık kadrolarında ve Sovyet MYK'sında varlıklarını sürdürüyorlar.

Ardından Sibirya'ya, Volga'ya saldıran karşı-devrimci *Çekoslavak isyanına* Sağ SD partisi fiilen katılıyor. Menşevikler de bunu fırsat bilerek başarısız biten bir genel grev örgütlüyorlar. Bunun üzerine Haziran 1918 Sovyet MYK'sı, bunları o organdan atıyor. Ama hâlâ partiler yasaklanmıyor.

Öte yandan 1918'de Brest-Litovsk anlaşmasına karşı çıkan Sol SD'ler Almanya ile savaş kışkırtmak amacıyla Alman elçisine suikast düzenleyerek ayaklanıyorlar. Bu eylemlerinden sonra Sovyet MYK'sının kararıyla bu organdan çıkarılıyorlar. Onlar da yasaklanmıyorlar, siyasal örgüt olarak legal yaşamlarını sürdürüyorlar.

1918'de Menşevikler Sovyetleri destekleme kararı alıyorlar. 1921 Kronştat ayaklanmasına kadar bu durum sürüyor. "Kurucu Meclis" ve "Bolşeviklersiz Sovyetler" belgileri altında ortaya çıkan ayaklanma bastırılıyor. Ve partiler, devrim düzenine karşı bu tavırları yüzünden kapatılıyor, liderleri tutuklanıyor.

Bundan sonra tüm iktidarın fiilen Bolşevikler'e geçtiği dönem başlıyor.

Lenin, devrimden önce de, sonra da proletaryanın devletini partiyle eşitlemiyordu. Tam tersine Sovyet düzenini çok partili sistem olarak tasarlıyordu:

"...Yeni devrimin temel ilkesi, *tüm iktidar Sovyetlere...* Rusya'da Sovyet hükümeti dışında bir hükümet olamaz. Rusya'da Sovyet hükümeti kazanılmış ve *hükümetin bir partiden ötekine* geçişi, herhangi bir devrim olmadan, sırf Sovyetlerin kararlarıyla yeni saylavların seçilmesi yoluyla güvence altına alınmıştır." (Lenin, *agy*, c.26, s.304)

Sovyet iktidarına ortak olmanın ölçütü komünist, partili olmak değildi. Bunu şöyle koyuyorlardı:

"Sovyet iktidarı ilkesinden, yani son kongrede sağlanan çoğunluğun iktidarından yana sımsıkı duruyoruz. Sovyetlerdeki azınlıkla iktidarı paylaşmayı kabul ettik ve hâlâ ediyoruz, yeter ki o azınlık çoğunluğa bağlılıkla ve namuslu bir biçimde uymaya ve İkinci Tüm Rusya Sovyetler Kongresinin onayladığı, sosyalizme doğru yavaş ama sağlam ve şaşmaz adımları içeren programı uygulamayı yükümlensin." (Lenin, *agy*, c.26, s.308)

Demek ki, yalnızca yasal olarak çeşitli partilerin varlık sürdürmesi için değil, hatta azınlık iken bile iktidara ortak olabilmek için de aranan tek ölçüt, devrimin kurduğu proletarya devletinin düzenini kabul etmekti. 1921'den sonra Sovyetler Birliği'nde zorunlu olarak tek parti sistemine geçildiğinde, partiler işte bu ilkeyi çiğnemişlerdi. Buna rağmen tutuklananların çoğu sonradan serbest bırakıldı. Sovyetler'de çalışmayı kabul ettiklerini söyleyenler tekrar çalışmaya başladılar.

Parti disiplini devlet örgütlenmesinde uygulanamazdı. Örneğin; Sol SD partisiyle ortakken, Bolşevikler'in karşı oldukları sosyalizasyon tasarısı Sovyetlerden geçti ve kabul edildi.

Önceleri Bolşevikler'in, Sovyetlerde sayıları düşüktü. Sınıfların, katmanların temsilcileri arasında yürüyen açık kavga sonucunda, Bolşevikler Sovyetler içinde güçlendiler. Ve ülke içindeki partilerin devrim düzenine uymamaları, karşı-devrimci ayaklanmalarda bulunmaları, tek parti sistemine geçişi Sovyetler için zorunluluk durumuna getirdi.

3.2. Lenin'in son yılları ve sonrası, ya da tek parti dönemi

Sınıf mücadelesinde kutuplaşmanın, orta yolların kaybolmasının belirleyici etkisi altında tek parti sistemi doğdu. Tek parti sistemine zorunlu geçiş, çeşitli faktörlerin de işlemesiyle, parti ve devlet organlarının aynılaşmasını getirdi. İlk yıllarda devlet ile parti gelişmesi paralel giderken, bunlar birbirine yaklaştılar ve sonunda da üst üste bindiler. Devleti ilgilendiren konular parti yönetimine geliyor, orada karar alınıyor ve yürürlüğe giriyordu. Lenin bu zorunlu dönemden rahatsızlığını şöyle vurguluyor:

"Parti ile Sovyet hükümet organları arasındaki ilişki, olması gereken gibi değildir. Formel olarak Merkez Komitesine şikayet etme hakkını kimseye yasaklayamayız, çünkü partimiz ülkedeki tek hükümet partisidir. Ancak her ufak sorunu Merkez Komitesi'ne getirme alışkanlığına da son vermek gerekiyor. Halk Komiserleri Kurulu'nun saygınlığını yükseltmek zorundayız." (Lenin, *Toplu Yapıtlar*, İng. basım, c.33, s.306-307)

"Hepimiz hemfikiriz ki parti mekanizması Sovyet hükümeti mekanizmasından ayrılmalıdır. Bu korkunç zor bir iştir, yeterince insan yoktur." (Lenin, *agy*, s.33, s.315)

Sosyalist devletin ilk kuruculuk yıllarında, henüz o zaman karşı-devrimci safta olmayanlarla geçirdikleri boğuşmalı, sarsıntılı yılları unutmayarak Lenin, 1919'da, Sosyalist Devrimcilerle ve Menşeviklerle polemiğinde şöyle diyor:

"Tek parti diktatörlüğü kurduğumuz için bizi kınadıkları ve işittiğiniz gibi, sosyalist birlik cephesi önerdikleri zaman şöyle diyoruz: 'Evet, bu tek parti diktatörlüğüdür! Bunun savunuculuğunu yapıyoruz ve bu konumu değiştirmeyiz çünkü o parti, bütün fabrika ve sanayi proletaryasının önderliğini onlarca yıl içinde kazanmış partidir.'" (Lenin, "Eğitim İşçileri I. Kongresinde Konuşma", *agy*, c.29. s.535)

Aynı yılda yazdığı, "Kolçak'a Karşı Kazanılan Zaferin Ardından İşçilere ve Köylülere Mektup" başlıklı yazısında da, Lenin, "tek parti diktatörlüğü" eleştirisi getirenlere karşı, tek parti, Bolşevik-Komünist Partisi'nin diktatörlüğü ile işçileri, köylüleri korkutmanın birşey getirmediğini, işçilerin köylülerin, toprak sahipleri, kapitalistlerin diktatörlüğü karşısında işçi sınıfının diktatörlüğünden korkmamayı öğrendiklerini, Bolşevik Partisi'nin işçi sınıfının diktatörlüğünün bugünkü uygulayıcısı olduğunu söylüyor. (Lenin, *agy*, İng. basım, c.29, s.559)

Ama Lenin, "tek parti diktatörlüğünü" açıkça savunduğu dönemde bile devlet ile partinin karıştırılmaması gerektiğine dikkat çekiyor. Aynı yıl (1919) yapılan parti kongresinde şöyle diyor:

"Parti kollektiflerinin (guruplarının) işlevleri ile yönetim organlarının, yani Sovyetlerin işlevleri hiçbir şekilde birbirine karıştırılmamalıdır. ... Parti, kararlarını, Sovyet organları yoluyla, Sovyet Anayasası çerçevesinde uygulamalıdır. Parti Sovyetlerin yerine geçmeye değil, onların faaliyetlerine yol göstermeye çalışır." (Lenin, "8. Parti Kongresi Belgeleri", *agy*, İng. basım, c.29)

Buna rağmen, tek partililik döneminde bir takım açmazlardan, bile bile diyebileceğimiz bir şekilde, farklı çözümlerle çıkılıyor. En başta tek partili sistemin sonucu olan devlet-parti örgütlenmesinin karışmasından kurtulmak için, işçi ve emekçileri aynı zamanda uzmanlık dalında yetkinleştirmeye de yarayacak olan, devlet işlerine daha çok katmaya çalışma, karşı-devrimcilerin boş durmaması nedeniyle geriye kayıyor. Devlet ile parti çakışması artıyor.

Sovyet tarihinde önemli bir dönem olan NEP döneminde ise Lenin, açıkça devlet organları ile parti organlarını karıştırmaktan sözediyor. İlk işçi devletinde bir model arayışı içindeler. Devlet, Lenin'in deyimiyle sefil denilmese de üzücü bir durumda. Lenin, ilk defa böyle bir deneyin olması nedeniyle çeşitli yolları denediklerini ama buna bir son vermek gerektiğini, "her saat açıkladığımız, her dakika kabul ettiğimiz ve sonradan da her saniye zayıflığını, tutarsız ve anlaşılmaz niteliğini kanıtladığımız ileri adımları sağlamlaştırmak zorundayız" diyerek kurumların karıştırılmasını öneriyor.

Lenin, o günün koşullarında karşılaştıkları en büyük sorunun, "kapitalist ülkeler sosyalizme doğru gelişimlerini tamamlayıncaya kadar dayanıp dayanamayacakları" olduğunu söylüyor. 1923 yılında yazdığı "Az Olsun, Temiz Olsun" makalesinde devlet kurumları ile parti kurumlarının karışmasını öneriyor.

"Gerçekten sosyalist, sovyetik tipteki bir devletin kurulması için gerekli unsurların az olduğuna" (Lenin, *agy*, c.33, s.488) dikkat çekiyor. Bu aygıtın kurulması için ellerinde varolan unsurları şöyle açıklıyor:

"Birincisi, sosyalizm mücadelesine dalmış olan işçilerdir. Bu unsurlar yeteri kadar eğitilmemişlerdir. Onlar bize daha iyi bir aygıt kurmak istemektedirler ama nasıl yapacaklarını bilmiyorlar. Böyle bir aygıtı kuramazlar. Bunun için gerekli kültürü henüz geliştirmiş değiller ve gerekli olan şey kültürdür... İkincisi, bilgi, öğretim ve eğitim öğelerine sahibiz ama bunlar, diğer bütün ülkelerle karşılaştırıldığında gülünç derecede yetersizdir."

"...

"Devlet aygıtını yenilemek için ne pahasına olursa olsun, ilk önce öğrenmeye başlamamız, ikinci olarak öğrenmeye başlamamız ve üçüncü olarak yine öğrenmeye başlamamız gerekiyor..." (Lenin, *agy*, c.33, s.488)

1923 Rusya'sında yılların alışkanlığı ile ustalaşmış eski kapitalist unsurlardan devlet kademelerinde yararlanılıyor. Öğrenmenin o kadar altı çiziliyor ki, ileri kapitalist ülkelere özellikle Amerika'ya, İngiltere'ye bu

TABLO
SOVYETLER'DE BOLŞEVİKLERİN GÜCÜ

Sovyetlerin Tüm Rusya Kongreleri	Delege Sayısı	Bolşevik Sayısı	Bolşevikler'in % oranı
Birinci(3 Haziran 1917)	790	103	13
İkinci (25 Ekim 1917)	675	343	51
Üçüncü (10 Ocak 1918)	710	434	61
Dördüncü (14 Mart 1918)	1232	795	64
Beşinci (4 Temmuz 1918)	1164	773	66

Tablo: Lenin, *Proletarya İhtilali ve Dönek Kautsky*, Bilim ve Sosyalizm Yayınları, s. 148)

sorunu araştırmak üzere kalifiye işçilerin gönderilmesi planlanıyor. İşte böyle koşullarda devlet ile parti iyice çakışıyor. Örneğin Lenin, İşçi ve Köylü Müfettişliği Halk Komiserliği'nin, bu devlet organının yetkilerinin artırılmasını ve partiyle birleştirilmesini öneriyor.

"Ama bu, gerçekten yaptığımız işin yararına ise niçin ikisini birleştirmeyelim? Böyle bir birleştirmenin henüz başlangıçta gerçekleştirildiği Dış İlişkiler Halk Komiserliği'nde çok yararlı olduğunu görmedik mi? Politbüro, parti görüş açısından hareket ederek, yabancı güçlerin daha saygısızca bir terim kullanmayacak olursak, hilekarca 'hareketler'ini önceden önlemek için bizim karşılıklı olarak yapmamız gereken 'hareketler'le ilgili önemli ve önemsiz birçok sorunu tartışmıyor. Bir sovyet kurumu ile bir parti kurumunun bu esnek birleşmesi, politikamızda çok büyük güç kaynağı değil midir? ... İşçi ve Köylü Müfettişliği'nin işlevleri devlet aygıtımızı tüm olarak içine almaktadır ve eylemleri ise hiç istisnasız olarak, yerel, merkezi, ticari, tamamen yönetimsel, eğitimsel, arşiv, tiyatro ile ilgili vb. — kısacası hiç istinasız olarak tek tek ve bütün devlet kurumunu etkileyecektir."

Böyle birleşmeye engel görmediğini yeniden söyledikten sonra şöyle diyor:

"Daha ötesi var: Kanımca, böyle bir birleşme işimizdeki başarının tek güvencesidir." (Lenin, *agy*, c.33, s.495-496)

Burada şu hassas noktayı unutmamak gerekir: Bu dönemde ve ondan sonra Stalin ile artarak giden bu anlayış Marksizmin özünün, Lenin'in düşüncelerinin özünün istediği şeyler değildi. Orada ortaya çıkan kurumlar "çıplak diktatörlük"tü. Yaşamın zorladığı kurumlardı. Bunlardan kolayca kalkarak, Lenin yanlıştı, Stalin yanlıştı gibi genellemelere gitmemek gerekir. Yalnız, getirilmesi gereken eleştiri, zamanı geldiğinde değişmesi için çaba harcanmadığıdır. Bunu belirtmek, ama işin nesnelliğini de gözden kaçırmamak gerekir. Aksi durumda, vur Stalin'e, olmadı vur Lenin'e, buradan bir yere gidilmez. Çünkü, üstteki bölümlerde de gördük ki, o dönem gerçekten yaşamın dayattığı bir zorunluluk var. Stalin'in bu zorunlu dönemi genel, teorik bir çerçeveye sokmak gibi bir hata yapmasına rağmen, saldırı altındaki ilk işçi devletine de olağanüstü katkıları oluyor. Onun da yaptıklarının nesnel sürecin dışında olmadığını unutmamak gerekir.

Yine de, zamanı geldiğinde yapılması gereken yapılmayarak, delik giderek büyüdü ve koca hatalar ortaya çıktı. Tek partili sistemin sonucu olan devlet-parti kaynaşmasını engellemek için de çok partili sisteme geçilmesi gerekirken, Stalin'den başlayarak "sınıflar kalmadı" teması işlendi, dolayısıyla çok partiye ihtiyaç olmadığı sonucuna varıldı. Ve bu, "sosyalizmin modeli" olarak algılandı.

Stalin, 1936 Anayasası için yapılan tartışmalarda şöyle diyor:

"SSCB'de yalnızca iki sınıf vardır artık, işçiler ve köylüler. Bunların çıkarları birbirine düşman olmak şöyle dursun, tam tersine dostluğa dayanır. Dolayısıyla, SSCB'de birçok partiye yer yoktur, ne de parti özgürlüklerine. SSCB'de yalnız bir tek partiye yer vardır, Komünist Partisine." (Stalin, *Leninizmin Sorunları*, Sol Yayınları, s.638)

1978 yılında basılan *SBKP Deneyimi ve Devrimci Teori* adlı kitapta şöyle diyorlar:

"Sovyet toplumunda ne çok partili bir sistemin, ne de komünist partisi içinde bir bölünmenin sosyal zemini vardır." (*SBKP Deneyimi ve Devrimci Teori*, Konuk Yayınları, s.223)

Oraları gören yoldaşların anlattığı güzel bir karikatür vardı. 1970'li yıllarda Sovyetler'de çıkan bir mizah dergisi, kafa ile kol emeği arasındaki farkların gelecek 10 yıl içinde kalmayacağını söyleyen yönetime karşı şöyle bir karikatür yayınlıyor: Güzel bir apartman, arka bahçesi ufak ufak parsellere ayrılmış, içlerinde birer de inek. Altındaki yazı, "kırla kent arasındaki farkı kaldırdık!"

Yaşamın kendisi herşeyi en açık şekilde gösteren aynadır. Bugün Sovyetler Birliği'nin geldiği içler acısı durum bu değerlendirmelerin yanlışlığını gösterdi. Sınıf farklılıklarını küçümsediler. Bu "sosyal zemin", kapitalist sınıfa dönüşmek için ağzı sulanan bürokrasinin sözcüsü Gorbaçof hainini doğurdu. Şimdi kapitalist sınıfın gelişip, güçlenmesi için planlar yapıyorlar.

Şimdi yönetim, sınıfların sözcülerine söz hakkı verilmesini, çok partililiği kabul ediyor. Ancak vardıkları çok partililik, sosyalizmdeki çok partililik değildir, burjuva çok partililiğidir.

Sosyalizmde anayasa nedir?

Genel olarak anayasa, devletin varoluş ve işleyiş biçiminin temel belgesidir. Toplumda varolan sınıf güçlerinin mevzilenmesini, güç dengesini gösterir. O yüzden önerdiği kurumlaşma ve işleyişleri ile önemli bir yeri vardır.

Sovyetler Birliği'nde anayasa, giderek artan bir şekilde devletin, toplumun siyasal gerçeklerini yansıtmayan, yaşamda işleyen kuralların yer almadığı, bu anlamda da bir "kağıt parçası" durumuna gelmiştir. Parti devletin işlerini yapar, partinin kararı olmadan birşey uygulamaya girmez.

Yürükoğlu yoldaş, *Faşizmin Çözülüşü* kitabında anayasanın anlamına değinirken şöyle yazmıştı:

"Anayasa kavramı içine girebilecek çeşitten anayasalar da ikiye ayrılır: *Normatif* anayasa (toplum yaşamında kesinkes uyulan) ve *nominal* anayasa (ki bizce Sovyet anayasası da bu çeşittendir).

"Anayasanın nominal olduğu yerde, iktidarın gerçekte nasıl işlediğinin ilkelerini gösteren belgeyi başka bir yerde, Sovyet örneğinde parti tüzüğünde buluruz." (R.Yürükoğlu, *Faşizmin Çözülüşü*, s.71)

Nitekim Sovyetler Birliği bunun böyle olduğunu, toplumun yönetici gücünün parti olduğunu anayasa maddesi yaparak da belgelemiştir. Anayasa, sınıfların mevzilenmesini değil, partinin mevzilenmesini anlatmış, dolayısıyla halkın demokratik hakları yer almamış, aldığı kadarıyla da Merkez Komitesi'nin kararlarına tabi olarak uygulanmıştır.

Şimdi, anayasanın toplumu yansıtmadığını, bunu değiştirmek gerektiğini söylüyorlar. Kapitalizmi geri getirme çabalarında, yeni düzenin işleyiş kurallarını belgelemesi açısından anayasaya olan gereksinim artacaktır.

Parti kavgada yöneticidir

Partinin yöneticiliğinden ne anladığımıza, bunun anayasaya madde olarak konulma sürecine biraz daha yakından bakalım.

1918'de çıkan, Sovyet örgütlenmesini anlatan ilk anayasa'da bu ibare yoktu. İlk anayasa devrimden sonraki güç dengelerinin çok çabuk değiştiği dönemde (Brest-Litovsk krizinin patlak verdiği, başlarında Sol SD belasının olduğu, başkentin Petrograd'dan Moskova'ya taşındığı dönem) olmasına rağmen, toplum çapında Sovyetlerin bugün sahip olduğu anayasadan daha anlamlı yere sahipti.

Anayasa'da en yüce otorite, partinin değil, Tüm Rusya Sovyetleri Kongresi'nin, kongreler arası dönemde de Tüm Rusya Merkez Yürütme Bürosu'nundu.

Parti, öncü güçtü. Bu yüzden partinin görevi, Sovyetlerin faaliyetlerini yönetmekti, Sovyetlerin yerini almak değildi. Bundan dolayı devletin işleme belgesi olan anayasaya partinin rolü konmamıştı.

Ancak özellikle 1921'den sonra yaşamda bu maddelerin uygulanması geri kaydı. Lenin, 11. Kongre'de, Tüm Rusya Sovyetleri Kongresi yerine, sürekli Politbüro'ya başvurulduğundan, bunu değiştirmek gerektiğinden, Sovyet Kongresi'nin yetkilerini artırmak gerektiğinden söz etti. Merkezi otorite Tüm Rusya Sovyetleri Kongresi'nden çok, Halk Komiserleri Konseyi'nde idi. Yetkiler yerel Sovyetlerden çok, il, ilçe kongreleri tarafından seçilen yürütme komitelerinindi. (Amerikalı tarihçilerin araştırmalarına göre, 1917-1921 arasında Halk Komiserleri Konseyi'nin çıkardığı kararname sayısı 1615, Yürütme Komitesi'nin çıkardığı kararname sayısı ise 375'tir.)

1923'e gelindiğinde ise, devlet-parti örgütlenmesi çakışması sonucu anayasanın o maddesinin işlevsizliği iyice arttı. Toplumda en yüce otorite partiye geçti.

Stalin, *Leninizmin Sorunları* kitabında Lenin'den şöyle bir alıntı yapıyor:

"Sovyetlerin 'yetkileri' ile partinin 'yetkilerinin' birbiri içinde erimesine engel olamayız. Bunlar bizimle kaynaşmıştır ve böyle kalacaktır." (Aktaran Stalin, *Leninizmin Sorunları*, s.57)

Burada bir parantez açalım. Alıntıda "böyle kalacaktır" cümlesi önemli bir cümle olarak duruyor. Lenin'in o dönem yazdığı yazılarda durumun böyle olduğunun açık anlatımı sürekli var. Ama biz, bakabildiğimiz kadarıyla Lenin'de "böyle kalacaktır" yollu bir formülasyona raslamadık. Varsa bile hangi çerçeve içinde söylenmiştir bilmiyoruz ama iki şey açıktır. Birincisi, üstteki bölümlerde de gördüğümüz gibi, Lenin o dönemin koşullarını hesaba katarak kaynaşmayı açıkça savunuyor ama bundan rahatsızlığını da açıkça söylüyor. İkincisi ise, Stalin o noktada da durmamış, anlayışı genelleştirmiş, "teorikleştirmiştir." Dolayısıyla anayasa yaşamdan biraz daha kopmuştur.

1924 II. Sovyet Anayasası'nda da bu konuda bir değişiklik olmadı. 1936'da Stalin'in hazırladığı III. Anayasa ile hata başladı. Partinin yönetici rolü yasaların yasasına konuldu. (Anayasanın 126. maddesi) Gerçi Stalin yazılarında devlet ile partiyi özdeş görmediğini sayfalarca belirtiyor ama bu maddenin anayasada yer alması devlet-parti çakışmasını engelleyecek olan, halkın devlet işlerine aktif katılımının sağlanmasına yardımcı olmuyordu. Ancak, özellikle bu anlayıştan kaynaklanan eksiklikleri taşımasına rağmen, III. Anayasa da Brejnev'in anayasası gibi varolan durumdan tamamen kopmamıştı.

1977 Brejnev anayasası ile bu madde biraz daha ilerledi: Anayasada, "partinin, tüm Sovyet toplumunun yol göstericisi ve yöneticisi" olduğu yer aldı (6. madde).

Komünist partisinin öncülüğü olmadan sosyalizmden komünizmin üst aşamasına geçilemeyeceği doğrudur. Ama bu öncülük yasa zoruyla kazanılmaz. Komünist partisinin öncü, yönlendirici rolü, kavga içinde kazanılır, yığınların gönlüne girilerek kazanılır. Yani *gerçekten* öncülük etmeyle kazanılır. Her türlü zor koşullara rağmen, parti gerçekten Sovyet işçisinin, köylüsünün gönlündeydi, öncülüğü yasaya koymaya hiç de gerek yoktu. Ama parti içindeki sapmalar giderek arttıkça (ki bunda tek partililiğin etkisi büyüktür), partiyle işçi sınıfının ve emekçilerin arası açıldıkça, bu rol geriye kaydı. Sonunda yasadaki anlamı, yalnızca güvence altına alınan dayatma oldu.

İşçi devletinde yasama-yürütme nasıl çalışır?

Önce işçi devletini ve dolayısıyla partinin yasama-yürütme karşısındaki yerini tam anlamak için Marks'ın ünlü sözünü alalım:

"Komün, parlamenter değil, *aynı zamanda* hem yürütmeci, hem yasamacı, çalışan bir organ olmak zorundaydı." (Marks, *Seçme Yapıtlar*, İng. basım, 3 ciltlik, c.2, s.220, *abç*)

Bir de şu alıntıyı ekleyelim:

"Parlamentarizm, tartışma ile yaşar. Nasıl olsun da tartışmayı yasaklasın? Burada her çıkar, her toplumsal kurum genel fikirlere dönüştürülür, fikirler olarak tartışılır... Platformdaki hatiplerin mücadelesi, basındaki kalemşörlerin mücadelesini uyandırır. Parlamentodaki tartışma kulübü, salonlardaki ve birahanelerdeki tartışma kulüpleriyle zorunlu olarak tamamlanır. Sürekli olarak kamuoyuna seslenen temsilciler, kamuoyuna, gerçek düşüncelerini dilekçelerle dile getirme hakkı verirler. Parlamenter rejim, herşeyi çoğunlukların kararına bırakır. Nasıl olacak da, parlamentonun dışındaki büyük çoğunluklar karar vermek istemeyecek? Devletin tepesinde keman çaldığınız zaman, aşağıdakilerden dans etmelerinden başka ne beklenir?" (Marks, *agy*, c.1, s. 436)

Marks'ın konuyla ilgili yazılarından çıkan ilk fikir şudur: Burjuva düzende, yasamayı temsil eden parlamento ölü bir organdır. Yasama organına seçimle gelmiş delegeler parlamentoda gevezelik yaparken, yürütme kendi işini başka yerlerde götürmektedir. Hedef, yasama organını tartışma kulübü olmaktan çıkarmaktır.

Marks'ın burjuva parlamentosuna itirazı (ve bu itirazlardan işçi devletinin nasıl örgütlenmesi gerektiği üzerine düşüncesi ortaya çıkar) iki

noktada oluyor:

1. Egemenliği temsil eden yasama organı, tartışma kulübü olmuştur. Yürütme yasamayı yutmuştur. Fiili kuvvetler ordu, polis vb. herşey yürütmenin elinin altında toplanmıştır.

2. Parlamento çoğunluk esasına göre çalışır ama ülke nüfusunun isteklerini, düşüncelerini parlamentodaki yalnızca 300-400 kişi temsil edemez.

Marks, Komün deneyinden sonuçlar çıkardı. Her adımda yasama etkin olacak, yasamanın da üzerinde halk etkin olacak. Yasama kapitalizmdeki gibi bir tartışma kulübü olmaktan çıkacak. Kanunların ugyulanmasını denetleyecek. Marks'ın koyduğu, "yasama-yürütmenin aynı organda kaynaşması" böyledir. Bunu başka türlü anlamak, Marks'ın koyuşunu sözlük anlamıyla sınırlamak olur.

Marks'ın anlatmak istediği, kapitalizmde yasamanın üstünlüğü diye birşey yoktur. Lafta üstünlüğünden sözedilir. O, bir tartışma kulübüdür. Bu değiştirilmelidir. Yürütmeyi yasamaya bağımlı kılacak bir model.

Marks'ın ikinci olarak istediği parlamenter demokrasinin taşıdığı zaafı aşmaktır. Parlamentoya 300-400 tane insan seçiliyor ve halk yürütme yetkilerini bu insanlara belli bir süre için devrediyor. Bunların yaptığı herşey "halkın kendisini idaresi" anlamına geliyor. Peki, bu 300 kişinin dışındaki milyonlar niçin kendilerini ilgilendiren konularda karar vermek istemesin? Tarihsel gelişme içinde seçim ilkesinin gelmesi gelişmedir. Krallıkla karşılaştırılırsa burjuva parlamentosu iyi birşeydir, ama gidilecek yola bakıldığında sınırlıdır. Neden halkın kendisi karar vermesin? Bunu söylüyor Marks. Yasamayı da sokaktaki halka bağımlı kılacak bir model.

Ve bu iki itiraz noktasına önlemler geliyor:

1. Yasama organı oyuncak olmaktan çıkarılmalıdır. Yasamayı erkin kaynağı olarak gerçekten çalıştırmak gerekir.

2. Devlet işlerini, seçimle de gelmiş olsa yalnızca 300-400 kişi değil, halkın gerçekten çoğunluğu yönlendirmelidir. (Ki buna en somut önlem, yine Komün'ün bir kazanımı olarak halkın seçimle gelmiş delegeleri geri çağırma hakkına sahip olmasıdır ve yargıçların, üst bürokratların seçimle gelmeleridir.)

Yasama-yürütme birlikteliği, evet Paris belediyesinde sözcük anlamıyla da tek bir organda toplanmıştır ama bu, *küçük belediyede, kısa bir süre için ve iç savaş koşullarında* uygulanmış bir somut biçimdir. Devrimci pratik daha çok somut biçimler de yaratır. Somut biçimlere fazlaca takılmadan fikrin özü, yasamanın gerçekten çalışan, aktif, denetleyici, üstün organ olması, onun da üzerinde aktif, sürekli karar oluşturan halkın varolmasıdır.

Bir ülkede Marks'ın dediği özün uygulanabilmesi için bir takım mekanizmalar gerekir. Farklı uzmanlık dalları olan iki organın çalışması da farklıdır. Toplumdaki sınıf ve tabakaların partiler aracılığıyla duygularını, isteklerini yansıtan, sürekli çalışan yasama organı ve seçimleri, en güçlü partinin kurduğu, sürekli çalışan bir yürütme organı olması gerekir. Önemli olan yasamanın yürütme önünde üstünlüğünü ve halkın da yasama önünde üstünlüğünü, dört yılda bir seçimle değil, sürekli olarak sağlayabilmektir. Bunun için de, bizim deyimimizle *aktif yığın demokrasisinin* işletilmesi gerekir.

Halkın dolaysız olarak yönetimde söz sahibi olması ancak bu çerçeveyle gerçekleşebilir.

Sovyetler Birliği'nde yasama-yürütmenin yeri nasıldır?

Sovyetler Birliği örneğine gelirsek. İlk yıllarda işçi devletini çalıştırma zorlukları vardı ama yasama açısından bakarsak, organ çalışıyor, ülkenin genelini ilgilendiren konular tartışılıyor, karar alınıyordu. Çünkü çok partililik vardı. Daha sonra tek partili sisteme geçilmesiyle, giderek, yürütmenin alıp başını gitmesi engellenemedi, yasamanın yürütme karşısında fonksiyonu kalmadı. Bir de yasayla yönetici gücün parti olduğu dayatılınca, yasalarda "Sovyetler en yüce otorite" olmasına rağmen, yaşamda devletin yürütme organı parti oldu. Yürütmeye bağlı, hem de yalnızca parti otoritesine bağlı yasama-yürütme birlikteliği doğdu.

Tek partili düzen böyle olur. Tek parti devlete hakim, meclise hakim, güç partinin merkez komitesinin elinde toplandı. Yasama en yüksek organ olacakken, yılda iki defa toplanan bir kurul oldu. Yürütme de devletin organı, örneğin bakanlar kurulu falan değil, partinin merkez komitesi oldu. İyice çarpık bir örgütlenme çıktı. Ve bununla da övünüyorlardı. Bir örnek olsun diye A.Laşin'in *Sosyalizm ve Devlet* kitabından bir cümle alalım:

"Yönetim kadrolarının seçimi, atanması ve eğitimi, partinin devlet kuruculuğundaki öncülük rolünün çok temel ve somut belirtileridir." (A.Laşin, *Sosyalizm ve Devlet*, Konuk Yayınları, s.199)

Sonuç olarak, parti, az gelişmiş bir ülkede devletin hastalıklarını tedavi edemedi ve de kendisi bunlara battı. Yoksa, tek partili dönemin ardından, koşullar elverdiğinde çok partililiğe geçiş olabilirdi, olmalıydı.

İkincisi, Sovyetler Birliği'nde, Marks'ın yasamayı canlı bir organ tutmak için bir önlem olarak söylediği halkın devlet işlerine aktif katılımı hiç işlememiştir. Başlarda zorunluluktan dolayı iyi işlememişti, ki Lenin demokrasiyi çok zor işletebildiklerinden açıkça bahsediyordu. Sonraları ise, partinin Marksizm-Leninizmden giderek uzaklaşmasının sonucunda, aktif yığın demokrasisi hiç geliştirilmedi.

4. İki kafalı yaratığa panzehir: Aktif yığın demokrasisi

Buraya kadar söylediklerimizi özetleyebiliriz: Devlet ile parti özdeş değildir. Devlet ile parti birleştirildiğinde, bürokrasi çerçevesi içinde birleştirilmiş, yani parti bürokrasi içinde eritilmiş olur. Sınıf işin dışında kalır.

Devlete ve partiye olan ihtiyacın sürdüğü sosyalizmde, bu karışımı engellemenin *birinci* panzehiri, ülkede aktif yığın demokrasisini işletmektir.

Lenin şöyle diyor:

"Rusya halkının örgütsel deneyimi ne kadar az ise, yalnızca burjuva politikacılar ve yüksek bürokratlar tarafından değil, *halkın kendisi* tarafından örgütsel gelişmeye o kadar kararlılıkla devam etmeliyiz." (Lenin, *agy*, c.24, s.69)

Devletle parti kaynaşınca, yığınlar da seyirci sandalyesine oturuyor. Emredenler ve emir alanlar ayrımı devam edip gidiyor. Evet, işçi hangi ülkede olursa olsun, devleti yönetmeye, bu uzmanlık dalına yabancıdır ama işçinin-emekçinin "sınıf sezgisiyle devlet işlerine karışması" yöntemi ile bu sorunun üstünden gelinebilir.

Aktif yığın demokrasisinin önemini anlatan bir alıntı daha okuyalım:

"Diğer yaşamsal ve acil konu, devletin örgütlenmesi ve yönetimi sorunudur. Demokrasiyi örgütlemek yeterli değildir, demokrasi ilan etmek ve emretmek yeterli değildir. Uygulanması ile ilgili olarak temsili kurumlardaki halkın 'temsilcilerine' güvenmek de yeterli değildir. Demokrasi yukarından 'yönetim' olmaksızın, bürokrasi olmaksızın kitlelerin kendi insiyatifleri ile, devlet faaliyetinin *bütün* alanlarına etkin katılımıyla aşağıdan, bir defada *kurulmalıdır.*" (Lenin, "Köylü Milletvekilleri Kongresinde Konuşma", *Kitle İçinde Parti Çalışması*, Ser Yayınları, s.107)

Oysa Sovyetler'de partinin "öncülüğü" öyle bir hale gelmiş ki, partinin işi Sovyetlerin "günlük faaliyetlerinin örgütlenmesi" olmuş. Yani gerçekte parti devlete batıp öncülük yapamamış. "Parti, devlet aygıtı personelinin seçimini, yerleştirilmesini ve eğitimini yürütür, Sovyetlerin faaliyetleri ilgili sonucu belirleyici önemdeki sorunlar üzerine kararlar alır" olmuş! (A. Laşin, *agy*, s.177-178)

Devlet-parti karışımını engellemenin *ikinci* önemli panzehiri ise, çok partililiği uygulamaktır.

Partinin sağlığı, devletin sağlığı, dolayısıyla sistemin sağlığı için çok partililik gereklidir. Sosyalizmde, değişik sınıflar ve bunların değişik çıkarları sürmektedir. Bunların dile gelmesi gerekir. Kaldı ki yalnızca işçi sınıfının bile çeşitli katmanları vardır. Sosyalizm üzerine görüş söyleme hakkı ve olanağı yalnızca bir kanalda toplandığı zaman çok kötü sonuçlar çıkıyor. Siyasette etkin olmak isteyen herkes, anti-komünist de olsa o tek partinin içine giriyor. Ondan sonra başla taşan suları engellemeye.

Bu deneyin, *"kapitalizme dönüş"*ü de taşıyan korkunç sonuçları olacağını yıllar önce açıklamış ve Sovyetler Birliği deneyinden ders almış komünistler olarak, mutlaka çok partililiğin uygulanması için daha şimdiden çalışmalıyız. Ancak tüm niyetimize, çabamıza rağmen, devrimden sonra biz de tek partili dönemle karşı karşıya kalabiliriz. Hatta öyle an olabilir ki, çıplak diktatörlük sosyalizmin çıkarını temsil edebilir. Ama bir an önce bu durumdan kurtulmaya çalışırız. Aktif yığın demokrasisini uygulamaya, işçi-emekçi halkı devlet işlerine acil ve mutlak olarak katmaya çalışırız.

İşçi devletinde yasamayı çalıştırmak gerekir. Yasama aktif, denetleyici üst organdır. Çıkarttığı kanunların uygulanmasını fiilen denetlemelidir. Bu yolla, kapitalist düzenin göstergesi olan yürütmenin fiili üstünlüğü kaldırılmalıdır.

Ama bu da yetmez, yasamanın da üstünde emekçi halk olmalıdır. Burada da yine karşımıza aktif yığın demokrasisi çıkıyor. Devlet geniş bir biçimde halkla döşenmelidir. Halk, yöneticileri seçebilmeli, en önemlisi seçtiği temsilcileri geri çağırma hakkına sahip olmalıdır. *Her düzeyde* halkı işin içine çekmek gerekir.

5. Son söz: Biz ne yapacağız?

Sosyalizmi ilerletecek olan devlet-parti karışımı değil, aktif yığın demokrasisidir. Öyle somut koşullar oluyor ki, bazen bu karışma sosyalizmi belli bir süre ilerletebiliyor da. Ancak uzun, hatta orta erimde, düzen oturdukça bu karışma yarar değil, zarar getirmeye başlıyor. Devrimimizi yaptığımızda yaşam nasıl gelişir bilinmez ama biz aktif yığın demokrasisini uygulamada kararlıyız. Programımızda da devlette ve siyasal yaşamda demokrasinin ilkelerini koyan anayasamızı açıkça yazdık.

Sovyetler Birliği'nin bugünkü durumu nedeniyle dünyada estirilen gericilik rüzgarından karamsarlığa kapılmış değiliz. Biliyoruz ki, Sovyetler Birliği'nde de işçiler, emekçiler bu gidişe sessiz kalmayacaklardır.

Son olarak, bir kez daha aktif yığın demokrasisinin önemine dikkat çekelim ve Yürükoğlu yoldaşımızın Kasım 1987'de *Leninist*'e verdiği röportajda getirdiği, parti-devlet karışımını engelleyecek olan aktif yığın demokrasisinin gereklerinden birkaçını yineleyelim:

"- Parti ve devletin tüm resmi ve gizli ayrıcalıkları kaldırılmalıdır. ... Tüm tepe yöneticilere (yüksek memurlara) yalnızca vasıflı işçi ücreti kadar ücret verilmelidir. Bürokrasiyi denetleyebilmede bu çok önemlidir.

"- Çalışma haftası 35 saat olmalıdır.

"- Eşit işe eşit ücret olmalıdır. Pratikte kadınlara aynı iş için hâlâ daha az ücret ödenmektedir.

"- Sovyetler Birliği'nde erkek şövenizmi çok yaygın. Buna karşı savaşım verilmelidir.

"- İşyeri kollektifleri menejerleri seçmek yerine, işyeri yönetimini üstlenmelidir.

"- Parçabaşı çalışma kaldırılmalıdır.

"- İşçi sınıfına grev hakkı tanınmalıdır.

"- Devlet ile menejerlerin çıkarları çalışan halkın çıkarları ile çelişirse sendikalar işçi sınıfının yanında durmalıdır.

"- Eğitim kurumlarında işçi sınıfı çocuklarına toplumdaki ağırlıkları kadar kontenjan tanınmalıdır. Özellikle yüksek eğitim kurumlarında işçi sınıfından ailelerin çocuklarının oranı çok düşüktür. Bürokrasinin çocukları yüksek öğrenim görür. Sonuçta bürokrasi kendi kendini üretir. Bu değişmelidir.

"- Tek parti sistemi kaldırılmalıdır. Çok partililiğe izin verilmelidir. Yalnızca komünist partisinin öncü rolünü benimseyenler vb. değil, gerçekten bağımsız partiler. Muhalefete tüm toplantı ve propaganda olanakları tanınmalıdır.

"- Sovyetler ülkedeki en tepe güç olmalıdır. Bunlara seçim özgür ve açık olmalıdır. Bu yolla partiyle devletin kaynaşması kaldırılmalıdır.

"- Devlet sırrı kavramı kaldırılmalıdır.

"Bu önlemler bizim anladığımız anlamda bir sosyalist sistem yaratır. Özgürlüğü ve çok partililiğiyle bu demokrasi, burjuva parlamenter sistem değildir. Parti diktatörlüğünü, kurumlaşmış bir proletarya diktatörlüğü ile değiştirmektir." (*İşçinin Sesi*, sayı:341)

Gorbaçof'un ve emperyalizmin karşı-devrimci komploları

CASUSLUK ROMANLARINA TAŞ ÇIKARIR

Gorbaçof yönetiminin dünya işçi sınıfı hareketine, dünya devrimine verdiği zarar ölçülemeyecek kadar büyüktür. Ancak, dünya işçi sınıfı da, bu gelişmelerden öğrenmekte, ders çıkarmaktadır.

Sosyalist ülkeler sayfalarını hazırlayan: Haluk Moralı

Gorbaçof yönetiminin tüm dünyada giriştiği karşı-devrimci *komplolar*, değme casusluk romanlarına taş çıkartır. Güney Afrika devriminin satış ortamının binbir uluslararası dalavera ve ANC-içi oyunlarla hazırlanması, Angola'daki Küba birliklerinin komutanı olan ve Sovyetler'in "adamı" olduğu belirtilen general Ochoa'nın Kastro yönetimine karşı tezgahlamaya çalıştığı ama önlendiği ileri sürülen komplo vb., daha birçok örnek sıralanabilir. Ancak, Gorbaçofçu komploların en iyi kendini gösterdiği yer, herhalde Doğu Avrupa ülkeleridir. Bunun en çıplak örneğini Romanya karşı-devriminde gördük. Gelgelelim liste çok daha kabarıktır.

Varan bir: Ekim-Kasım 1989'da, Sovyet güvenlik örgütü KGB'nin başrolde oynadığı bir komplo Honecker yönetimini devirdi.

Gorbaçof'un "sempatizanı" olan politbüro üyesi Egon Krenz'i başa getiren bu saray darbesinin perdesi aralanınca, ardından Markus Wolf çıktı. Olaylardan bir süre önce "emekliye ayrılmış", hemen bunun ardından da "perestroykayı desteklediğini" ilan etmiş olan Markus Wolf, ADC haberalma örgütünün lideri olarak, KGB'nin ilişki kuracağı en doğal odaktı. Nitekim, kısa süre içinde görüldü ki, Honecker'i deviren, bunun ardından da, krize giren partiyi olağanüstü kongreye götüren kurulun başkanı Markus Wolf'tu.

Öte yandan, protestoda bulunmak için haklı gerekçeleri de olmakla birlikte, muhalefet hareketini asıl kışkırtan, yüzbinlerce öfkeli işçinin sokağa dökülmesine yardımcı olan açıklamanın ("Honecker'in Leipzig'de göstericilere ateş açılması için emir verdiği"nin açıklanması) Egon Krenz'den gelmiş olması da garip bir "tesadüf"tü.

Ancak, KGB'nin, Gorbaçof'un çömezlerinin iyice kışkırttığı muhalefet, emperyalist servislerin de yardımıyla kısa sürede komplocuların boyunu aştı. Karşı-devrimci dalga Krenz'i, Markus Wolf'u, Gorbaçof ve KGB'yi silindir gibi ezdi geçti. Demokratik Almanya'nın, emperyalist Almanya tarafından *yutulmasına* vardı.

Varan iki: Berlin duvarının açıldığı günün hemen ertesinde (10 Kasım'da) Bulgaristan'da Jivkof yönetimi, bir başka saray darbesiyle devrildi.

Jivkof'u devirenlerin lideri, dışişleri bakanı Mladenof'tu. Mladenof'un, gelişmeden bir süre önce Sovyet devletinin üst yöneticileriyle, bu arada KGB liderleriyle "özel" bir görüşmede bulunduğu ve Bulgar ordusunun yöneticilerinin, aynı sıralarda, olası bir dirençle başedebilmek için gerekli hazırlıkları yaptıkları, basında çeşitli kereler ele alındı. *Financial Times* gazetesi, 22 Aralık 1989'da, "Sovyet ordusuyla doğrudan bağları ve Jivkof'un devrilmesinde önemli bir destek unsuru olan Bulgar ordusu"ndan söz ediyordu.

Bulgaristan Komünist Partisi'nde eski yönetimin işlediği ağır suçlar vardı. Ama yeni "Gorbaçofçu" ekip suçları değil partiyi resmen ve fiilen likide etti.

Varan üç: Demokratik Almanya ve Bulgaristan'daki gelişmelerin ardından, bu kez Çekoslovakya'da bir KGB komplosu uygulamaya konuldu. Komplo, son anda, başa getirilmesi planlanan "Çek Gorbi'si" Jdenek Mlynar'ın, liderliği, Gorbaçof'un kişisel ısrarına karşın kabul etmemesiyle bozuldu. Karşı-devrimci süreç Gorbaçof'u ve KGB'yi aşmakta ve Havel'i başa getirmede gecikmedi. Konuyu, bu sayımızdaki bir başka yazımızda ilginç ayrıntılarıyla ele alıyoruz.

Çekoslovakya'da karşı-devrimciler bugün ÇKP'ye karşı ağır saldırılar sürdürüyor, partinin mallarına el koyuyor, gazetesinin çıkmasını, kağıt vermeyi durdurarak engelliyorlar. KGB eliyle hızlandırılan karşı-devrim, kısa sürede Çekoslovakya'yı, Doğu Avrupa'da özel mülkiyete en kapsamlı ve en hızlı geçen ülke durumuna getirdi.

Varan dört: Çekoslovakya'yı Romanya'da karşı-devrim izledi. Tek farkla ki, burada Çavuşesku yönetimi ve ona sadık ordu birlikleriyle güvenlik güçleri, karşı-devrime yiğitçe direndi. Çavuşesku yoldaşlar, Gorbaçofçu karşı-devrimci güçler tarafından alçakça katledildiler. Onların yandaşları, uluslararası konjonktürün ters koşullarıyla ve Sovyetler'in ezici gücüyle başedemediler. (Romanya'daki "uluslararası eşgüdümlü, işbölümlü" komplo hakkındaki ayrıntılı veriler için bakınız: *İşçinin Sesi*, 385-390.sayılar)

Varan beş: Gorbaçof yönetiminin çoğu kez emperyalizmle işbirliği içinde gerçekleştirdiği komploların *son örneği* de Nikaragua'da Sandinistlerin seçim yenilgisiyle sonuçlanmıdır. Bu komplonun ardından El Salvador devrimcilerine ve sosyalist Küba'ya karşı yeni komploların düzenlendiği, son zirvede Gorbaçof'la Bush'un bunu görüştüğü hemen hemen kesindir. Bu konuyu da bir başka yazımızda ele alıyoruz.

Kıssadan hisse

SBKP 27.Kongresi'nde yaptığı konuşmasının bir yerinde, "biz, Ortadoğu'da, Güney Afrika'da, yeryüzünün çalkantılı bütün noktalarında çatışma durumlarını *dağıtma* yollarını bulmak için *kollektif araştırmayı(!)* canlandırmaktan yanayız" diyen Gorbaçof, son beş yıldır bu karşı-devrimci, anti-komünist çizgide çaba gösteriyor. Bu açıdan, kendi içinde tutarlıdır.

Gorbaçof yönetimi, *içeride* SBKP'yi, sosyalist ekonomiyi, sosyalist devleti, *dışarıda* ise komünistliğini koruyan partileri, öteki devrimci hareketleri, sosyalizmden yana onurlu tutum alan bazı sosyalist ülkeleri (örneğin Küba'yı) likide etmek için, olanca gücünü kullanıyor.

Gorbaçof yönetiminin dünya işçi sınıfı hareketine, dünya devrimine verdiği zarar ölçülemeyecek kadar büyüktür. Ancak, dünya işçi sınıfı da, bu gelişmelerden öğrenmekte, ders çıkarmaktadır. Karşı-devrimin bütün karanlığı içinde, savaşsızsömürüsüz geleceğe giden yolu ışıtan Marksizm, dünya işçi sınıfına bunca acı ve yenilgiyle bir kez daha göstermektedir ki:

Dünya işçi sınıfının gereksinimi devrim ve sosyalizm, sosyalizm ve demokrasidir.

Demokrasi, ancak sosyalizmle tam gerçekleşme yoluna girer. Sosyalizm, ancak *aktif yığın demokrasisiyle*, işçi sınıfının, emekçi yığınların devlet yönetimine aktif katılımıyla, komünizme ilerleyebilir.

Yarın bu hedefe erişebilmek için, bugün, düşmanın Marksizme ve sosyalizme yoğun saldırılar yönelttiği şu dönemde, karşı-devrime kararlılıkla ayak diremek, kıran kırana bir *yıpratma savaşı* sürdürmek gerekiyor.

Yıpratma savaşı, sosyalizmin tüm kazanımlarını gözbebeği gibi koruma, yığınların gönlünü ve kafasını kazanma savaşıdır. Yıpratma savaşı, Marksizmi geliştirmeden sürdürülemez. Bu ise, Marksizmin ilkelerini kıskançlıkla koruyup, onu daha derinden daha iyi öğrenmekle bağlıdır. *İdeolojik sağlamlık*, en önemli silahımızdır.

İdeolojik çalışmayı daha da yükseltmek, işçi sınıfının devrimci partisinin mali kaynaklarını yıkılmaz hale getirmek, saldırgan bir yayın politikası izlemek, uluslararası ilişkileri güçlendirmek... Bunlar bizim dört temel görevimizdir.

Oportünizme ve burjuvaziye Marksizmle saldırmak... Legalist-reformist akımlara, işçi sınıfının demokratik-merkeziyetçi örgütlenmiş, *illegal ve özgür* partisi TKP'yle saldırmak... Burjuvaziye, işçi sınıfının baştan yürüdüğü militan-yığınsal eylemlerle saldırmak... Sosyalizmi boğmak için saldıran emperyalist karşı-devrime, *devrimle* saldırmak... Burjuvazinin ve Gorbaçof'un saldırıları içinde tarihin bir kez daha öğrettiği ders budur!

Sınıf bilinci, hiçbir şeyi unutmuyor, hiç kimseyi affetmeyecek!

Çekoslovakya'da G rbaçof kompl su

Gorbaçof yönetiminin Sovyet güvenlik örgütü (KGB) eliyle düzenlediği bir *komplonun* Çekoslovakya'daki karşı-devrimci gelişmelerde önemli yer tuttuğu, belgeleriyle ortaya çıktı.

İngiliz BBC televizyonunun 30 Mayıs 1990 tarihinde yayınladığı bir belgesel film, Gorbaçof yönetiminin Sovyet güvenlik örgütü (KGB) eliyle düzenlediği bir *komplonun*, Çekoslovakya'daki karşı-devrimci gelişmelerde önemli yer tuttuğunu ortaya koydu. Bu, Gorbaçof çizgisinin dünya işçi sınıfına ve sosyalizme düşman özelliklerini bir kez daha sergilemesi açısından son derece önemlidir.

Çekoslovakya'da yeni yönetim altında kurulan bir meclis soruşturma komisyonunun bulgularına, kompolda yer alanların ifadelerine vb. dayanan bu belgesel film, *İşçinin Sesi*'nin (hiç kimsenin tezgahlanan komplodan haberi olmadığı bir sırada, yalnızca, olayların gelişimini Marksist bir gözle izlediği için) daha o günlerde farkına varıp önemini vurguladığı bir gelişmenin, komplonun *kilit olayı* olduğunu açığa çıkardı.

İşçinin Sesi'nin 27 Kasım 1989 tarihli, 383. sayısında yayınlanan "yaşamı izlemeyen kaybedecek" başlıklı bir yazıda, Çekoslovakya'daki gelişmeler konusunda aynen şöyle yazmıştık:

"Her gösteriyle birlikte protestocuların sayısı arttı. Polis müdahalesiyle dağıtılan bir gösteriden sonra binlerce kişi tutuklandı. Bu arada, kargaşanın daha da şiddetlenmesinden yarar uman bazı 'kimliği bilinmeyenler'(!), polisin bir öğrenciyi öldürdüğünü söylediler. Bunun koca bir yalan olduğu sonradan anlaşıldı, ama öfkeli yığınlar artık meydanlardan taşıyordu."

Filmde, bunun kanıtları ortaya konuyor.

Çekoslovakya'da KP'ye karşı KGB komplosu

Belgesel filmde ve çeşitli gazetelerde yayınlanan verilere göre, Çekoslovakya Kümonist Partisi'ne karşı Gorbaçof komplosu şöyle gelişti:

ÇKP MK üyesi ve partinin güvenlik işlerinden sorumlu yöneticisi Rudolf Hegenbart'ın liderliğinde bir gurup ÇKP yöneticisi, 1988 yılı sonlarında, Çekoslovak güvenlik örgütünün (StB) başkanı ve içişleri bakan yardımcısı general Alois Lorents'le gizli bir toplantı yaptılar. Toplantıda, *perestroyka* ve "yeni düşünce"yle birlikte Sovyetler'de ve Doğu Avrupa'da meydana gelen değişime ayak uydurmamak için "direnen" ÇKP yöneticilerinin gözden düşürülerek tasfiye edilmeleri, yerlerine bir "Çek Gorbi'si"nin önderliğinde yeni bir ekibin geçirilmesi kararlaştırıldı. Komplocular, bu amaca hizmet etmek üzere, gözden düşürmeyi hedeflediklerí aydın ve öğrenci guruplarının içine ajan-provokatör yerleştirilmesine de karar verdiler. Komploya "Kama Harekatı" adı verildi.

Hazırlıklar sürdürülürken, StB başkanı general Lorents, 1989 Eylül'ünde Moskova'ya giderek, SBKP politbüro üyesi ve KGB başkanı olan general Kıryuçkof'la ve KGB karşı-haberalma dairesi başkanı general Viktor Gruşko ile görüştü.

Demokratik Almanya'da Honecker yönetiminin bir saray darbesiyle devrilmesi, Çekoslovak-Sovyet komplocularına harekete geçme sinyalini verdi. General Gruşko, 14 Kasım 1989 günü Prag'a Lorents'i "ziyarete" geldi. "Kama Harekatı"nın yaklaştığının işaretiydi bu.

Komplo Çekoslovak halkı için çok önemli bir gün olan 17 Kasım'da uygulamaya konuldu. O gün, birkaç bin öğrenci, Prag'daki bir mezarlıkta, 1939'da Alman faşistlerince öldürülen ve ölümü o zaman büyük anti-faşist gösterilerle protesto edilmiş olan bir Çek öğrenciyi, ölümünün 50. yılında bir tören yaparak anacaklardı. Alışılmışın tersine, polis yasal izin de vermişti.

Törenin bitiminde, StB ajanprovokatörü ve "öğrenci lideri" teğmen Zivçak, kalabalığı kent merkezine yürümeye "ikna" etti. Yine Zivçak, Vençeslav meydanına yönelmiş olan ve giderek sayısı artan öğrenci kalabalığını, polisin geniş önlem aldığı bir caddeye yöneltti. KGB-StB liderliği olayları bir operasyon merkezinden izlerken, polis birlikleri, kalabalığı dört bir yandan sardılar. Tam *üç saat* bekleyip, durumla ilgili haberin her yere yayılmasını sağladıktan sonra, öğrencilere azgınca saldırdılar. Saldırıda 561 kişi yaralandı. Polis, geniş tutuklama yaptı.

Olayın gecesinde, yine bir StB ajanı olan "üniversiteli" bir genç kız, Çartır 77 adlı muhalefet gurubunun liderlerinden birine giderek, polislerin, okul arkadaşı Martin Şmid'i öldürdüğünü söyledi. (İşaretsiz bir ambulansa konularak götürülen "ceset", aslında, ölü rolü oynayan ajan-provokatör teğmen Zivçak'tı.) Haber buradan Petr Uhl adlı bir ajans muhabirine, oradan da BBC'ye ve dünya ajanslarına ulaştı.

(Devamı 12. sayfada)

(Baştarafı 11. sayfada)

"Anti-faşist bir kahramanın ölüm yıldönümünde polisin bir öğrenciyi öldürdüğü" haberi, büyük bir hızla tüm Çekoslovakya'ya yayıldı. Bunun yanısıra, öğrencilerin eline, nasılsa(!) olay yerinde bulunan "birisince" çekilen ve polisin vahşetini gösteren bir video teybi geçti. Öfke içindeki öğrenci örgütleri, nasıl bir haksızlığa uğradıklarını anlatabilmek için, teybi yüzlerce çoğaltıp ülkenin dört bir yanına gönderdiler. Video filmi, Prag'daki dükkanların vitrinlerinden günlerce gösterildi, halka seyrettirildi.

ÇKP yönetimi gözden düşürülüyor

Yüzbinlerce insanın videodan seyrettiği bu "katliam" olayı, o güne dek aydın-öğrenci gösterilerine metelik vermemiş, sabırla parti çizgisini izlemiş, partiye herşeye karşın güvenmiş olan işçileri de harekete geçirdi. Haksızlıklara karşı çıkma duygusuyla işçiler, 1968 Sovyet müdahalesinin başa getirdiği, o günden bu yana baskıyı, bürokratikleşmeyi, en önemlisi demokrasi yoksunluğunu temsil etmiş olan *bu parti yönetimine* başkaldırdılar. Ülkenin en büyük fabrikalarından CKD'de işçiler, Prag parti yöneticisi Miroslav Stepan'ı yuhlayıp, istifasını istediler. Parti, ne olup bittiğini kavrayamamıştı. MK şaşkınlık içindeydi.

Bu arada, komplocular, planın bir başka bölümünü uygulamaya soktular. Prag Üniversitesi'nin Matematik-Fizik Fakültesi'nde okuyan iki ayrı Martin Şmid ortaya çıkarıldı. Bunlardan biri olay sırasında Prag dışında olduğunu açıklarken, öteki Martin Şmid, gerçekten gösteriye gittiğini, ama yalnızca dayak yediğini söylüyordu. Yani kimse öldürülmemişti. Bunun üzerine Çek polisi, "cinayet"(!) haberini dünyaya yayan gazeteci Petr Uhl'ü "yalan haber yaydığı" gerekçesiyle tutuklayarak bir hafta içeride tuttu.

Gerçek ortaya çıkmıştı ama, galeyana gelmiş öğrencilerin, işçi yığınlarının gözü artık hiçbir şey görmüyordu. öğrencinin "öldürüldüğü"(!) köşeye binlerce mum dikiliyordu. "Hükümet, polis yalan söylüyordu", "Şmid değilse bile, başka bir öğrenci öldürülmüştü"! Bu ortamda Kardinal Tomaşek, tozlu raflardan inerek, kiliseyi harekete geçirdi. Aydınlar, öğrenciler, işçiler derken, şimdi de kilise muhalefete katılmaktaydı. Her gün Vençeslav meydanında yapılan gösterilere artık yüzbinlerce insan katılıyordu. Halk, ÇKP yönetiminin istifasını istiyordu.

KGB'nin StB ile ortak yürüttüğü "Kama Harekatı" başarılı gidiyordu. Milyonlarca Çekoslovak işçisinin öfke içinde sokağa dökülmesi sağlanmış, ÇKP yönetimi de, "yalan haber" yayıyorlar gerekçesiyle aydınların muhalefeti de gözden düşürülmüştü. Artık kendi istedikleri "Çek Gorbi'sini" öne çıkarabilirlerdi.

Komplocuların bu amaç için seçtikleri adam, Dubçek döneminin MK üyelerinden, 1968 müdahalesinden sonra partiden çıkarılanlardan Jdenek Mlynar'dı. Yıllardır Viyana'da yaşayan Mlynar, kasım içinde Prag'a gelmiş, ÇKP MK'nın komplocu üyelerinden Rudolf Hegenbart ve "adı bilinmeyen"(!) iki SBKP MK üyesiyle 27 Kasım'da gizli bir toplantı bile yapmıştı.

Bu toplantıda hiç beklenmedik birşey oldu. Mlynar Çekoslovak komplocuların ve Sovyet MK üyelerinin bütün ısrarlarına karşın, partinin başına geçmeyi reddetti. Telaşa kapılan komplocular Mlynar'ı Moskova'ya gönderdiler. Mlynar orada, eski bir "okul arkadaşı" ile, SBKP genel sekreteri Gorbaçof ile görüştürüldü. Her nedense Gorbaçof da, Mlynar'ı "ikna" edemedi. ÇKP yönetimini gözden düşürme amacında son derece başarılı olduğu görülen "Kama Harekatı", Mlynar'ın beklenmedik tutumu sonucunda *çökmüştü.*

Komplocular, KGB komplosunun parçası olarak ÇKP'nin başına geçme onursuzluğuna yanaşacak bir başka "Çek Gorbisi" bulamadılar. Parti işçi sınıfından uzak düşmüştü ama, ÇKP yöneticileri içinde, Gorbaçof'a sempatiyle bakan yok gibiydi.

KGB'nin karşı-devrime hizmeti büyük oldu

Komplo, "Çek Gorbisi"ni başa geçirmeye yaramadı ama, bir kez başladı mı hep mantıksal sonucuna ilerlemek isteyen karşı-devrim sürecinde, başka birşeye yaradı: O güne dek dağınık ve parçalanmış olan aydın-öğrenci muhalefet hareketini birleştirdi. 17 Kasım'ın ardından Vaklav Havel'in liderliğinde toplanan muhalefet gurupları Sivil Forum'u kurdular. Havel, akın akın Prag'a gelen yabancı muhabirleri bir platform olarak iyi değerlendirdi. Bu arada işçi yığınlarının bilincinde "dürüst ve haksızlığa uğramış lider" olarak yer etmiş olan Dubçek öne çıktı.

Bir yanda, partiye güvenleri yıkılmış, fabrikalardan sokağa dökülmekte olan işçi yığınlarından da kan alan, küçük burjuva aydınların önderliğinde bir muhalefet merkezi oluştu. Öte yanda, yıllar boyu işçi sınıfına yabancılaşmış olan ÇKP iktidarı, komplonun yarattığı ortamda çöktü. 24 Kasım'da hükümet ve eski politbüro istifa etti. Ama, artık Prag meydanlarında milyonluk gösteriler yapan halk muhalefeti, hükümetin istifasını yeterli görmüyor, eski yönetimin tümünün istifasını istiyordu. Bu amaçla, 27 Kasım Pazartesi günü yapılan genel greve milyonlarca işçi katıldı.

KGB senaryosunun çökmesiyle birlikte işlerin nasıl geliştiğini biliyoruz. Yeni başbakan Adamets, 1 milyonluk bir muhalefet gösterisinde yuhlanarak ıslıklanarak susturuldu. ÇKP içinde eski yönetim tasfiye edildi. "Koalisyon" hükümeti kuruldu. Vaklav Havel devlet başkanlığına, Dubçek meclis başkanlığına seçildi. Ülkenin adından "sosyalist" sıfatı kaldırıldı. Kapsamlı bir özel mülkiyet yasasının kabul edildiğini görmek için de fazla beklemek gerekmedi.

Geçmişte "mağdur" edilmiş aydınların yeni ve "temiz"(!) yönetimi, hem Yakeş, Stepan gibi birçok parti liderini, hem de komplocu Hegenbart'ı, Lorents'i, Zivçak ve Drajska gibi ajan-provokatörleri tutuklayarak hapse attı.

Yeni yönetim, ÇKP'nin mal ve para varlığının yarısına el koydu. Öteki yarısını ne yapacağına da eylülde karar verecek. Bu arada ÇKP gazetesi *Rude Pravo,* kağıttan yoksun bırakıldı. Ülkenin dört bir yanında yoğun bir anti-komünist kampanya sürdürülüyor. Bu ortamda, 10 Haziran günü genel seçimler yapıldı. Vaklav Havel'in Sivil Forum partisinin ve onun Slovakya'daki denginin seçimleri kazanması hiç de beklenmedik birşey olmayacak.

Çoğu kişiye fantastik bir casus romanı gibi gelebilecek olan, bu anlattıklarımız, "öykü" değildir. Gorbaçof yönetiminin ve onun denetimindeki KGB örgütünün, karşı-devrimin Doğu Avrupa'ya yerleşmesinde yaptığı *katkıların(!)* yalnızca bir örneğidir. Romanya işçi sınıfı bu "katkı"nın kanlısını yaşadı, Nikaragua devrimi ise "seçimlisini"!... ABD-Sovyet "ortak katkı"sı, Nikaragua'da burjuvaziyi yeniden erke getirdi.

Bütün bunlar dünya işçi sınıfının bilincine yazılıyor. Sınıf bilinci, hiçbir şeyi unutmuyor, hiç kimseyi affetmeyecek!

"Nikaragua'da Sandinistlerin beklenmedik seçim yenilgisinin ardında, Orta Amerika'da Amerikan-Sovyet ortaklığının gizli öyküsü vardır"

Nikaragua'da da Gorbaç f k mplosu!

Sosyalist Küba'yı, devrimci Nikaragua'yı, dünya devrimini ve devrimci hareketleri savunmanın tek yolu, devrim kavgasını yükselterek emperyalizmin ve onun Gorbaçof kılığındaki Truva atının karşı-devrimci planlarını işlemez duruma getirmekten geçiyor!

4 Haziran 1990 tarihli Amerikan dergisi *Time*'ın Bush-Gorbaçof zirvesiyle ilgili bir yazısının başlığı ilginçtir: "Öfke, blöf ve işbirliği!" Altındaki intro da şöyle: "Nikaragua'da Sandinistlerin beklenmedik seçim yenilgisinin ardında, Orta Amerika'da Amerikan-Sovyet ortaklığının gizli öyküsü vardır."

Altı sayfalık yazı, ABD'de Bush ve Sovyetler'de Gorbaçof yönetiminin, Orta Amerika'daki "sıcak noktaların söndürülmesi" amacıyla nasıl bir "ortak çalışma" yürüttüklerini, Nikaragua, El Salvador ve Küba'ya yönelik somut örneklerle anlatıyor. *Time* şöyle diyor:

> "Latin Amerika 30 yılı aşkın bir süredir soğuk savaşın muharebe alanı oldu. Bush'un başkanlığı sırasında, bölgesel çatışmaların çözümlenmesi yolunda ilk hamlenin orada yapılmış olması, kayda değer bir durumdur. Bu başarının daha önce hemen hemen hiç anlatılmamış olan öyküsü, yeryüzünün en güçlü iki ulusunun *nasıl iş kotardıklarını* yansıtıyor. Bu, blöf, aldatma, öfke, suçlama, tehdit, samimiyet, yanlış yorumlama, iyi niyet ve herşeyin ötesinde *yaratıcı diplomasinin(!)* öyküsüdür.
>
> "ABD dışişleri bakanı James Baker ve Sovyet dışişleri bakanı Eduard Şevardnadze, *Time*'a (yazıdaki) önemli bilgileri sağladılar. (İşbirliğinin) kilit adamlarıyla röportaj yapılmasına izin verdiler." (Michael Kramer, "Zirve: Öfke, Blöf ve İşbirliği", *Time,* 4 Haziran 1990) (abç)

Gorbaçof yönetiminin ABD'yle kotarmaya çabaladığı iş, devrimlerin söndürülmesi, devrimci yönetimlerin "hizaya sokulması"dır. "Yaratıcı diplomasi" ise, Gorbaçof-emperyalizm işbirliğinin adıdır. *Time*'ın yazısı, bu "yaratıcı diplomasi"nin ilk pratik sonuçlarının ne olduğunu ve gelecekte ne gibi "sonuçların" hedeflendiğini oldukça açık anlatıyor:

> "Nikaragua, nihayet şubatta ilk özgür seçimlerini yapıp, Sandinistler kendilerini yenen muhalefete erki barış içinde teslim ettiklerinde, süper-güçlerin bir kutlama yapmaları için gerekçeleri vardı. Onlar, en zor çatışmaları çözmek için birlikte çalışabileceklerini göstermişlerdi. *Bu işbirliği* şimdi El Salvador'daki savaşı sona erdirmek üzere çaba gösterilmesiyle *devam ediyor* ve dahası, yarıküremizdeki sorunların en belalısının, *ABD ve Küba arasındaki kindar anlaşmazlığın çözülmesine* yardımcı olabilir." *(agy)* (abç)

Amerikalı gazeteci, Gorbaçof'un "katkıları" ile Nikaragua devrimini "hallettik", El Salvador'daki devrimci hareketi de ABD'nin kabul sınırları içine çekip "ehlileştireceğiz", dahası, Amerikan emperyalizminin baş belası olan sosyalist Küba'yı "çökerteceğiz", diyor. Ve bunu, geçenlerde yapılan Bush-Gorbaçof zirvesinin hemen öncesinde, zirveyle bağlı bir yazıda söylüyor. İlgili hiçbir resmi belge ve açıklamada yer almamasına karşın, en son zirvede konuşulan *en önemli konunun* ne olabileceği açık değil mi?

Sandinistlere karşı Gorbaçof komplosu

ABD, Küba'lı devrimcilerin emperyalizme indirdiği darbeyi hiç unutmadı. Küba devriminin kararlılığı, devrimci coşkusu, tüm dünyaya ve özellikle Orta ve Güney Amerika'nın devrimcilerine ilham ve güç verdi. Nikaragua devrimi biraz da bunun bir sonucuydu. Eli kulağında olan El Salvador devrimi de öyle!

ABD, kendi "arka bahçesi" olarak nitelediği Orta Amerika'da, Nikaragua'daki devrimi, aynen Küba devrimi gibi, hiç kabullenemedi. Daha başından saldırıya geçti. Ancak, Nikaragua devrimi, ABD'nin her türlü silahı, ABD askerlerini, uluslararası diplomasiyi, ekonomik ambargoyu, sabotajı, karşı-devrimci *kontra*'ları vb. kullanarak yaptığı *tüm* saldırılara karşın, ayakta duruyordu.

Bu ortamda yapılan SBKP 27.Kongresi'nde Gorbaçof, emperyalizme "işbirliği elini" uzattı. ABD bunu değerlendirmekte gecikmedi. "Bush ve Baker, Orta Amerika'yı, Sovyetler'in dış siyasetteki sözümona 'yeni düşünce'sinin sınandığı" *(agy)* kilit bir *ölçüt* yaptılar. Sovyetler'i, söylediklerini pratik eylemle kanıtlamaya, bir Truva atı olmaya çağırdılar. Gorbaçof yönetimi buna dünden razıydı.

Sovyetler, 1987 yılında imzalanan ve Nikaragua'yı demokrasiye ve bölgedeki devrimci lere desteği durdurmaya çağıran Esquipulas II anlaşmasına açık destek vermişlerdi. Ama bu yetmiyordu. ABD, Sovyetler'in Nikaragua'yı anlaşma hükümlerine uymaya ikna etmesini istiyordu. ABD başkanı Bush, 27 Mart 1989'da Gorbaçof'a yazdığı "özel" bir mektupta, "sizin 'yeni düşünce' hakkındaki sloganlarınızla, Sovyetler'in ve Küba'nın Nikaragua'ya yaptığı yüksek düzeydeki yardımı bağdaştırmak zordur,... Amerikan çıkarları açısından canalıcı olan bu bölgede bu tutumun devamı,... ABD-Sovyet ilişkilerinin doğasını kaçınılmaz olarak etkileyecektir" diyerek, Gorbaçof'tan beklentilerini açıkladı. *(agy)*

Sovyetler'in buna resmi tepkisi, Şevardnadze'nin, "Orta Amerika'daki gerçek sorunun ABD'nin *kontra*'lara maddi destek vermek olduğu" biçiminde bir açıklaması olduysa da, *gerçek* Sovyet tepkisinin ipuçlarını, Sovyet dışişleri bakan yardımcısı Viktor Komplektov, şu sözlerle verdi:

> "Söylediğimiz gibi, biz sizi, bizim sizin düşmanınız olduğumuz imajından mahrum etmek istiyoruz. Uluslararası toplulukta saygınlık duyulan bir devlet olma arzumuz, kendi ülkemizdeki çabalarımızın merkezinde yer alıyor, çünkü bu, bizim dünya ekonomisine bütünlenmemize (entegre olmamıza) yardımcı olacaktır." *(agy)*

Bu demeç, emperyalizmi sosyalizmin, burjuvaziyi işçi sınıfının düşmanı *görmeyen,* bu nedenle de "sıcak noktaların söndürülmesi" için ABD'yle işbirliği çağrısı yapan Gorbaçof'un Bush'un mektubuna vereceği yanıtın çerçevesini çiziyordu. Nitekim, 6 Mayıs 1989'da gönderdiği yanıtta Gorbaçof, "Sovyetler'in ve ABD'nin bölgesel sorunlarla sonuç getirecek (bir tarzda) ilgilenmelerinin Sovyet-ABD ilişkilerindeki iyi niyet potansiyelinin gelişmesine yol açacağından hemfikirim" dedi. *(agy)* Birşey daha ekledi: Sovyetler 1988'den sonra Nikaragua'ya silah göndermeyi durdurmuşlardı!

Bundan sonra işler daha hızlı, daha "örgütlü" gelişti. ABD dışişleri bakanı James Baker, 7 Mayıs'ta başlayan Moskova ziyaretinde, Sovyetler'den, Nikaragua'ya yardım etmediklerine dair "kanıt" istedi. Çünkü, Küba ve Nikaragua'ya giden Sovyet

silahları El Salvador'daki gerillaların eline geçiyordu. Baker, "nasıl ederseniz edin, Nikaragua ve Küba'yı, Orta Amerika'daki *yıkıcı faaliyetlere(!)* bütün yardımı kesmeye ve Esquipulas anlaşmasına uymaya ikna edin,... buna uymazlarsa, bu ülkelere yardımı azaltın ya da durdurun" diye kestirip attı. *(agy)*

Baker, Sovyetler'in "Nikaragua'daki dostlarını yüzüstü bırakmakla" suçlanması tehlikesine karşı öneriler getirmeyi de unutmamıştı. Eğer Sovyetler ABD'nin dayattıklarını uygularlarsa, ABD-Nikaragua ilişkileri "iyileşebilecekti", hatta ABD, "seçimler, Amerikan standartları içinde özgür ve adil olursa"(!), Sandinistlerin zaferini kabullenebilecekti(!)

Gorbaçof yönetimi, Baker planına dört elle sarıldı.

Örgütlenme ve eylem

ABD devletinin bu konuda tam yetkili uzmanı Bernard Aronson ile Sovyet dışişleri bakanlığının uzmanı Yuri Pavlov arasındaki "samimi" görüşmeler 14 Haziran 1989'da başladı. Tam yetkili iki uzman, Sandinist yönetimin Esquipulas anlaşmasına uyması için atılması gereken "pratik" adımları, Küba'nın Nikaragua'ya ve bu iki ülkenin El Salvador'daki devrimci harekete yaptığı silah yardımının durdurulması için alınabilecek "ortak önlemleri" görüştüler.

Hedef, Nikaragua'da "Amerikan standartları içinde özgür ve adil"(!) bir genel seçimdi. Amerikalılar *kontra*'larla, Sovyetler Küba'yla konuşmaya "söz" verdiler. ABD, Sandinist yönetimin uzun süredir belirttiği ve *kontra*'ların Honduras sınırından Nikaragua'ya geçmelerini engelleyecek bir Birleşmiş Milletler Barış Gücü kurulmasına ilişkin isteğini, iki koşulla kabul etti. Bir, bu güç, Nikaragua'dan El Salvador'a silah naklini de engelleyecekti. İki, bu barış gücü Sandinist yönetimin El Salvador'daki devrimci harekete silah yardımını yaptığına ilişkin bir kanıt gösteremese bile, Sovyetler ABD'nin sunacağı kanıtları kabul edecekti. İvan Pavlov, bunu "kabul" diye yanıtladı.

Gorbaçof yönetiminin baskısı sonucunda, 4 Ağustos 1989'da Sandinistler, "demokratik(!) muhalefetle" bir anlaşma imzaladılar. Buna göre, *kontra*'lar silahsızlandırılacak, Şubat 1990'da genel seçimler yapılacaktı. Amerikalılar, *kontra*'ların Miami'deki siyasi bürosunun kapatılmasını (aslında, büro CIA'nın mali kısıntıya gitmesi nedeniyle kapatılmıştı) ve *kontra*'ların "seçimlere katılmak üzere" Nikaragua'ya dönmelerini, ABD'nin iyi niyet gösterisi olarak tanıttılar.

Nikaragua'da "özgür ve adil"(!) seçimlere doğru bu hazırlık sürerken, ABD yönetimi, Sovyet Truva atına Küba'ya tutum alması için yaptığı basıncı artırdı. Ekim 1989'da Nikaragua'dan El Salvador'daki Farabundo Marti Cephesi'ne gittiği ileri sürülen silah ve mühimmatla yüklü bir kamyonun *Honduras'ta* "ele geçirilmesi"(!), basıncın daha da artmasına yol açtı. ABD, Sovyetler'in Küba'ya yaptığı askeri (ve ekonomik) yardımı kesmesini istiyordu! ABD dışişleri bakanı bunu, çeşitli konuşmalarda açıkça dile getirdi. Aronson-Pavlov görüşmeleri hızlanarak sürerken, Amerikalılar, (ilginç(!) bir biçimde, tam Malta Zirvesi öncesinde) 25 Kasım'da El Salvador'da düşen bir uçakta çok sayıda Sovyet yapısı roket bulunduğunu duyurdular.

Pavlov'un, Sovyetler'in "El Salvador'a hiç SAM füzesi göndermediklerine" ilişkin teminatı işe yaramıyordu. Amerikalılar "ya siz bize yalan söylüyorsunuz, ya da başkaları size yalan söylüyorlar" diyerek, Sovyetler'i Sandinistler'e ve *Küba'ya* karşı "aktif" tutum almaya çağırdılar. Malta Zirvesi'nden birkaç gün sonra, Nikaragua'ya helikopter getirmiş olan bir Sovyet gemisi yükünü boşaltmadan geri gitti. Sovyetler, askeri yardımın yanısıra ekonomik yardımı da kesti. Sandinist hükümetin, halkın gereksinim duyduğu tüketim maddelerini ithal etmeye yardımcı olmak üzere istediği "acil yardımı" reddetti. İvan Pavlov, başvuruyu reddediş gerekçelerini şöyle anlatıyordu:

"(Sandinistler) parayı, dükkanların vitrinlerine tüketim maddeleri yerleştirip, ekonomik durumun iyiye gittiği görünümünü vermek ve böylece seçmenlerin desteğini çekmek için istiyorlardı. Bunun iyi bir yatırım olmayacağını düşündük." *(agy)*

Bu anlatış, Sovyet yönetimince Nikaragua devrimine yapılan aşağılık saldırıyı çok güzel yansıtıyor.

Devrimin sesini yükseltelim!

Gerisi iplik söküğü gibi geldi. Şubat 1990'da yapılan seçimlerde Sovyetler, Sandinistlerin, devrimcilerin dostu bir güç değil, tersine, Sandinistlerin kaybetmesine çalışan düşman bir güç gibiydi. Genel seçimler "Amerikan standartlarında"(!), eski başkan Jimmy Carter gibi siyaset adamlarına varıncaya dek "ABD gözlemcileriyle" dolu olarak yapıldı. Muhalefetin cebine giren "kaynağı belirsiz" milyonlarca dolar, oy avcılığında kullanıldı. Bizdeki Yağcıların oradaki kopyası olan Gorbaçofçu karşı-devrimci Nikaragua Sosyalist Partisi, Sandinistlerin karşısında, emperyalistlerin muhalefet cephesinde yer aldı.

Bununla birlikte, kendi ideolojik, siyasal yetersizliklerinin yanı sıra, bir de ABD'si ve Gorbaçof yönetimiyle, koca bir karşı-devrim blokuna karşı tek başına mücadele vermek zorunda kalan Sandinistler %40 oranında oy aldılar. Yenildiler ama, yenilgileriyle birlikte, herşeye karşın devrimin nasıl güçlü bir halk desteğine sahip olduğunu kanıtladılar.

Aronson ve Pavlov, 2 Nisan'da bir daha biraraya gelmiş, bu kez El Salvador'u konuşmuşlar. *Time*'ın yazdığına göre, ele alınan konuların arasında, Küba da varmış! El Salvador'daki gerillaların "silahsızlandırılması"nın pratik gereklerini yerine getirir getirmez, sosyalist Küba'ya yoğun ve iki taraflı bir saldırıya geçeceklerinden kuşku duymuyoruz!

Sosyalist Küba'yı, devrimci Nikaragua'yı, dünya devrimini ve devrimci hareketleri savunmanın tek yolu var: Dünyanın her yanında ve Türkiye'de devrim kavgasını yükselterek, emperyalizmin ve onun Gorbaçof kılığındaki Truva atının karşı-devrimci planlarını işlemez duruma getirmek!

Haziran başında Washington'da yapılan zirvenin özeti:

S vy t halkına göst riş Küba'ya melun planlar

Candan Selek

Gorbaçof, dört günlük zirve toplantısı için 30 Mayıs 1990'da Washington'a gitti. Malta zirvesinde soğuk savaşın bittiği ilan edilmişti. Bu zirve, soğuk savaş sonrasında Amerika ve Sovyetler Birliği arasında yapılan ilk zirve olarak niteleniyor.

İki ülke liderlerinin son 30 yılda yaptığı 14. görüşme olan bu zirvenin, diğerlerinden en önemli farkı, ana işlevinin "şov", yani gösteriş yapmak olmasıydı. Tüm önemli konular bir önceki Malta zirvesinde görüşülmüş, bunların çoğu geneliyle bağlanmıştı. Bu zirve, bir iş-yönetim kurulu toplantısı gibi, bazı konuları somut olarak ele alırken, ana işlevi olan "şov" yanıyla da Gorbaçof'u kurtarma, ona itibar kazandırma çabası taşıyan bir zirve oldu.

Önce Gorbaçof'un zirveye gelirkenki durumuna kısaca bakalım.

Gorbaçof çizgisinin Sovyetler'i düşürdüğü konumu *Financial Times* kendince şöyle özetlemiş:

"Soğuk savaş verilmiştir ve Sovyetler Birliği kaybetmiştir... Şimdi,... koşulları dikte ettirmek, kazanan taraf olarak Batı'ya düşmektedir." *(Financial Times,* 31 Mayıs 1990)

Gorbaçof Sovyetler'i böyle içler acısı bir duruma düşürdüğü için kendisi de asıl olarak emperyalistlerin desteğiyle ayakta durabilmektedir. Bunu *Independent* şöyle anlatıyor:

"Gorbaçof'un durumu öylesine zayıf ki, bu zayıflık onun tek gücüdür. Bay Bush'un danışmanları, onun yenilgiden yiyeceği darbeyi yumuşatmak için çılgıncasına yollar arıyorlar... Ruslar, yanlızca Soğuk Savaş'ı değil, milyonlarca insanın can verdiği II. Dünya Savaşı'nı da kaybetmiş gibidirler." *(Independent,* 31 Mayıs 1990)

Açıkça belirtildiği gibi Batı, Gorbaçof'u ayakta tutabilmek için cansiperane çalışmaktadır. Zirvenin ana işlevinin "şov" olması da bununla bağlıdır. Gorbaçof'a "uluslararası planda başarılar kazanan lider" havası verilmeye çabalanmaktadır. Bu nedenledir ki, iki Almanya'nın birleşmesi konusunda varılan anlaşma zirvenin ürünü olarak sunulmamıştır.

Almanya'ların birleşmesi konusu

Zirve öncesinde epey bir süredir gündemde olan, Almanya'ların birleşmesi sorunu, dünyanın yeni bir dengeye oturması sorunuyla bağlı, çok yönlü bir sorun olarak geliyordu. Gerçekten de sorunun, çeşitli emperyalist güç merkezleri arasındaki, Ortak Pazar içindeki ilişki ve çelişkileri de ilgilendiren yönleri vardır.

Batı, Sovyetler Birliği'nin birleşmenin önündeki ana engel olduğunu söylüyordu. Ama aslında Almanya'nın Nato üyesi olmasını Sovyetler'in kabul edeceğini, hatta Sovyetler Birliği'nin kendisinin Nato'ya girmek istediğini de biliyordu.

Nitekim zirve sırasında geçen gayrı-resmi sohbetlerde Sovyet delegasyonu, Nato'ya girme isteğini dile getirmiş. Bunun üzerine TRT dahil çeşitli radyolar, "Sovyetler Birliği'nin Nato'ya girme istekleri karşısında Batılı uzmanlar hayretler içinde kaldılar" haberini verdi. Bu haber Batı basınında da satır aralarında yer aldı. Üstelik Sovyetler Nato'ya giremez diye yanıtlandı.

İngiliz Dışişleri Bakanı Douglas Hurd, "Nato değişecek", ama "varolan üyelik" değişmeyecek dedi. Bunu *Times* şöyle veriyor:

"Bay Hurd, her ne kadar Washington Zirve'sinde Sovyet delegasyonu ipucu verdiyse de, 'varolan üyelik' ibaresinin Sovyetler Birliği'nin Nato üyesi olabilmesinin tüm olasılıklarını ortadan kaldırdığını belirtti." *(The Times,* 6 Haziran 1990)

Böyle bir konuma gelmiş Sovyetler'in, birleşmiş Almanya'nın Nato üyeliğini kabul etmemesi söz konusu değildi. Nitekim, zirveden bir hafta sonra, Alman Demokratik Cumhuriyeti'ni, 22 milyon Sovyet askerinin uğrunda can verdiği ülkelerden birini, Sovyetler 7 milyar sterline Batı Almanya'ya sattı. Doğu Almanya'nın Nato üyesi de olabileceğini, bu konuda anlaştıklarını belirtti.

Bu, neden zirvede değil de zirveden bir hafta sonra açıklandı? Çünkü, amaç bu "şov" ile Gorbaçof'a destek vermekti. Bunun zirvede bağlanması Sovyet halkına soğuk duş etkisi yapacaktı, zirvenin ana işlevine ters kaçacaktı. Ayrıca Batı'nın bu 7 milyar sterlin için kendi kamuoyunu da hazırlaması gerekiyordu. Zirveye ilişkin olarak yapılan propagandada Gorbaçof dünya kamuoyu önünde acındırıldı, zavallı, yardıma muhtaç durumda gösterildi.

Gorbaçof da kendini acındırma rolünü çok güzel oynadı. Zirvede Amerika'dan, ticaret ilişkilerinde En Çok Tercih Edilen Ulus (EÇTU) olarak tanınmayı istedi. Ancak Bush, Sovyetler'de bulunan Yahudileri ve Litvanya'nın bağımsızlığını öne sürerek bundan yan çizdi.

Buraya kadar anlatılanlar, zirvenin ana işlevinin "şov" olduğunu gösteriyor. Ortada dişin kovuğunu dolduracak bir sonuç yok. Ancak bir iş yönetim kurulu toplantısı olarak bu zirve, Malta'da alınan bazı genel kararların, kuşkusuz somut adımlar açısından gözden geçirdi.

Sıra Küba'ya geldi

Sosyalist ülkeler teker teker çökerken, dimdik ve gururla ayakta duran sosyalist Küba, zirvede gözden geçirilen ana konulardan biri oldu. Sovyet-ABD ortaklığı nasıl Romanya'yı, Nikaragua'yı devirdiyse şimdi de sıra Küba'ya gelmiştir.

Zirve öncesinde *Financial Times* şöyle diyor:

"...Her iki tarafın, Afganistan, Kamboçya, Angola, Pakistan ve Hindistan arasında Keşmir üzerinde giden gerginlik ve Küba'daki Kastro rejimine Sovyetler'in desteği gibi, uzun süren bölgesel çatışmalar konusunda da ilerleme kaydetmeleri bekleniyor.

"Aralık'taki son Malta görüşmelerinde her iki lider bu konudaki işbirliğinin yeni bir döneme girme ümidini yükselttiler. Bu sefer havanın çok daha işvari (businesslike) olması bekleniyor." *(Financial Times,* 29 Mayıs 1990)

Gorbaçof da zirve öncesinde *Time*'a verdiği röportajda şöyle söylüyor:

"Eğer Sovyet dış siyasetinin herhangi bir yerinde ABD'nin çıkarlarını zedeleyen birşey yapıyorsak, o zaman o siyaset başarılı olamaz...

"(...)

"Bölgesel çatışmalar artık üzerinde birlikte yapıcı biçimde çalıştığımız konular olmuştur." *(agy)*

İşte zirvede, Küba konusunda yapılanlar, bu gözle değerlendirildi. *Financial Times,* bu değerlendirmenin ne olabileceğini zirveden önce şöyle özetledi:

"Bush yönetimi bölgesel konularda Reagan yönetimine göre daha az risk alan bir tutum aldı...

"Sovyet yönetimi ise kendi iç sorunlarıyla çok meşguldü. Bu durum, verdiği sözleri yerine getirmedeki heveslililiğini sınırladı.

"Ancak ABD ve Sovyetler Birliği bölgesel çatışmalarda hâlâ daha çok şey yapabilirler." *(Financial Times,* 1 Haziran 1990)

Anlaşılan, zirvede Küba'ya daha nasıl yükleneceklerini görüştüler. Ancak "ada batar, yine de teslim olmayız" diyen Kastro, halkı 7'sinden 70'ine silahlandırıyor ve halkın, kanının son damlasına kadar, sosyalist Küba'yı korumaya kararlı olduğunu belirtiyor.

Sonuç

Bu zirve ABD ve Sovyetler Birliği'nin, belki de "zirve" olarak nitelenen son toplantıları oldu. Çünkü genellikle birbirine zıt iki sistemin, ya da birbirine zıt iki görüşün temsil edildiği görüşmelere zirve deniyor.

Bir de zirve toplantıları genellikle iki "süper güç" arasında yapılıyor. Oysa Sovyetler Birliği'ni artık hiç kimse bir "süper güç" olarak görmemekte, tersine herkes ona acınacak durumu olan, zavallı bir ülke gözüyle bakmaktadır.

Sovyetler Birliği gücünü dünya işçi sınıfından aldığının bilinciyle davranıp, dünya devrimini güçlendirmeye çalışsaydı manzara çok daha farklı olacaktı. Nitekim çok değil, bundan beş yıl önce bile Sovyetler'in ne büyük bir güce sahip olduğu, bugün açılan koca boşluktan çok güzel anlaşılıyor.

Sovyet işçi sınıfı, karşısına dikilen bu karşı-devrimi er geç yenecek, dünya işçi sınıfından ve dünya devriminden güç alarak, bu kez geri dönüşsüz bir zafer kazanacaktır.

Hekimlerin proleterleşmesinin ve işçi eylemlerinin etkisiyle

Tabipler Birliği değişim durağında

Tabipler Birliği genel kurulu, hekim eylemindeki nicel değişimin niteliğe dönüşeceği, yeni kadrolarla yeni demokrasi mücadelelerinin verileceği bir değişim durağında gerçekleşmektedir.

A.Babaishak

1. Eylem eğitir

Gerek 12 Eylül faşizmi koşullarında, gerekse faşizmin çözülüşüyle birlikte, işçi sınıfı hareketinden en çok etkilenen ve devlete karşı muhalefette en çok radikalleşen aydınlar, hekimler oldu. 1980 sonrasını kapsayan yakın geçmişe bakınca bunun birçok örneğini görebiliriz:

Tabipler Birliği soruşturmalarında, Barış Derneği davalarında, 1980-1985 yılları arasında İstanbul Tabip Odası yönetiminin sürdürdüğü anti faşist mücadelede, Ankara Tabip Odası'nın 1986 yılından başlayarak 1989 bahar eylemleri paralelinde yaygınlaştırdığı ve geliştirdiği "beyaz eylemler"de ve demokratik-yığınsal çalışmalarda, aydınlar dilekçesinde, Tabipler Birliği'nin idamlara karşı çıkmasında, İzmir Tabip Odası çevresinin insan hakları, eziyet ve işkencelerde bilimsel kanıtlama yöntemlerini devrimci sanıklar yararına uygulamaya koymasında, Ankara'da eziyet ve işkenceye karşı kurulan vakıfta, sendikacıların, ileri işçilerin, hekimlerin, hukukçu, sanatçı ve mühendislerin katılımıyla kurulan bir işçi örgütü olan İşçi Sağlığı Derneği'nin çalışmalarında, ilerici, demokrat, devrimci hekimlerin azımsanmayacak katkıları vardır.

Sıraladığımız irili ufaklı bu eylem örnekleri, hekimleri aynı zamanda eğitmiş, ilerletmiştir.

2. Eğitim değiştirir

Olguların kanıtladığı gibi, son yıllarda Türkiye düzeyinde önemli yükselişler gösteren işçi eylemlerinin emekçi hekim yığınları arasında çok olumlu etkileri oldu.

Aydınlar arasında hekimlerin ön plana çıkması, Ankara başta olmak üzere, İstanbul, İzmir illerinde yığınsal gösterilerde yansımasını buldu. İlk kez bu ölçüde radikalleşen ve yığınsallaşan meslek odası eylemleri ürünlerini vermekte gecikmedi: Yoksullaşan, proleterleşme sürecine giren, toplumdaki eski ayrıcalıklarını yitirme konumuna gelen hekimler, özlük, akademik, bilimsel gelişme haklarını ve sendikalaşmayı mücadele gündemlerine koydular.

Bu gelişmenin doğal sonuçlarından biri de, Tabipler Birliği'nin ve meslek odalarının, devletten yana tavır almayı gelenek haline getirmiş, yığın eylemini sağa ve geriye doğru çeken bürokratik yönetim kadrolarının hızla erimesi oldu. İşçi eylemiyle birlikte yükselen hekim eylemi hekim yığınındaki demokratik birikimin filizlenmesine ve İstanbul, Ankara örneğinde görüldüğü gibi, örgütlerin canlanmasına yolaçtı.

Tabipler Birliği genel kurulu, hekim eylemindeki nicel değişimin niteliğe dönüşeceği, yeni kadrolarla yeni demokrasi mücadelelerinin verileceği bir değişim durağında gerçekleşmektedir.

3. Değişim eski kalıplara sığmaz

Türk Tabipler Birliği genel kurulu, artık gelenekselleşen ve etkinliğini yitiren, soyut barışçılık, yumuşama, anti-nükleer ve genel silahsızlanma gibi sorunlar üzerinde genel kararlar almakla yetinemez. Varlığı barışın önünde ana engel olan emperyalist ve yerli sermayeye ülke içinde karşı çıkmadan, barışçı vb. olunamaz. Silahlanma yarışı ve militarizmin, Türkiye'de köşebaşlarını tutmuş bu bir avuç egemen azınlığın kökünün, ona karşı, her düzeyde ve sürekli mücadele vererek kazınabileceğini biliyoruz.

Hekimler ve meslek odaları, özellikle son on yıl içinde, toplumun yıllardan beri biriken sağlık vb. sorunlarıyla ve fiziksel yaşamına yönelik saldırılarla içiçe yaşadılar. Topluma yönelen devlet baskısının, sömürünün ve yoksullaşmanın kendilerine de döndüğünü gördüler.

Bu koşullarda, meslek şövenizminin etkisiyle meslek gurubu olarak ya da bireysel kurtuluş çabaları ömrünü tüketti. Şimdi hekimler arasında yaygınlaşan güçlü sendikalaşma çalışmaları bile artık tek başına meslek odalarının yeni durumun gereklerini karşılayamayacağını ve mücadelede yeterli organlar olamayacağını kanıtlamaktadır.

Öte yandan Türkiye'de sağlık sektörünün başlıca yöneticisi konumundaki Sağlık Bakanlığı'nın gerici faşist kadrolaşma çalışmalarını, giderek yoğunlaşan bir biçimde sürdürmekte, bu alanda önemli mesafeler almaktadır. Sağlık Bakanlığı'nın merkez ve çevre örgütleri, bürokrasisi, sağlık meslek liseleri ve tıp fakülteleri yönetimleri, Sağlık Bakanlığı çevresinde oluşan yeni fonlar ve vakıflar, halk düşmanı gericilerin, faşistlerin yuvalandığı ve beslendiği odaklar durumuna gelmiştir.

4. Hekimlere ve hekim örgütlerine düşen görevler

Demokrat hekimlerin ve meslek odalarının, Tabipler Birliği'nin gözleri önünde ve günlük yaşamın akışı içinde yürüyen bu gerici-faşist kadrolaşmaya karşı kararlı, yığınsal, sürekli ve etkin bir anti-faşist, demokratik tavır ve eylem geliştirmeleri günümüzün ertelenemez görevleri arasındadır.

Bununla birlikte, Tabipler Birliği'nin yaklaşan genel kurulu, *ikinci olarak,* hekimlerin özlük, ekonomik, demokratik, akademik hakları ve özgürlükleri konularında, tüm sağlık işçilerinin örgütlü mücadelelerini ve yaşamını da olumlu etkileyecek kararlar almalıdır.

Üçüncü olarak, insan haklarının zorunlu temeli olan yaşama hakkının asıl olarak devletin tehdidi altında bulunduğundan hareketle, genel kurul, işkence, öldürme vb. devlet terörüne şiddetle karşı çıkmalıdır.

Dördüncü olarak, Tabipler Birliği'ni ve bağlı tabip odalarını, devletin, "görevleri olan ancak hakları ve özgürlükleri bulunmayan" birer eklentisi konumuna düşüren anlayış kimden gelirse gelsin genel kurulda mahkum edilmeli, seçilmişlik, hekim yığınına ve topluma karşı demokratik, mesleki sorumluluktan başka her türlü sınırlama reddedilmelidir.

Beşinci olarak, genel kurul, Kürt halkı üzerindeki devlet terörünü, her türlü baskı ve işkence uygulamalarını mahkum etmeli, Kürt halkının tüm demokratik özlem ve taleplerini savunmanın bir demokratlık ve insanlık görevi olduğunu bilince çıkarmalıdır.

Son olarak, toplumsal sağlık sorunlarının çözümüne ışık tutan, halktan yana somut bir alternatif sağlık sistemi geliştirme çağrısıyla, genel kurul, bu düzenin insanı düşünmeyen sağlık sistemini sergilemelidir.

Tabipler Birliği, bağlı odaları ve hekim üyelerini, toplumun yaşama hakkının kararlı savunucuları, sağlık danışmanları konumuna getirdiği ve bütün öteki sayılanları yapabildiği ölçüde, bugün yaşamın önüne koyduğu görevi gerçekleştirmiş olacaktır.

Demokrat Hekimler (Marksist) gurubunun İstanbul Tabip Odası kongresi öncesinde dağıttığı bu metin, TBKP'li "çağdaş" yönetimlerin odalara verdiği zararı çok güzel sergiliyor. Bu açıdan metni küçük bazı kısaltmalarla yayınlıyoruz.

"Çağdaş" yönetiml r, d mokratik haklar ve özgürlükler savaşımına, toplum sağlığı sorunlarına, meslek odalarına nasıl baktılar

Değerli meslektaşlar,

İstanbul Tabip Odası Yönetim Kurulu ve onun Ankara'daki benzeri T.Tabipler Birliği Merkez Konseyi, büyük bir olasılıkla hem kişiler olarak, hem de çok daha önemlisi, düşünce ve pratik anlayışlarıyla meslek odamızın yönetim ve yürütme organlarındaki görevlerinden birkaç ay içinde uzaklaştırılmış olacaklar.

Bunlar, en az dört yıldan beri çeşitli demokratik kuruluşlardan yükselen uyarılara, önerilere ve eleştirilere kulak asmamış, genel kurul kararlarını hiçe saymışlardı... Bu kadroların temel yanlışları neydi?

Bugünü aydınlatmak için olduğu kadar, yarın benzer yanlışların başka yönetimler tarafından yapılmasına engel olmak için de, bu kadroların kişiliklerini dışarıda tutup, onların meslek odası, demokratik haklar ve özgürlükler mücadelesi, toplum sağlığı alanlarındaki burjuva-devletçi kavrayışlarını sergilemek ve eleştirmek, bugün tüm devrimci ve demokrat hekimlerin önünde ertelenemez bir görev olarak durmaktadır.

Türk Tabipleri Birliği'nin ve İstanbul Tabip Odası'nın "çağdaş" yönetimlerinin, hekimlerin taleplerinin ve beklentilerinin olduğu kadar, gelişen demokratik eylemlerinin de gerisine ve dışına düşmelerini hangi nedenlere bağlayabiliriz? Daha da önemlisi, hekim kitlesinin ve hekim eyleminin toplumsal-siyasal gelişmişlik düzeyine ters düşen ve hekimlerin toplumsal-demokratik mücadelesini geriye çekerek onu burjuvazinin kuyruğuna takmaya çalışan bu sözde "çağdaş"lar kimlerdir, ne düşünürler ve ne yaparlar? Hekimlerin temel haklarının ve özgürlüklerinin savunucusu, mücadelelerinin örgütleyicisi, halk sınıflarının sağlık ve yaşama hakkına ilişkin özlem ve taleplerinin sözcüsü konumunda olan bir meslek odası neden yaşama geçirilememiştir?

"Çağdaş" yönetimlerin temel yanlışları:

A. Meslek odalarının resmi devlet kurumu konumuna düşürülmesi

"Çağdaş" yönetimler, meslek odalarının yarı-resmi bir devlet kurumu olduğunda düşünce birliği içindedirler. Bu görüşlerinin, sözlü ve yazılı olarak yüzlerce kez propagandasını yapmışlardır. Amaçları, hekim kitlesini depolitize etmek, demokratik haklar ve özgürlükler mücadelesinden uzaklaştırmak isteyen resmi ideolojiyle uzlaşmak ve ona yaranmaktır.

İkinci olarak, odalar, birer resmi devlet kurumu sayılırsa, bunların içinde gelişecek muhalefet ve direncin, düşünce ve eylemin de makul ve resmen kabul edilebilir bir sınırı olması gerekmez mi? Resmi devlet kurumu kavrayışının doğal sonucu olarak "çağdaş" yönetimler hekim eylemini kendi kafalarında var olan bir emir ve kumanda zinciri içinde sınırlamakta veya hapsetmektedirler.

Öte yandan "çağdaş" yönetimler resmi niteliklerinin belirginleşmesi amacıyla, devlet protokolü içinde kendilerine de yer ayrılmasına büyük önem vermişlerdir. Devlet protokolü içinde yer almayı övgülü bir sevinçle karşılamışlardır.

Oysa gerinin gerisi Tabipler Birliği yasasından yola çıkarak, meslek odasından resmi bir devlet kurumu çıkarmaya çalışmak yerine, yine aynı yasada geçen ve hekim kitlesinin demokratik örgütü anlamına da gelebilen "kamu kuruluşu" kavramını seçmek gerekirdi. Hekim kitlesinin oylarıyla işbaşına gelmeyi ve eksik de olsa yine halktan yana olmayı, demokratikliği içine alabilen "kamu kuruluşu" yerine "yarı resmi devlet kurumu" teriminin seçilmesi, 1990 koşullarında "çağdaşlık" ile "demokratiklik" arasındaki kalıcı farkın simgesi olacaktır.

B: "Çağdaş"ların, demokratik mücadeleyi siyasal mücadeleden ayırma serüveni

"Çağdaş"lar, demokratik haklar ve özgürlükler için mücadeleyle siyasal iktidar için mücadele arasına aşılamaz bir Çin seddi koymaktadırlar. Belgileri açıktır: "Meslek odası yalnızca mesleki sorunlarla ve hekim sorunlarıyla uğraşmalıdır."

Bu belgi geçmişte dinsel ve her türlü burjuva gericiliğe aitti. Şimdi bu kavrayışa "çağdaş" yönetimler de katılmaktadır.

Demokratik mücadele de siyasaldır. İnsan düşüncesinin ve eyleminin demokratik ve siyasal

kompartımanlara ayrılabileceği, meslek odasında "demokratik", siyasal örgüt içinde "siyasal" mücadele verilebileceği anlayışı akıl dışıdır. Yaşamın binlerce kez doğruladığı gibi, bireyler toplumsal sınıfların sözcüleri olarak, düşüncelerini toplumsal örgütlülüğün ve mücadelenin bütün alanlarına taşırlar, her alanda aynı düşünceyle etkinliklerde bulunurlar.

Bireylerin, meslek örgütlerinin kapısından içeriye girerken, siyasal kimliklerini, paltolarını vestiyere asar gibi, askıya asabileceklerini sanmak ve bunu demokratik çalışma için "moral" bir önkoşul konumuna getirmek, yaşamın akışıyla ters düşmektedir.

Böylece, siyasal mücadele alanı yalnızca siyasal örgütlerin profesyonel kadrolarına bırakılırken, demokratik kitle örgütlerinin "mücadele" alanı da, demokratik hakların tanınması önünde engel oluşturan siyasal güçleri rahatsız etmeyecek bir çerçevede sınırlandırılmak istenmektedir. "Çağdaş"lığın siyasal gericilikle ortaklığı bu temelde görülmektedir. Burjuva partileri, devlet ve iktidar sözcüleri de yıllardan beri bunu istemiyorlar mı? Devrimci düşüncenin ve sözcülerinin üniversitelerden, sendikalardan, meslek odalarından çıkarılması için yasalar, anayasalar çıkartılmadı mı? Burjuvazinin azılı gerici sözcüleri gibi, bu ehlileşmiş, uslanmış "çağdaş"lara göre de, meslek odalarını, demokratik kitle örgütlerini, siyasal iktidarın fethi için kullanmak, onlara siyasallık kazandırmak, üyelerin ekonomik-demokratik istemlerine ulaşamamaları sonucunu doğururmuş. En iyisi, yalnızca hekimler için ve yalnızca daha iyi yaşama, çalışma koşulları elde etmeye çalışmakmış.

Demokrasi mücadelesinin siyasal iktidar mücadelesinden ayrılmazlığı, 12 Eylül faşist diktatörlüğü altında yaşanan deneylerle her demokratın ve devrimcinin kafasında aydınlanmıştır. Sanki devrimciler, demokratlar siyasal iktidarın yığın örgütleri eliyle fethedileceğini savunuyorlarmış gibi, "çağdaş" vaazlar bir türlü bitmek bilmiyor. "Çağdaş"ların savundukları, burjuvazinin "depolitizasyon" uygulamasının meslek odamıza doğrudan yansımasıdır. Tabii, ilerici devrimci düşünceye karşı işleyen, seçmeli bir depolitizasyonu! .

Gerçekte durum şöyle: "Çağdaş"lar, 1986'da popülist bir çıkış yaparak, tüm hekimlerin çıkarını savunan ve tüm hekimlerin düşüncelerine saygılı bir oda oluşturacaklarını söylediler ve böylece "eşi bulunmaz demokratlar olduklarını" göstermeyi hedeflediler. İlk adımda meslek odasını siyasal sabıkalılardan temizlemeyi, siyasal tartışmaya ve siyasal kimlik gösterisine ambargo koymayı iş edindiler. Pek yüceltttikleri, öne çıkarır, öncelik tanır göründükleri her yığınsal demokratik mücadelede odayı geriye çektiler. Önce eylemi kötülediler, sonra eylemli mücadele düşüncesini. Her görüşle işbirliği yapacaklarını açıkladılar, döndüler, devrimci, ilerici, demokrat hekimleri dışladılar, sağ görüşlü hekimlerin ise örgütleriyle işbirliğine yöneldiler.

Burjuvaziyle giderek sıklaşan bağları sonucunda "çağdaş"lar, demokratik hekim eyleminin geçmişte kazanmış olduğu her onurlu mevziden yüzgeri etmekte, hekim yığınlarının demokratik ve devrimci yeniden kabarışına sırtlarını dönmekte hiçbir sakınca görmediler.

"Çağdaş"ların hastalığı, hilekarlık, entrika ve iki yüzlülüktür, demokratik merkeziyetçilik değil, bürokratik deformasyondur

İstanbul Tabip Odası ve T.T.B. Merkez Konseyi'ndeki "Çağdaş" yönetimlerin, hekim kitlesi içinde filizlenen her türlü demokratik gelişmeye karşı korkulu, önyargılı yaklaşımına, bürokratik ve kireçlenmiş uygulamalarına tanık olan kimi meslektaşlarımız, buradan yola çıkarak, devrimci siyasal örgüt yaşamının temel ilkelerinden biri olan "demokratik merkeziyetçilik" ilkesini eleştirmektedirler. "Çağdaş" yönetimlerde ilericilik ve devrimcilik varsayan bu yanlış anlayışın sahiplerine, düşüncede sağ ve geri, eylemde edilgen ve gerileticі, özde burjuva-devletçi bir ekiple karşı karşıya bulunduklarını, eleştirdikleri ekibin devrimci düşünceyle, eylemle ve ilkelerle, hiçbir ilgisinin bulunmadığını anımsatmak istiyoruz.

Demokratik merkeziyetçilik iki bileşenli ve yararlı, hem kitle örgütlerinin, hem de devrimci siyasal örgütlerin başarısı için zorunlu bir ilkedir. "Çağdaş" yönetimleri, bunlar sanki devrimci-demokrat konumlardalarmış gibi değil, kendi sağ ve bürokratik konumlarında eleştirmek gerekiyor: Demokratik merkeziyetçilik onların yönetsel ilkeleri değildir ki onları bu tür bir merkeziyetçiliği abartmakla, kötüye kullanmakla suçlayalım.

Devrimci bir örgütün çürüyen ve dışlanan kesiminden esinlenen "çağdaş" yönetimler, kurdukları meslek odasının işleyişleri ve örgüt modeli açısından devlet bürokrasisinin bir uzantısı konumundadırlar. Hem de deformasyona uğramış, kötü işleyen, seçkinci, kastlaşmış ikiyüzlü bir bürokrasi!

"Çağdaş" yönetimler bu konuma birdenbire gelmediler. Bugün onları genç meslektaşlarıyla, demokrat hekimlerle, birçok meslek odası yöneticileriyle, ilerici, demokrat ve devrimci hekim kitlesiyle karşı karşıya getiren olgular bir süreç içinde gerçekleşti.

- "Çağdaş" İTO yönetimi, genel kurul kararlarını uygulamadı. Genel üye toplantılarını yapmadı. Onbeş yılı aşan başarılı bir eylem ve etkinlik geçmişine sahip olan işçi sağlığı komisyonunu kaldırdı. Bürokratik anlayışına sığmayan her çalışma alanındaki girişkenliğin önünde durmaya çalıştı.

- İşçi sağlığı ödüllerini, devrimci hekim Sevinç ÖZGÜNER adına konulan anti-faşist mücadele ödülünü kaldırdı.

- Toplum sağlığını burjuvazinin manevra alanlarına terketti. İşçi sınıfının çalışma ve yaşama koşullarının trajik durumuna göz lemci bile olmadı. Finans-kapitalin sağlık sektöründe, yeni sömürü alanları açmasına seyirci kaldı.

- Devlet terörünün temsilcileri ve yardakçıları, adli tıp içindeki suç ortakları, "çağdaş" yönetimlerin bağışlayıcılığından yararlandılar.

- Buna karşılık cezaevlerinde, eziyet, baskı, açlık ve kötü yaşam koşullarında yaşayan onbinlerce mahkum, tutuklu ve yakınları meslek odasının desteğini ve dayanışmasını duyumsayamadılar.

- "İşçi sınıfı, kafalarının içi dikenli tellerle, burjuva baskısını simgeleyen yasalarla ve yasaklarla dolu bu yönetimlerde aradığı "işçi sınıfı aydınlarını" bulamadı.

- "Çağdaş" yönetimler, işçi sınıfıyla oda arasında var olan bağları isteyerek ve bilerek kopardılar, oda içinde birçok hekimin proleter girişkenliğini ve eylemliliğini kırmayı temel hedef olarak benimsediler.

- Demokrat hekimler bildirgesinde vb. sergilenen olgular, "çağdaş" yönetimlerin, hekimlerin yığınsal demokratik istemlerine, ve örgütlü mücadele verme isteğine ne kadar yabancılaştıklarını kanıtlamaktadır.

Topluma, işçi emekçi sınıfların sorunlarına sırtını dönerek, onlarla bağları kopartarak ve mücadeleden kaçarak varılacak yer işte burasıdır.

D. Yaşam durmuyor: Hekim katmanlarında hızlı-kitlesel proleterleşme süreci

Hekim kitlesi, meslek sahibi aydınların özel ve aktif bir bölümü olarak, hızlı bir proleterleşme süreci yaşamaktadır. Meslek sahibi aydınların, mühendislik bilimleri, sosyal bilimler, yaşam bilimleri gibi tüm alanlarda proleterleşme eğilimini besleyen ve hızlandıran etkenler, onları modern proletaryaya yaklaştırmaktadır. Bu eğilim (proleterleşme) geri dönüşsüzdür.

Öznel olarak proleterleşmeye hazır olmayan, sorunlarının çözümünde proletaryanın mücadele biçimine ve yöntemlerine yabancılık duyan ve proleterleşmeyi yoksullaşma ve toplumsal statünün yitirilmesi olarak algılayan hekimler, buna tepki göstermektedirler. Ne var ki, tüm meslek sahibi aydınlar gibi, hekimlerin de, seçkin, ayrıcalıklı ve varlıklı yaşadığı o eski "altın" çağ bitmiştir.

Sağlık sektöründeki binalar ve kurumların, çok büyük sermayeleri gerektiren tanı ve tedavi cihazlarının mülkiyeti, artık giderek yalnızca devletin, özel işletmelerin ve vakıfların mülkiyetine girmektedir. Öte yandan, sağlık bilimlerindeki gelişmeler, tanı ve tedavi yöntemlerindeki yenilikler, "birçok hekimin birlikte çalışmasının örgütlenmiş olmasını" dayatmaktadır. Hekim katmanları içinde egemen eğilim konumuna gelen proleterleşme olgusunun nesnelliği, zorunluluğu ve geri dönülmez karakteri bu temelde gelişmektedir.

Bu açıdan bakıldığında, araştırmacıdan, bilim adamından uygulamacı hekime kadar, hekimlerin çoğunluğunu bekleyen geleceğin ne olduğunu bir kelimeyle özetleyebiliriz: Proleterleşme.

Bu süreç, ileri kapitalist-emperyalist ülkelerde oldukça ileri aşamadadır. Meslek sahibi aydınların gelirlerinin üst sınırı, bu ülkelerde, öteki işçi kesimlerle eşitleşme ve durma noktasına gelmiştir. Meslek sahibi aydınlar arasında sendikalaşma yükselmektedir.

Buradan, hekimlerin, bugün yalnızca meslek odaları, yarın hem sendikaları, hem meslek odaları aracılığıyla yürütecekleri demokrasi mücadelesinin, örgütlenmesiyle, ana ilkeleriyle ve mücadele biçimiyle bir ön modelini çıkarsayabiliriz.

E. Demokrat hekimler (Marksist) program hedefleri bildirisi

Değerli meslektaşlar,

İTO'nun yeni yönetim döneminde eylem programının şu hedefleri içermesini öneriyor ve hedeflerin gerçekleşmesi için çaba gösterdiğimizi bilgilerinize iletiyoruz:

Mesleki haklar

1) Mesleki özgürlük, ekonomik, akademik, tek kelimeyle tüm demokratik haklar savaşımının temel alanı ve aracı sendikalardır. Bu nedenle, grevli toplu sözleşmeli sendikalaşma hedefini benimsiyoruz. Bu hakkın yaşama geçirilmesi için var olan engellerin abartılmamasını, pratik çalışmaya ağırlık verilmesini öneriyoruz.

2) Sendikalaşmaya kadar ve sendikalaşmadan sonra, "35 saat haftalık çalışma hedefini yaşama geçirelim."

3) 1990 yılında hekim asgari ücretinin iki milyon lira aylık net düzeye çıkartılmasını isteyelim.

4) Nöbet sürelerinin çalışma süresinden sayılması ortak talebimizdir. Angarya anlamı taşıyan her türlü fazla ve ücretsiz çalıştırmaya karşı çıkalım.

5) Tıp fakültelerinde, öğrencilerin, asistan ve uzman hekimlerin, hastane ve fakülte yönetim organlarını seçme ve yönetime katılma haklarını savunalım.

6) Sağlık kurumlarında sağlık meslekleri çalışanlarının demokratik-sendikal örgütlerini destekleyelim, yönetime katılma haklarını savunalım.

Toplum sağlığı-işçi sağlığı

7) Türkiye proletaryasının çalışma ve yaşama koşullarına, yaşama hakkına ilişkin olarak, özel konumları nedeniyle, hekimlere ve meslek örgütlerine merkezi bir görev düşmektedir.

8) İşçi sağlığı, kavramın en gelişmiş içeriğiyle, toplum sağlığının çözümleyici iç dinamiğini oluşturmaktadır. Bu nedenle sağlık meslekleri çalışanları da içinde, tüm çalışanların, meslek kazaları, meslek hastalıkları, genel sağlık sorunları, tabip odalarının ilgi ve uğraş alanı konumundadır. İşçi sınıfıyla ve sendikalarla, tabip odaları arasında kurulacak ilişkiler bugün, birincil önem taşımaktadır.

9) SSK gibi bir sağlık ve sosyal güvenlik kuruluşunun sahibi olması, muazzam sayısal varlığı, maddi ve toplumsal ağırlığı bile, günümüzde, işçi sınıfının sağlık sorunlarını çözmeye yetmemektedir. Bu amaçla SSK'yı demokratikleştirmeye ve özerkleştirmeye ve SSK hekimlerisağlık işçileri olarak, öteki işçilerle birlikte onu yönetmeye talip olmalıyız. SSK'nın genel sağlık sigortası sistemine devredilmesine bu aşamada karşı çıkmalıyız.

10) Hastalara muayene, tanı ve tedavi için gerekli sürenin ayrılması ve yeterli koşulların sağlanması konusunda aldığımız kararları uygulamalı ve bunda kararlı olmalıyız.

11) Genel sağlık sigortası sistemi, sağ-kur yasası veya sağlık hizmetlerinin sosyalizasyonu gibi burjuva modellerin zayıf halkası, 25 milyonu aşkın yoksul ve işsiz yurttaşın hangi kaynaklar kullanılarak sağlık hizmetlerinden yararlanacağının açıklanmasıdır. Bu yurttaşlara sunulacak sağlık hizmetlerinin finansmanı, ne vakıflarla, ne fakir fukara fonuyla, ne de bakanlık bürokrasisinin demagojik propaganda kokan açıklamalarıyla sağlanamaz. Demokrat hekimler, 25 milyon yoksul ve işsiz yurttaş için yeterli kaynağın, mali yıl başında kamu bütçesine konmasını talep etmelidirler.

12) Meslek odaları, ceza ve tutukevlerinde, karakollarda sorgulanan, göz altına alınan yurttaşları kendisinin veya avukatının talebi üzerine muayene etmekle, rapor vermekle görevli, sürekli bir çalışma gurubu oluşturmalıdırlar. Tutuklu ve mahkumların, hekimini özgürce seçme hakkını savunmalıyız.

Meslek kuruluşlarımız, devlet güvenlik örgütlerinin karıştığı, eziyet, işkence, öldürme gibi olaylarda ve kamu görevlilerinin sanık olduğu davalarda toplum adına dava açmalı, yurttaşların yaşama haklarına yönelen saldırılar karşısında müdahil olarak davalara katılmalıdırlar.

İstanbul'da Demokrat Hekimler'in listesi kazandı

İstanbul Tabip odası genel kurulundan TTB genel kuruluna doğru

Türkiye'deki hekim nüfusunun on bini aşkın bir bölümü, yani yaklaşık dörtte biri İstanbul kentinde yaşıyor ve çalışıyor. Bu hekimlerden büyük bir bölümünün üyesi bulunduğu İstanbul Tabip Odası genel kurulu 14-15 Nisan 1990'da gerçekleşti.

Dört yıldır İstanbul Tabip Odasını yöneten ekip "çağdaş" adıyla ortaya çıktı, ancak başlangıçtaki sosyalist-demokrat görünümünü süreç içinde hızla yitirerek, liberal, devletçi ve bürokratik bir kimliğe büründü.

Genel kurulu, örgütlü mücadele geçmişi dört yıl öncesine uzanan, ancak asıl son iki yılda başarılı bir yığın çalışması yürüten "demokrat hekimler" kazandı. Yönetim kurulu Prof.Dr.Selçuk Apak, Prof.Dr.Atilla Altınel, Dr.Dursun Kırbaş, Dr.Nüvit Duraker, Dr.Önder Alpdoğan, Dr.Erdoğan Özmen, Dr.Doğan Şahin'den oluşuyor.

1978—1979—1980 yıllarında yapılan yapılan mahalle, okul, örgüt kapmaca yanlıştı

Küçük mülk duygusu yerine genel çıkarın savunusu

Belli bir mahalleye ya da okula, hatta hatta işçi sendikasına ya da demokratik bir derneğe girip örgütlenmiş devrimci bir örgüt, yığınların, tabanın gönlünü kazanarak kendini orada kalıcılaştıracağına, başkalarını dışarda tutarak "kalıcılaştırma" yolunu tutuyordu.

S.Dayan, ...Cezaevi

Türkiye'de 1978-1979-1980 yıllarında kendini devrimci, komünist gören örgütlerin çoğunun yaptığı yanlışlar zincirinin en önemli halkalarından birini bu yazıda işlemek istiyorum. Amacım bu gibi konulardan dersler çıkarıp, önümüzdeki çalışmalara yardımcı olmaktır. Yanlış düşüncelerin, pratiklerin, devrim hareketine ne kadar zarar getirdiğini görmemezlikten gelemeyiz.

Bugün devrimcilerin, komünistlerin biraraya geldiklerinde sık sık tartışıp sohbet ettikleri konuların başında, hep geçmişin değerlendirmesiyle bugünün kıyaslaması geliyor. Bunlardan dersler çıkardık deniyor(!) ama bugünün pratiği hiç de böyle olmadığını açıkça gösteriyor.

Bir kere bu işleyeceğimiz konunun başlığını koyalım: 1978-1979-1980 yıllarında yapılan mahalle, okul, örgüt kapmaca ve bu yoldan devrimci örgütlenmeyi engelleme. Bir mahallede örgütlenen bir devrimci örgütün o mahalleye diğer devrimci hareketleri sokmaması hangi mantığın ürünüydü ve bunun zararları nelerdi?

Küçük burjuvazinin küçük mülk duygusu

Belli bir mahalleye ya da okula, hatta hatta işçi sendikasına ya da demokratik bir derneğe girip örgütlenmiş devrimci bir örgüt, girdiği yerde çalışmalarını rahat, istediği biçimde yürütebilmek için diğer örgütlerin varlığını kabul edemiyor, orada kendi dışında bir başka siyasetin söz hakkının olmasını hazmedemiyordu. Yığınların, tabanın gönlünü kazanarak kendini orada kalıcılaştıracağına, başkalarını dışarda tutarak "kalıcılaştırma" yolunu tutuyordu.

Bencilik, küçük burjuva anlayışlar, tekkecilik bunu yapanların ruhlarına işlemiş, siyasal düşüncelerine yansımıştı. "Faşistleri sokmuyoruz, onların örgütlenmelerine müdahale ediyoruz, polis buraya giremez, halkın, demokratların güvenliğini alıyoruz" gibi devrimci gerçeklerin ardında, bu örgütler, insanları mahalleye ya da okula hapsediyor, sendikaların eylemlerini engelleyip, yalnızca faşistlerle ya da polisle değil, öteki devrimci örgütlerle çıkan her türlü sorunu da silah gücüyle çözmeye çalışıyorlardı! İşçi sendikasının yönetimine girmiş, yönetimde söz sahibi olmuş böyle siyasetler, artık devrim savaşımını bırakıp prestij kavgası yapıyorlardı. "Biz varız orada", "siz neredesiniz, yoksunuz" türünden aşık atmalarla küçük burjuva anlayışlarını, özlerini yansıtıyorlardı.

Zaten bu yapılanların altında, yapanların küçük burjuva devrimciliğinden ileri gidememeleri, geldikleri küçük burjuva sınıfının özelliklerini taşımaları ve yansıtmaları yatıyordu. Paylaşılan bu mahalleler, sendikalar, okullar ve demokratik derneklerde "aman elimizden kaçırmayalım, nasıl tezgah yapalım da bu yer elimizde kalsın" düşünceleri hakim olmuştu. Bu yanlış uygulamalar, devrimciler arası çatışmalara, hatta devrimcilerin birbirlerini öldürmelerine kadar varmıştı.

Kendisi dışında herşeyi dıştalayarak mahallelerin, sendikaların yönetimine hakim olan siyasetlerin bazıları, 12 Eylül sonrasında oturup düşündüklerinde, devrime zarar verdiklerini utangaç bir şekilde kabul ettiler. Nelerdir bu zararlar, onlara bir göz atalım:

Başta işçi sınıfı mücadelesini kovboyculuğa dökmek. Yığınları deneyim edinecekleri eylemlerden uzaklaştırıp, onların adına eylem yaparak, onları hareketsiz ve davasına sahip çıkamaz kılmak. İşçi sınıfının sınıf bilinciyle hareket etmesini, aydınlaşmasını engellemek. İktidara karşı mücadeleyi, siyasal içeriği giderek azalan türden silahlı eylemlere dökmek. Yerli yersiz her konuda silahlı propaganda temelinde hareket etmek. Devrim hareketini, burjuva iktidara karşı olmaktan çıkarıp, yalnızca faşistlerle devrimciler arasında silahlı çatışmaya indirgemek.

İşlerin buraya gelmesinin temelinde hep küçük burjuva anlayışı, bencil, tekkeci davranışı görüyoruz. "Sen benim arkadaşımı nasıl döversin" diyerek rakip devrimci örgütün insanlarını öldürmek. Mahalleye giremezsin, sonuç kavga ve ölü. Benim afişimin üstüne afiş yapıştıramazsın, sonuç çatışma.

Bu uygulamalar devrim açısından hiçbir yarar getirmedi. Mahalle güvenliği adı altında halkın güvenliği on kişilik grupların eline teslim edildi ve halkın kendi silahlanması, kendi güvenliğini alması engellendi. İşçi sınıfının sendikal eylemlerinde, demokratik istemler ve devrim hareketi birbirine bağlanmadı, işçi sınıfını sekter bir konuma itme çabaları içinde sendikalar polisin saldırı odağı yapıldı.

Üstüne üstlük, işçilerin kendi mücadeleleriyle alacakları hakları, birkaç silahlı eylemle işçi sınıfının adına alacaklarını, böylece de işçi sınıfı önderliğini yapmış olacaklarını sananlar, işçi sınıfını, kendi haklarına sahip çıkma mücadelesinden uzaklaştırdıklarının farkında bile değillerdi. Oysa böyle olduğunu gösteren çok örnek vardır. Mahalleyi eline geçiren siyasetin darbe yemesi ve o mahalleye, oradaki sendika şubesine polisin saldırması karşısında devrimci örgütün savunamaz durumda olması ve daha önceki uygulamalarıyla bu örgüt mahallenin kendi savunmasını da engellediği için, bunun sonucunda mahallenin, sendikanın, polisin denetimi altına girmesi ve oradaki insanların davalarına sahip çıkmamaları çok görülmüştür.

Küçük burjuva anlayışları artık ablukaya alalım

Bunlar geneliyle küçük burjuva, özeliyle öğrenci damgası taşıyor. Bunun da geçmişi var. 1960'larda işçi hareketi de kabardı, öğrenci hareketi de. İşçiye seslenen TİP gibi örgütlerin oportünist tutumları sonucu, siyasal tartışmalarda daha çok öğrenci gençliğe dayanan hareketler öne çıktı. İşçi sınıfının o günkü durumda kendi aydınlarını bilinçlendirip siyasal tartışma arenasına belirleyici bir biçimde sokamayışı, öğrenci gençliğin havayı çabuk koklayıp tartışma alanlarına dökülme yeteneğine meydanı boş bıraktı. 1968 sonrasında oportünizme tepki olarak güçlenen, öğrenci kökenli devrimci siyasal hareketler, silahlı eylemleri temel alıp "suni dengeyi kırmak" için harekete geçtiler.

Bunun yanlışlığı zamanla ortaya çıktı. 1973 sonrasında TKP'nin atılımıyla işçi hareketi damgasını vurmaya başladı. Ama 1977 sonrasında bu kez de TKP'de çıkan oportünizmin bu damgayı lekelemesiyle, meydan yine öğrenci kökenli devrimci hareketlere kaldı. Hem de artık onlar da, yanlışlığı sergilenmiş bir temelde duruyorlardı. Bu, küçük burjuva hastalıkları öne çıkardı.

Bu hastalığı taşıyan hareketlerin uzantıları bugün bile "burada biz vardık", "bu sendika bizimdi, bu mahallede biz örgütlüydük" deyip övünüyorlarsa, bu küçük burjuva anlayışın hâlâ savunulduğunun göstergesidir. Sormak gerek, ne demek "bizim" kelimesi? Sendikalar işçi sınıfınındır. Bunu herhangi bir partinin, örgütün kurması ya da güçlendirmesi, o örgütün, partinin adamlarına "bu sendika bizim" diye bencilce böbürlenme hakkını vermez.

Daha çok şey söylenebilir, ama önemli olan, komünistlerin ne yapması gerektiğidir. Hep beraber düşünmeliyiz. Önümüzde demokrasi ve devrim mücadelesi var. Bizler bunun göbeğindeyiz. Sorun sen ne yaptın, be ne yaptım diye kısır bir tartışma yürütmek değil, geçmişten ders çıkartmaktır. Devrimciler arasında bugüne kadar zar zor işleyen eleştiri-özeleştiri mekanizmasını bundan sonra işletip, devrim mücadelesini küçük burjuva anlayışlara teslim etmeden ilerletmek çok önemli. Tüm devrimcilerin hedefi devrim olmalıdır. İdeolojisine güvenen bu yolda tartışma alanından kaçmasın! Tartışma derken kastettiğim de, cezaevlerinde olanların, siyasal çatışmaların, kimin kimin adamı olduğunun öyküsü ya da poliste yapılan işkence tefrikaları değil. Yığınları bunlarla bezdireceğimize Türkiye'nin ekonomik, siyasal durumunu ve Türkiye'de devrimin koşullarını tartışalım.

Lenin'in dediği gibi devrimi işçi sınıfı, halk yapar. Yani bir örgütün 4-5 mahalleyi, 1-2 sendikayı ele geçirmesiyle ülkede devrim yapılamaz! Devrimin sorunlarına bu geniş açıdan bakabilmek gerek. Bunun için de partinin güçlenmesi, işçi sınıfının tüm devrimci harekete daha bilinçli ve örgütlü öncülük etmesi gerek!

Yürüt beni

Yüzüm yüzüne değende
Kabem olup nurla beni
Gözüm gözüne değende
Günüm ol akla beni
　İki yanım sel olur akar
　Karşı dağdan kara bulut akar
　Biri yer yüzler bakar
　Elbet bakan birin yakar
　Yaktığın yerde gör beni
Elim eline değende
Bu yürek çağlar gelir
hayine lanet olsun
Dostunu bilir gelir
Bir avuçta iki dünya
geçmişini bilir
Sorar gelir
　Sözüm sözüne değende
　Aklım yoluna gelende
　Pirim ol Bedreddinim ol
　Mahirim, Bedirim
　İnancım, yoldaşım ol
　Yürüt beni
　Yürüt bendeni
　Dost...

Sabri Coşkuner